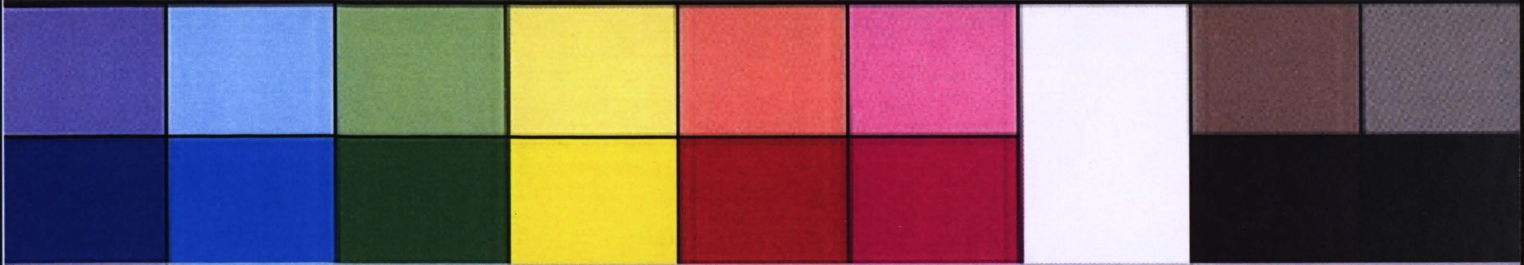

KODAK Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2000

Kodak
LICENSED PRODUCT

Blue   Cyan   Green   Yellow   Red   Magenta   White   3/Color   Black

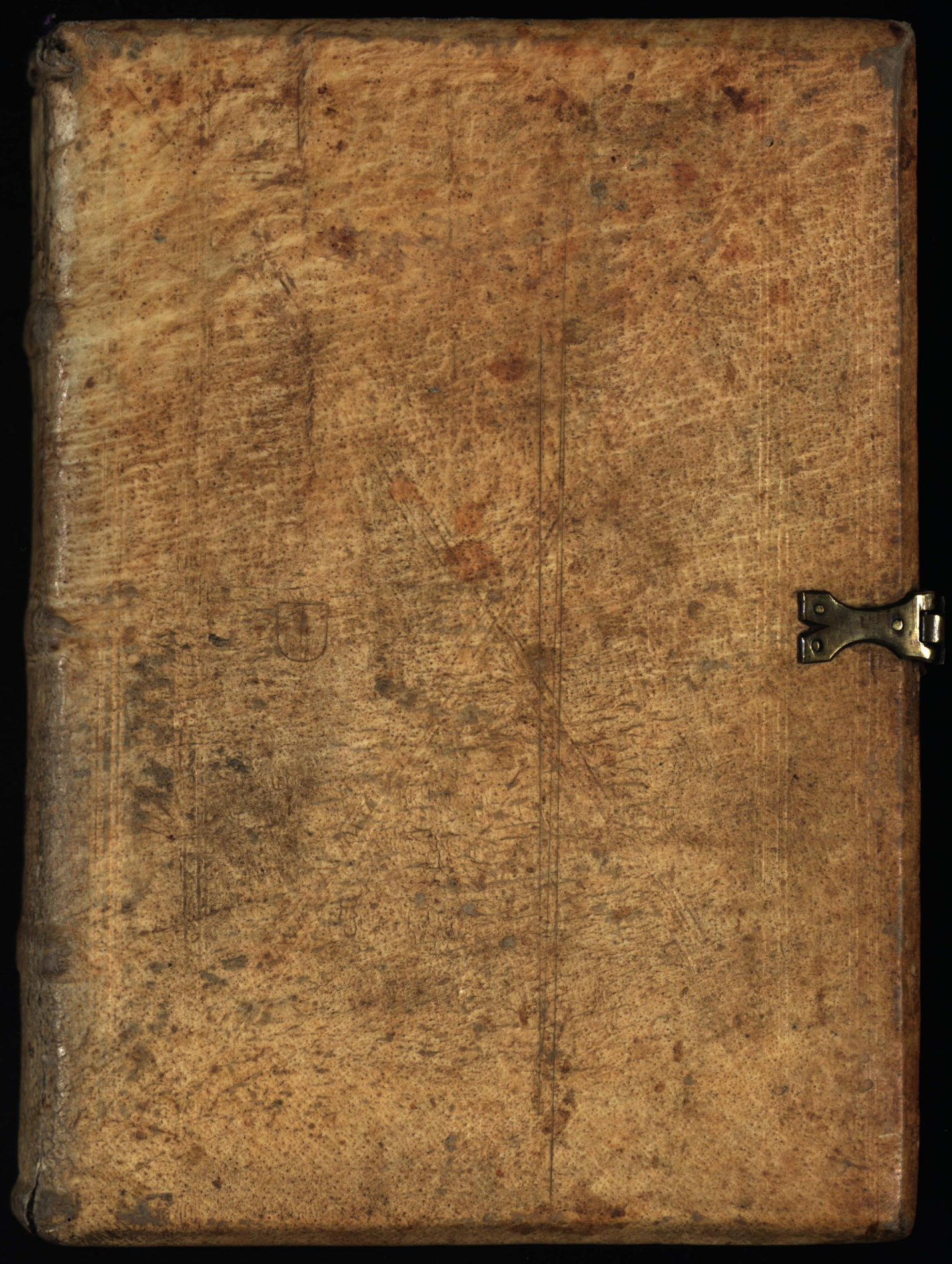
KODAK Gray Scale

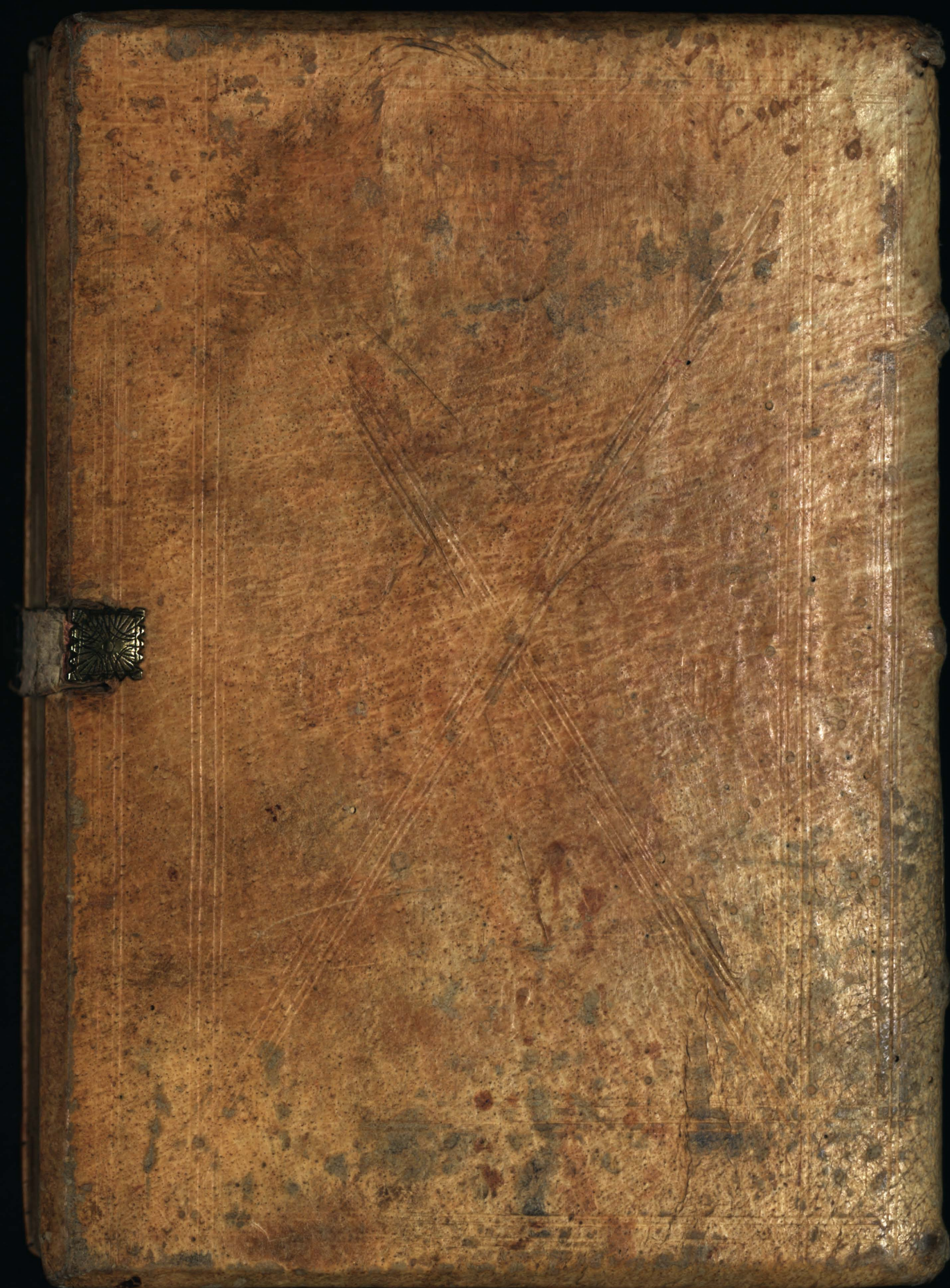

Kodak
LICENSED PRODUCT

A 1 2 3 4 5 6 **M** 8 9 10 11 12 13 14 15 **B** 17 18 19

De
Ritibus
Ecclesiasticis

Ms. 179, 4°. Bibliotheca aca^d Jugo^sl^{av}ica 18° Lll.

PERPETUENSIS ET ODRANSIS
SECCATORI.

Fragmentum in versu Authonis de ritibus ceremonis. Eodem in
in Antiquo Codice scriptu Continet autem a Nativitate domini
per hunc autem fragmento carmina desunt

Ms
IV
88.

INNOMINE DÑI NRI IHV XPI
INCIPIT EXPOSITIO MISSE.
QVE ROMANOMORE CELEBRATVR.

ITEMQ; ALIÆ QVE ECCLESIAS
TICO MORE IN ROMANA AEC
CLESIA PERAGVNTVR.

INCIPIT IN PRIMIS QVALITER
AGATVR ERGA FESTIVITATEM
NATIVITATIS DÑI NRI IHV XPI;

*Albin Flaccy: Vide antiphoni de divinis
officiis: p. 37. & Hidorum: Variant
multa et transponuntur in 5. et 6.
in unum quodammodo.*

VIVS DIEI NATIVITAS IDEO DICITVR

Quod in ea natus est xps. anno videlicet
iuxta hebraicam ueritatem a conditione
mundi ter millesimo non gentesimo

.l. secundo. Secundum alios uero anno .v.

.c. .xc. viii. qui est annus imperii octauiani cesa-
ris augusti .xl. ii. quo compressis cunctarum per
orbem terre gentium motibus firmissimam pacem
ordinante dō patre . ihc xpc sextam mundi
aetatem suo consecrauit aduentu.

Quo circa congruum erat. ut pax per totum or-
bem constituta esset. & homines cessarent abellis
& inimicis. Sic quoq; publice tunc fieri iusse
sunt. quia uerissima uia debebat nasci. & ut ab ho-
minibus potuisset agnosci. homo fieri dignatus est.

Ut enim illos alloqueretur. uerbum caro factum
est. Sed ante quam ex uirgine nasceretur. porten-
ta insignia in celo & in terra patuerunt. Quadā
namq; die cum caesar augustus urbem romam
ingrederetur. hora circiter diei tertia repente liqui-
do ac sereno celo circulus admirabilis arcus celestis or-
bem solis ambire uisus est. Illū nempe p̄sagens. qui
ipsū solem mundūq; totū & fecisset & regeret. Ea siquē
tēpestate .xxx. seruatorū dominus reddidit. .iii. etiam

quorū domini non exstabant in cruce egit. Dein
de ouans urbem ingressus. omnia populi romani
debita donauit ab olis litteris. Per idem tempus
fons olei largissimus de taberna mercatoria p totū
fluxit diem. nimirū xpī gratiam significans ex ea
dem taberna hoc est larga ecclesia nouos popu
los exegitabus processuros. In multis & enim sig
nis cesaris augusti aduentus xpī designabatur. Vnde
bene cesar possessio principalis. augustus sollempnit
stans interpretat. quin immo xpī exprimens qui
om̄a sollempnit possidet. om̄sq. principatus potenti
aliter obtinet. Cirinus preses qui heres interpretatur.
significat petrum cui hereditas ecclesie ad nō largita
est. Itaq. cum exisset edictum aprefato cesare ut
describeretur uniuersus orbis. predictus cirinus
adiudeam missus est. census hominum possessio
nesque descripturus. In qua descriptione inuenta
sunt ciuium romanorum quā dragies semel cente
na et lxiii. milia coloniarū ^{de} ductae. Nam antea
ide ^{cesar} omnibus prohibuerat. ut nemo illum domi
num ausus fuisset appellare. ob id quia eo impe
rante nasci deberet ille uerissimus dñs pariter
et imperator. Conceptus namque traditur. viii.
kt aprilis. a quo subputantur dies. cc. lxx. vi. id

sunt menses .viii. & dies .vi. usq; viii. kt ianuam
quando creditur natus .sulpicio & camerino consu
libus. Aptissimum namq; erat ut eo tempore esset con
ceptus .quo mundus per ipsum factus est . & in quo fruc
tus terre uiuiscantur . & in eodem natus quo crescit
longitudo diei . & noctis tenebre diminuuntur .
Sed quaerendu est . cum in nocte dicatur natus .
cur angelus pastoribus euangelizat dicens . Natus
est uobis hodie saluator . hodie enim dixit . hoc
est indie noui testamenti . quando finem ignorantia
ae tenebris dedit . et initium scientiae lucis posu
it . Sed & hoc conueniebat . ut circa illam ho
ram noctis nasceretur qua amoris resurrexit .
Vnde salomon . dum medium silentium tenerent
omnia . & rt . Querendum e etiam cur haec fes
tiuitas non habeat eandem uarietatem quam pascha .
& pente coste . scilicet ut mundarentur dies septi
maniae . quas maculauit peccatum ade . Vnde au
gustinus . Nosse oportet diem natalis dni non in sacra
mento celebrari . sed tantum ad memoriam reuoca
re quod natus sit . De per hoc nihil opus erat
nisi reuolutum diem anni quo ipsa res facta est fes
ta deuotione signari . Pascha uero & pente coste
non solum quod factum est ad memoriam reuo

canus. i. quod mortuus est & resurrexit. sed illa
que circa eū testantur ad sacramentorum signi-
ficationem intellegimus. Vigilie uero quae aposto-
toribus hac nocte custodiebantur. in. iiii. diuidun-
tur. scilicet. leges. in. iiii. significantes. Primam natu-
ralem. secundam mosaicam. terciam prophetarum.
quartam noui testamenti. in qua pastorib; idest eccle-
siasticis doctorib; apparuit. Et nos cū pastorib; uigila-
re debemus. ut mereamur illud suauissimum ar-
monicum quod hac nocte primo cantatum est au-
dīre. Gloria in excelsis dō. & c. Unde etiam ses tele-
phorus papa puigiles nos malens fore. missas celebra-
re fecit. scilicet in recordationem natiuitatis xpi.
seu concertus angelici. Alia uero missa quae se-
quitur significat nouam lucem gaudii. quae per in-
carnati uerbi misterium perfundimur. seu ppter
uiscitationem pastorum ad presepe dñi. in quo inue-
nerunt panem uiuum qui cotidie a fidelibus man-
ditur. Romani hanc noctem ita celebrant.
Primo die uigilia natalis dñi hora nona canunt
missam ad scām mariam; quae expleta canunt
uespernalē sinaxim. De hinc uadunt ad
cibum. In repustulo noctis intrat aposto-
licus ad uigiliam in prefatam ecclesiam.

tamen non cantant ibi introitum / sed expletis uigiliis et matutinis sicut in antiphonario continentur / ibidem canunt primam missam in nocte . Qua expleta uadunt ad sc̄am anastasiā canere aliam missam de nocte . De hinc pergunt ad sc̄um petrum ut ibi uigiliam celebrent ab eo loco ubi inuenerunt eos psallere qui ibidem excubant . Ipsi enim intrant ad uigiliam solito tempore in processu notis et canunt in uitato rium / et prosequuntur ordinem antiphonarum . Unde etiam dupla officia in romanorum antiphonariis hae nocte describuntur . **DE CIRCV**

MAE CIRCVMCISIO CISIONE

H nihil aliud est nisi abscisio in carne prepuerū / quod solis iudeis imperatum est . Unde etiam sup̄ sit abraham initium / quando ei preceptum est ad d̄no . Circumcidet̄ ex uobis om̄e masculinū & infans octo dierum circumcidetur in uobis / ut esset signum federis inter d̄m hominesq; fideles / & purgarent̄ ab om̄i inquinamento carnis & sp̄s . iussa est caro circumcidi / & quod hodie nobis in fide bap̄tismus xpi . hoc prestabat illis circumcisio indie octaua . qua resurrexit a mortuis / excepto quod circumcisus necdum regni celestis patebat ingressus .

Sed queritur. cum dñs in ueteri testamento
iussit circumcideri. & ipse innouo circum
cisus est. cur de nouo cessauerit circumcisio.
Ipse enim uenerat legem soluere sed adimple
re. neque ut dissimilis uideretur patribus
seis & prophetis. ex quorum prosapia secundū
carnem nasci dignatus est. id circo uoluit circu
cidi. siue ut excusationem auferret iudeis di
cendi. Dissimilis es patribus. ideo nolumus cre
dere uite. Sed quia uetera transierunt & ecce
facta sunt noua. oportet nos circumcidi non
carnē sed spū. Xp̄e enim sicut p̄ nobis mortem
suscepit. ita circumcisionem n̄ respuit. ut nos in
spū circumciderem. qm̄ circumcisione cordis dece
tatur sicut p̄pheta astipulat. Innouissimis circu
cides dñs corda ur̄a & non corpora. hęc est uera
circūcisio cordis. ut deponamus ueterem hominē
cū actibus suis. & induamus nouū qui scđm dñm
creatus est. **DE OCTAUIS DÑI.**

IHC OCTAVA DIE CIRCUMCISUS EST. Iste dies octauus
omnem plenitudinē in se optinet. & ē perfectus
numerus. ipse ē enī dies dominicē & dies resurre
ctionis dñi. Vnde uero uitaū sumpsit. liber
leuiticus pandit. Dies inquit octauus erit cele

berrimus atq; scissimus. Et ¹¹paralipomenos. Porro
 mathathias cum leuitis incitharis pro octaua ca
 nebant epinikion. qd̄ significat triumphum dñi.
 et titulus psalmi. vi. et x. pro octaua inscribunt̄.
 Namq; hęc octaua dies adeternam pertinet̄ re
 quiem. Vnde nobis singulari numero accipitur.
 qui nullo succedente mutatur. hic uero mundis
 non recipit hunc octauū diem qui ē singularis.
 sed illū quem uocamus octauū. eo quod finito. vii.
 redit semper āprimū. Non nulli per hanc octa
 uam aduentū dñi sedm̄ putant significari. Vnde
 amos pph̄. Ve cecupiscetibus diem dñi. ipse est
 dies tenebre & nonlux. Et sophonias. Vox diei
 dñi amara & dura. tribulabitur ibi fortis. Illi
 uero qui istum diem a constitutione mundi ar
 bitrantur post sex milium annorū fore uentu
 rum. eo quod. vii. die dñs legit̄ ab opere suo ces
 sasse. mille scilicet annos p̄ dies singulos compu
 tantes. quia legitur a conspectu eius mille anni
 sicut dies unus. non satis attendunt quod dñs in
 euangelio hunc diem nec filiū hominis nosse
 astipulatur. Vnde nimis importunū est illud
 studiosē querere. quod nobis diuina p̄uidencia
 noluit reuelare. Sane illam diem magnam et

singularem amare & sperare debemus: quā ppheta
dauid sciens unam uocabat dicens. quia melior
est dies una matris tuis. super milia. he uero oc
tauae quas hodie colimus ideo reuerenter cele
brantur: quia primis diebus concurrunt sicuti unus
dies dominicus ad alterum. qui eodem ritu celebrat.
hodie enim aduentum hominum ad xpm celebramus.
et innatiuitate eiusdem aduentum illius ad homines.

DE KALENDIS IANUARI.

HAEC SED MODUM DE MENTIAM GENTILIUM
pocius dicende sunt. ^{cauende} quam kalende. Ea siqui
dem tempestate quando iudices preerant filiis isra
hel. hoc est ante samson. fuit quidam princeps
gentium in italia. nomine ianus. a quo ianuarius
mensis postea nuncupatus est. Hunc uero ianu
imperta homines qui dominm non cognoscebant qua
si regem metuebant. & pro domino colere illum coepe
runt. Duas que ^{ill} facies figurauerunt. propter orientem
& occidentem. Nec non & quadri frontem appella
runt. i. ianum geminum. propter. iiii. partes. seu
elementa. iiii. atque. iiii. tempora. Sed cum hoc
facerent. monstrum pocius formabant quam dominm.
Vnde numa postromulum primum mensem
uoluit anni. tamquam bicapitalis di mensis. respici

ac p̄spiciente
 ente. transacti anni finem. futuriq; principia. & ianua
 riū uocatum eo. quod lunef sit [&] ianua anni. Unde
 imperia homines ueluti dñi colentes. diem ipsum
 multas spurciis sacrauerunt. Quidam mutabant
 se in species monstruosas. inferarumque habitus
 transformabant. Aliqui infemineo gestu mutati.
 uirilon^d fortitudinem non habent. quim mulieris
 habitum transierunt. Aliqui fanaticis auguris
 profanabantur. perstrepebant saltando pedibus.
 tripudiantium plausibus. Nonnulli ita auguria
 obseruabant. ut focum de domo sua uel aliud
 quod cumq; beneficium cuiquā petenti minime
 tribuerent. Diabolicas etiam strenas et abaluf
 accipiebant. & ipsi aliis tradebant. nec non
 etiam mensulas plenas ad manducandum tota
 nocte paratas habebant. credentes quod kte
 ianuarie per totum annum prestare possent.
 Et quia his atq; aliis miseris mundus uniuersus
 repletus erat. ^{statuit} uniuersalis ecclesia ieiunium
 publicum iusto die fieri. quatenus his calami
 tatibus auctor uitae finem imponeret. Sed
 quia dño largiente hec a fidelibus pro nihilo
 habentur. licet quantule cumq; similitudines
 uultum effeminabant. Nec inmerito uirilem

quod absit adhuc latent inferis hominibus.
omni tamen conamine prohibende sunt atq; pel
lende. Neq; enim aliud quicquam noui in istis kt
presumendum est. nisi quod & in aliis kt meliū.
excepto quod octauae dominicae cum eximio cul
tu celebrentur. ut supra premissum est. Sed neq;
illud reticendum. quod cum quadam die he sup
stitiones diabolice rome agerent. Quidam scilicet alma
chius dum diceret. hodie octauae die dominicae
sunt. cessate ab his supstitionib; idolorū & sacrifi
cuis pollutis. iubente arpio urbis prefecto. hac de
causa interfectus est; **DE THEOPHANIA.**

SOLLEMNITAS HAEC SACRATISSIMA
quo grecis ΤΕΟΦΑΝΙΑ. siue EPIPHANIA
nuncupatur. Latine uero sparsio. seu osten
sio uel manifestatio interpretatur. multimoda
in se continet misteria. Cum enim xpc nu
per ex aluo uirginis egredereur. Magi chal
dei in oriente stellam uidentes nimia clari
tate fulgentem. ut solem luce superaret. ita
ut erant edocti in cursu astrorum. animad
uerterunt hanc esse stellam. quam olim ba
laam madianita cuius traditionē sequebantur
predixerat ita affuturam. Orietur stella ex iacob. Trt.

Cum diffinitur xpc
nda hinc qd ualuerit
in ppe

Videbatur enim sidus per diem. Istorum enim
 magorum primus Zoroastes rex exiit. a quo
 originem feruntur duxisse. hi clementia concu-
 tiebant. turbabantq; mentes hominum. Ex istoru
 genere quondam in egipto residerunt. Moysi uer-
 tentes uirgas in dracones. aquasq; in sanguinem. hi
 astrologi dicti nec non genae liaci propter nata-
 lium considerationes. Geneser enim dieru hominu
 per. xii. signa uel sidera caeli describebant. syderu
 quoq; cursu nascentiu mores euentusq; pnuntia-
 bant. i. quis. quali signo fuisset natus. aut quem
 effectum haberet uite quinascebatur. hi uulgo ma-
 thematici appellabantur. Cuius superstitionis gens
 constellationes latini uocabant. idē notationes
 sideru. quomodo se haberet cum quis nasceretur.
 Idem autem stellarum interpretes nuncupabant.
 sicut & de his legitur. qui in euangelio natum
 xpm adnuntiauerunt. postea autem solo nomi-
 ne mathematici. Cuius artis sciencia usq; ad euan-
 gelium fuit concessa. ut xpo edito nemo exin-
 de natiuitatem alicuius decedo interpretaretur.
 Unde mox perturbati atq; contraria exuisione
 sideris. acceptis munerib; p̄eunte eos stella ad xpi
 cunabula. tercio decimo die qd̄ est hodie in bet

leben perueniunt. Quem thiaras uulab; ad-
rantes. letata est sagax curiositas chaldeorum.
quia illum uidebant in terris editum. quem in
celis cognouerant astroꝝ fatibus ^{figura} presagati. Cui
etiam munera offerunt. hoc est. aurū. thus. Myr-
ram. Quia a longe ueniunt. gentium populos
lucem fidei cognituros presagunt. Per aurum
rex ostenditur. Intire d̄s dinoscitur. Per myr-
ram homo passus atq; sepultus; hec dona iu-
uencus p̄br mire conclusit. T H V S . A U R U M .
M I R R A M . regiꝝ hominꝝq; d̄oꝝq; dona ferunt. //

L X P L E T I S X P I Q V A S I . **D E B A P T I S M O D N I .**
LXXX. annorū curriculū. in iordane uenit ad io-
hannem ut baptizaretur ab eo. Anno uidelicet
xv. imp̄ tyberii cesaris sub ualeriano & satico
c̄sulib; nec non in iudea. iiii. tetrarchis domina-
bus. id est herode. philippo. & lisania filiis hero-
dis maioris. seu pilato preside romano. agenta-
bus pontificatum anna et caipha. Per acta enim
erant ab initio mundi secundum hebraicam
ueritatem anni. iiii. adnotata. quod xvi. an-
no tyberii principium fuerit. Lxxxi. iubelei;
iuxta Lxx. uero editionem anni sunt. v.
cc. xx. viii. Pro tribus enim causis baptizatus

ll. Omissioni
q̄ n̄a uide
p̄ uis
40.

8
est dñs. Primo. ut quia homo erat omnem ius
uicam legis implere. Secundo. ut baptismo suo
ioh̄ baptismum compbare. Tercio. ut iordanis aquas
scificans. per descensionem columbe sp̄s sc̄i in la
uacro credentium monstrare aduentum. Post
baptismum ilico ductus est in desertum aspu ut
temptaretur a diabolo. & ieiunaret pro nobis. xl.
diebus & xl. noctibus. Secundum hanc ratione
ceptum est ieiunium ab baptismo dñi. & solutum
est xv̄ kt̄ m̄r. quando diabolus confusus ab eo
recessit. Ab hinc quoq; in populos ih̄e xp̄e sa
lutarem uiam adnunciat signis atq; uirtutibus
uera comprobans esse que dicitur. miracula etiam
que in euangelio scripta sunt inchoat facere. Un
de primū miraculum per uolutionem anni quan
do uocatus est ad nuptias aquas in uinū cūctus. qd̄
ē tertio die post uocationē discipulorū. Vinū
istud ex aqua factum diuina precepta seu scrip
turas sc̄as miracissimū uigorem celestis sapien
tie continentel intellegimus. he nuptie huma
ne salutis gaudia significant. Sex hydrie. vi. mun
di etates signant. p̄ quas iusti figuram dñi preui
lerunt. Per archi tricinū forassimum predica
torem paulum intellegimus. fecit etiam hodie mag

nū miraculum quādo de .v. panibus & .ii. piscibus
.v. hominum pauit. Quinq; milia hominū qui
quinq; panibus & duobus piscibus pasta sunt. ecce
sunt populi. qui post .v. sensus corporis alimento le
gis sp̄italis a xpo reficiunt. & duplici testamento
quasi gemellis piscib; saturantur. Neq; hoc pretere
undum est. quod hec secunda natiuitas xpi tot il
lustrata misteris honoratior est quam prima. Tunc
tantūmodo natus est. et angelus pastorib; affatus ē.
hodie ū magis cum muneribus adoratus est. ho
die cum iordanicis aquis tinguetur. filius dilectus
a patre uocatus est de caelo. & sp̄s sc̄s in specie co
lumbae super eum uisus ē. non post baptismi
sacramentum caput draconis contritum est. ho
die caequa unum factum est. eidemq; caelesti
sponso accēta iuncta est. insuper & .v. hominū ab
eo refecta sunt. et idcirco manifestatio interpreta
tur. quia in his manifestare se dignatus est homi
nibus. Quod autem in hac festiuitate nemo pre
sumat baptizari. sc̄s leo papa in decretalibus
prohibet ita. Siquis autē epiphaniē festiuitatē
q̄ in suo debito honore ueneranda est ob hoc ex
istimat habere priuilegium baptismatis. sciat
illius baptismi aliam grām. aliam fuisse rationē.

nec ad eum p̄tinuisse uirtutem qua per sp̄m sc̄m
 renascuntur. Dñs non indigens remissione pecca-
 ti. nec remedio renascendi. sic uoluit bap̄ti ha-
 ri. q̄m̄ et circumcidi. Sed tunc regenerationis
 sanx̄e potentia. quando de latere illius p̄flu-
 xerunt sanguis redemptionis & aqua bap̄tismai;
 Vnde in bap̄ti handis electis qui secundū apticam
 regulam & exorcismis scrutandi. & ieiunius sc̄i-
 ficandi. et frequentibus sunt predicationibus
 imbuendi. ii. tantū tempora id. Pascha & pente-
 costes cō seruanda. ex cepto pro mortis pericu-
 lo. in p̄secutionis angustis. & in timore naufra-
 gi. A p̄tissimum namque ē ut in morte cruci-
 fixi. & in resurrectione mortui potentia bap̄-
 tismi nouam naturam condat exueteri. ut
 in renascentibus. & mors xp̄i operibus dicen-
 te. Ap̄to. An ignoratis q̄a q̄cūq; bap̄ti haui sum̄
 in xp̄o ihu. in morte ipsius bap̄ti haui sum̄. t
 Per triduanam sepulturā imitatur trina dimer-
 sio. & ab aquis leuatio resurgens instar est
 de sepulchro. XP̄PANTI DÑI.
DE HAC FESTIUITATE ET ALIIS FESTIUI-
 TATIBUS SC̄AE MARIAE IN GESTIS PONTIFICALIBUS
 LEGITUR QUOD SERGIUS PAPA P̄CEPERIT L&ANIAS

fieri in die presentationis dñi in templo. Ita enim
scriptum est. ut in diebus annuntiationis dñi dor
mitionis ac natiuitatis scē di genitricis marie.
et scī Simeonis qđ y^o panti dñr gr̄. cū & anis exe
ceant a scō Adriano. et ad scām Mariā ppli occur
rat. Ipsa ḡ die aurora ascendente pced omīs cler^o seu
ppls cū letaniis & antiphonis ad eccliam scī adriani
expectantes pontificē. Ingressus pontifex in sacra
rium induit se uestibus nigris. & clerus similiter. Post
hec accipiunt omnes singulos ceros de manu ponti
ficis. deinde exiussu pontificis inchoat scola. Antiphonā.
E^surge dōmīno. I. D's auribz nris. Et egreditur pontifex
de sacrario cum ministris annuente eo scola
primo ut dicant glam. Deinceps uadit ad alta
re & orat usque ad expletionē glē. Post orationem
osculato altari. & diacono similiter hinc inde. dicit
scola. V. Opus quod operatus es. absque kyrie. Antiphona
explea. stans pontifex ante altare dicit. Dñs uo
biscū & oremus. & diaconus dicit. flectamus genua.
Sitamen infra Lxx. euenerit. Sequitur orat.
Erudi qđ dñe pleben tuā & eccl. Hac explea in
choat scola. Antiph. Adorna thalamum. Quē grāciā plena
Responsum. Cum autem appinquaauerit ecclesie
congreg^o scē marie. faciendae sunt letaniae.

His enim expletis ante altare . & ingresso pontifi-
 ce in sacrarium . inchoat scola ad introitū . Susce-
 pimus dñs . Ipsa die non cantetur . *G*ta in excelsis dñs .
 si infra . lxx . euenerit . Deinceps missa pagatur
 ordine suo . De hac festiuitate dicit & beda
 sacerdos doctor eximius in libro de temporib; .
 Scdm mensē dicauit numa februo . id est plu-
 toni . qui lustrationum potens credebatur . Lustrariq;
 eo mense ciuitatē necesse erat . q̄ statuit ut iusta
 diis manibus soluerentur . Sed hanc lustrandicon-
 su&udinem bene mutauit xp̄iana religio . cū
 in mense eodem die scē marie plebs uniuersa cum
 sacerdotibus ac ministris ymnis modulata uo-
 cis p̄ccelas p̄q; congrua urbis loca p̄cedit . da-
 tosq; a pontifice cereos in manibus gestant ar-
 dentes . Et augescēte bona consuetudine id ip-
 sum in ceteris quoq; eiusdem beate matris &
 p̄petuae uirginis festiuitatibus agere didicit .
 Non utiq; in illustrationem terrestris imperii
 quinquennem . sed in p̄hennē cęlestis regni me-
 moriā . quando iuxta parabolā uirginū pru-
 dentium om̄s decem lucētib; bonorū actiū lam-
 padibus obuiam sponso ac regi suo uenientes
 mox cū eo ad nuptias sup̄ne ciuitatis intrabunt;

DE LXX. ET LX. L. ET XL.

SEPTUAGESIMA COMPUTATUR SECUNDUM
titulationem sacramentarii & antiphonarii
nouem ebdomadibus ante Pascha in septima
sabbati. Pp̄ts dī in babilone detent̄ est capti
uus septuaginta annis. Quibus expletis. reuer
sus est hier̄t. Septuagesim̄ numerus ad memo
riam nob̄ reducit omne tempus p̄sentis seculi.
quo alieni sumus a celesti hier̄t. Ideo auctor offi
cii nr̄i septuagesimā posuit in officis nr̄is. ut
hoc tēp̄r ad delicias abstinendo. ostenderemus
in nr̄a conuersatione. q̄lit̄ p̄ omne tēp̄s scti
uiuere debeant. q̄ post baptismū peccatis se
alienant a celesti hierusalō. Nā qd̄ p̄ septuagin
ta annos pp̄ts de captiuitate reuertitur. quis n̄
uideat post euoluta tēp̄r quae septenario
numero dierum transcurrunt. etiā nob̄ id̄ eccl̄e
di ad illam celestē hier̄t ex hui p̄grinatione
redeundū. Qua pp̄t̄ at̄ illo tēp̄r n̄ cantatur
apud nos. nec Gta in excelsis dō que sunt can
tica celestia. Dicitur enim in psalms. Quo mo
do cantabimus canticū dñi in terra aliena. Sunt
q̄ prima ebdomadam septuagesime sine aliq̄
articulo nouelle conuersationis ducunt. ex

17
cepta mutatione alt. & quibusdā locis dalmati
carum & intermissione. Ita in excelsis do. Greci p
ximā ebdomadā id sexagesimā scificant suo ie
iunio. Clerici nr̄i auctore Telesphoro pp sequen
tem idē quinquasimā. q̄ cōstituit septē ebdomada
rum ieiuniū ante pascha. Lector tam officii nr̄i
ampliorē mutationem requirit. quā nos agamus
constitutione officii sui. Ipsū enim ieiuniū intima
in prima oratione misse dicens. vt q̄ iuste p pecca
tis nr̄is affligimur. hic enim afflictionē sonat.
In introitu quoq; diē. Circū deder̄ me dolores
& gemitus mortis. Propt̄ hos dolores n̄ possum lēa
ri & securi esse. s̄ p̄parare nos debem̄ ad bellū. ut
ap̄t̄s ait. Om̄is q̄ in agone cōtendit ab om̄ib; se absti
nēt. Dic̄ ambrosius. Ab om̄ib; ^{h̄is} q̄ vitanda eadem
tradit disciplina cū sciant unum coronandum.
quanto magis obseruandū ē quib; om̄is p̄missa est
salus. Vnde autē abstinere debeam̄ q̄ bellaturi sum̄.
docet ap̄t̄s dicens. fornicatio & om̄is immundicia
aut auaricia nec nominetur in nob̄ & r̄t. Teles
phorus papa nonus p̄ beatū petrū ap̄tm. in sede
romana cōstituit. vt p̄ vii ebdomadas abstinē
tiā obseruarent. qd̄ adhuc multi faciunt. Qd̄ tem
pus tunc duas ob causas. l̄mā placuit appellari.

Et quia in ordine numerus. p̄ xlviii estat. Et q̄ exin
do. l. dies sunt in sc̄am resurrectionē. Post modū
Melciades papa natione aster. xxx^m in ip̄ sc̄m petru.
constituit. ut nemo p̄sumeret in prima. Et v. feria
ieiunare. In prima p̄pt̄ resurrectionē. in v. quia
in ea cenavit dñs cū discip̄ suis. & in ea ascendit
in celum. Tunc placuit fidelibus ut. viii. ebdoma
das ieiunio c̄secrarent. & primā dominicam. lx.
nominarent. n̄ p̄pt̄ sexagenariū dierum nume
rū. s̄ p̄pt̄ usum locutionis nr̄e. quia sic q̄drage
nario. l. ita quinq̄genario. lxx. & lxx. lxx. coaptat.
A lxx^{ma}. usq; pascha. viii. sunt ebdomadae. Et quibus
singl. si p̄mam. 7. v. fr̄ de abstinentia subtrahas.
ut melciades c̄stituit. & ipsum diem sc̄m pasche.
xl tantum dies remanent abstinentiae ad imita
tionē dñi. n̄ lxx. Septuagesima ideo a fidelibus
fert̄ celebrari. ut et decimas dierum reddere. et
nihilominus. 7. v. fr̄ et sabb. possent a ieiunio
relaxare. A lxx. namq; in pascha. viii. ebdoma
de. que faciunt. lxxiii dies. ex quibus si de una
quāq; ebdomada tres p̄fatos dies subtraxeris. & sa
crū diem paschalē. xxxv. dies in decimatione
anni ieiunas. Ille autem qui sabb c̄stituit honoran
dū. non p̄pt̄ legalia mandata. hoc fec̄. s̄ q̄a req̄ruit

dn̄s in sepulchro. Augustinus in libro xv. decimta
te di. Non om̄ia inquit que gesta narrant̄ aliqua
significare putanda sunt. s̄ p̄pt̄ illa q̄ aliqd̄ sig
nif. etiam illa que nihil signis texuntur. Non solū
uomere aratur. sed ut hoc possit fieri. etiā cetera ara
tri membra sunt necessaria. nec soli nerui in cytha
ris aptant̄ ad cantū. s̄ ut aptari possint. in s̄ & c̄tra.

Quare d̄r. lxx. cū ab ea die usq;
in pascha n̄ sint plusquā. lxxiii. dies. consuetudo
diuinarū scripturarū ē. om̄is numer^{us} ex quo qui
lib & decada transierit. vt tercius monadis in
currat. n̄ deputetur idē numer^{us} p̄cedenti de
cadi sed ei adq̄ tendit; lege librus genesis in ge
nealogia filiorū noe.

Cur d̄r. lxx. cū ab illa die usq; in pascha n̄ sint lxx.
Sed dies. lxx. tendit ad sabb̄ ante octaū pasche.
quando hi q̄ in uigiliis pasche baptizantur. alba
uestim̄ta deponunt. itē confirmari eos oportet
ab ep̄o. et per inpositionem manus accipere sp̄m
sc̄m. Et quia. vii. dona sp̄s sc̄i describunt̄. recte
qui hunc accepturi sunt. lxx. ante celebrant.
Qd̄ enim septenarius numer^{us} p̄ se hoc idē signif p̄
denat̄ multiplicatus; lx. tendit usq; ad mediū
pasche. id. iiii fr̄ ebdomad̄ paschat. Et tendit ad

ipsū diem pasche .xl. addiem cenae dñi. Cōputa
q̄ dierum numerū qui sunt in abstinentia .lxxc.
usque .xl. et inuenies ter senos id est .x. .i. .viii.
dies. exceptis dominicis diebus. Quem numerum
si p̄duplarē porcionem diuidas. inuenies in una
parte .vi. in altera .xii. .vi. autem ad .xii. simpla
.xii. ad .vi. dupla p̄porcio est. Item int̄ cenam dñi
& diem pasche .ii. s̄t dies. & int̄ pascha & medium
paschae qd̄ est .iiii. s̄t .ii. sunt dies. quo tendit .lxx.
& ab ipso die usq; sabb̄ quo .lxx. p̄ueni. sicut duo.
qui sunt simul .vi. iiii. enim ad .ii. duplū ē ad sim
plum. Precedentes q̄ numeri q̄s in abstinentia
signif. duplā mortem nr̄am simpla xp̄i morte
cē destructā. Nos enim in anima & corpore in or
ti eramus obnoxii. Xpc̄ autem sua corporali mor
te et anime et corporis mortē excludit. Isti autē
dies quos in dñi resurrectione cum gaudio & le
ticia celebramus. significant resurrectionē quā
xp̄e duplā sua simpla contulit. Ipsa enī sicut
solo corpore mortuus ē. ita & solo corpore re
surrexit. Nos autē & in anima p̄mum resuscitat
peccata dimittendo. & in futuro etiam corpora

I RESUSCITATURUS EST. **ORDO AD PETENDĀ**
IN PRIMIS PREAMONERE Ec̄. iiii. qd̄ ē caput ieiun̄.

#. Iherosol
omittuntur
aliqua. da
Sept. et sc̄
xagesima

et Quinquagesima

debet sacerdos omnes xpianos ex sacris scriptura
 rû testimoniis. quaten^{us} capite ieiunii hoc est hodie
 aducrâ confessionē ueramq; penitentiā festinan
 tuis accedant. De hac hieronim^{us} inquit. Vanam tā
 cito cūuertant^{ur} peccatores ad penitentiā quā cito
 dñs etiam p̄parat^{us} est mutare p̄finitā sententiam.
 Non enim tēporis longitudinē requirit d̄s. sed af
 fectu sinceritatis plenitudo pensatur. Gregorius.
 Satis alienus a fide ē. q̄ ad agenda penitentiā tēpora
 senectutis exspectat. Metuendū est enim. nedum
 sperat misericordiam. incidat in iudicium. Itē. si q̄s te
 de peccato forinseco correxerit. tunc confitere in
 teriora. que ille nescit. Deniq; admonendis. ut in
 cena dñi redeant ad reconciliationē sic in cōsequen
 tib; dicit^{ur}. Si uero inter ē causā aut itineris aut
 cuiuslibet occupationis. aut ita forte hebes est.
 ut. ei hoc sacerdos suadere nequeat. in iungat
 ei tam quadragesimalē quāq; annualem peniten
 tiam. & recli& eū statim. Sacerdotibus uero sūmo
 pere satagendū ē. ut octo uicia criminalia cum
 eorum sequentis atque testimoniis scripturarū q̄b;
 coercendi sunt homines atq; ad meliora proue
 hendi omni studio intellegant atque doceant
 si hie in prima fronte adnexa sunt. Quorū. viii.

Alienq; a fide q.

peccata mortalia uiciorum hec s̄ nomina. In primis. supbia. Inanis glo-
ria. Inuidia. Ira. Auaricia. Tristitia. Venteris
ingluuies. atque luxuria. De superbia quae est ca-
put omnium uiciorum. oriuntur sup̄ scripta. vii. ui-
cia criminalia. Supbia dicit̄ quasi super gradient
mentem. de eo qđ non ē. Vnde superbus quasi extra
uiam ambulans. De qua scriptura. In itū omīs pec-
cati supbia. Et ideo initium d̄r̄ omnis peccati. quia
ipsa p̄cessit in diabolo. & non solū peccatum est ipsa.
s̄ nullum peccatū fieri potuit. potest aut poterit
sine ipsa. Porro cupiditas atque supbia intantum
unum est malū. ut nec supbia sine cupiditate. nec
sine superbia. possit inueniri cupiditas. Non enim
primus ho^{mo} edere deligno prohibito. nisi ēcupiscer̄.
nec deseretur ad o. nisi prius ipse deserere. De super-
bia dicit Augustinus. Vitanda nob̄ est supbia. quae
& angelos nouit decipere. et homines dissipare.
Hieronimus. Vir superbus n̄ decorabit̄. nec uolun-
tatem suam perducit ad finē. Ambrosius. Supbia ex
angelis demones fecit. humilitas autem homines
sc̄is angelis similes reddit.

De inani gl̄a. i. uana. qđ gr̄ d̄r̄ coenodoxia nascitur
in oboedientia. iactantia. ypocrisis. attentiones.
p̄tinatae discordiae. & nouitatū presumptiones.

Est enim uanitas inflata. appetitio uanitatum.
 dulcis miseris. amara perfectis. cui seruiunt tūmi
 di. sub quibus iacent elati. tantūque eos ardor humane
 laudis inflammatur. ut laboriosa opera quę propter
 admiretur. et quibus fama diffundatur. sine labore
 suscipiant. et libenter exerceant. Inde est quod ieu
 nare. abstinere. uigilare. ecclesiam frequentare.
 uel psallere. cum omnia hec sine labore non faciunt.
 etiam cum delectatione faciunt. ut ab hominibus
 quibus placere non deo desiderant uideantur. Unde
 ueritas. A mendico uobis recep^{erunt} mercedem suam.
 De inuidia siue inuido. qui ab inuidendo alteri
 us felicitatem dicitur. nascitur odium. susurratio. dete
 ctio. exultatio in aduersis proximi. afflictio autem
 in prosperis. De hac apostolus comminatur dicens. Qui o
 dit fratrem suum homicida est. Et qui inuidet. in te
 nebris est. & in tenebris ambulat. Unde nihil
 felicius potest esse inuidia. que alienis torquet bonis.
 Inuidia enim sensum mordet. pectus urit. mentem
 afficit. & qui inuidet. similis est diabolo. quia propter inuidiam
 hominem de paradiso eiecit. De ira longa que
 ab indignatione dicitur. aqua & iracundia eo quod ac
 censo sanguine in furorem compellit. nascuntur
 rixę. timor mentis. contumelię. clamor. in

dignatio. blasphemiae. De ipsa enī dicit scriptura.
Ira in sinu stulti req̄scent. Et alibi. Ira enī uiri iusti-
ciam dī non operatur. Et in psalmo de cotidiana ira.
Ira scimini & nolite peccare. Et ap̄t̄s. Sol n̄ occidat
sup iracundiam ur̄am. Et alibi. Illa enim ira mala
ē. que mentem turbat. ut rectū consilium p̄dat.
De tristitia que oritur ex ira. nascitur malicia.
rancor. pusillanimitas. desperatio. torpor cir-
ca p̄cepta. uagatio mentis erga in licita. Et sci-
endum ē q̄. in tristitiam et mesticiā hoc int̄ est.
Mesticia cordis est. tristitia uultus. Mestum enim
t̄ ^{inerte} merum dicimus animū. Tristis enim facie ita di-
noscitur. abiecto uultu. pallido aspectu. tur-
bidis oculis. turbato uultu. De hac tristitia dic̄
ap̄t̄s. Que enim sc̄dm d̄m tristitia est penitentiam
stabilem in salutem operatur. A libi. Tristitiā n̄ des-
anime mea. Isidorus. Vis numq̄ esse tristis. bene-
uue. Secreta conscientia. tristitiā leuē sustinē.
De auaricia q̄ q̄r̄ filargiria d̄r. i. amor pecunie.
que ab auiditate ē dicta. unde auarus quasi
auidus auri. q̄ numq̄m opib; explet. nascit̄ auar-
icia. p̄ditio. fraus. fallacia. puria. inquietudo.
uolentia. & contra misericordiam obduratio cordis.
De hac dicit ap̄t̄s. neq; auari. neq; rapaces regnū

di possidebunt. Unde salomon. Auarus n̄ implebit̄
 pecunias. Et item. Auaro nihil est scelestius. nihilq̄
 iniquius quam amare pecuniam. Et iterum. Cū enim
 morietur homo. hereditas serpentes & bestias. &
 uermes; h̄ uicium uincitur in largitione pauperum.
 in uisitatione infirmorū. in tegumento nudorum.
 in reddendo qđ in iuste sublatum est. et in fletu ac
 lacrimis. cum cōtricione cordis. ^{hic} dñs dicit. Si uis
 p̄fectus esse. uae. ue oia eae. et da pauperibus.
Ducenris ingluuie q̄q̄ d̄r castrimargia. id est hor
 rida uoracitas. atque glutto siue gulosus qui
 agula d̄r. nascitur inepta letitia. scurrilitas.
 in mundicia. multiloquium. ^{et} ebritudo. sensus
 circa intellegentiam. et uiciū sp̄ritale. De h̄ scrip
 tum ē. Qui continet̄ uentrem suū. minuit uicia.
Abundantia autem escarum. nutrit deside
 ria mala. Multae escae. nutriunt uentrē forni
 cationis. Et ap̄ts. non incōmessationib; & ebrie
 tibus. Et q̄ primus ho^{mo} uicio gulae cecidit. ne
 cesse est. ut p̄ abstinentiam resurgamus. Leta caro
 taxit nos ad peccatum. afflictā reducat ad ueniā.
De luxuria que a luxu nomen accepit. et est in
 mundicia corporalis. unde & luxuriosus qua
 si solutus & corruptor dicitur. nascitur ce

citas mentis. in consideratio. in constantia. precipitatio.
amor sui. odium dei. affectus presentis seculi. horror
autem et desperatio futurorum. Et est autem uicium corpo-
rale. De ipso dicit apostolus. Fugite fornicationem.
Et item. Fornicatores & adulteri iudicabit deus. Hieronimus.
Et illi quibus habuerit timentum luxurie. luxurie. quando & ui-
te. Diabolus per superbiam & fornicationem omni hominum generi
dominatur. Omnibus peccatis fornicatio maior
est. Melius est mori quam fornicari. Libido
in infernum hominem mergit. Et sciendum.
quia fornicatores. libidinosi. sodomite. ad-
ulteri. incestuosi. constupratores. raptores.
molles. masculorum concubitores. in mundi
pollutores. impudici. generaliter luxurio-
si nominantur. Unde fornicatio dicitur
amor legitimo canubio solutus & uagus. ex-
plendae libidinis consecrando licentia. De
qua scriptura. Qui fornicatur. in carne sua
peccat. et maioris est criminis. qui tollit mem-
bra christi. et facit membra meretricis. Libidino-
si dicuntur. qui faciunt quod eis libet. sunt
enim cupidi uoluptatis. Sodomitae inter-
pretantur exclusores ipsorum. Adulteri di-
cuntur. qui alterius thorum uiolant. siue

polluunt. Incestus dicitur quasi incaustus: ppter
 illicitam commixtionem. idest qui cum parente
 propria aut sorore aut uidua. siue nouerca.
 filia uel cognata. atque dō sacra presump
 serit fornicari. Stupratores dicuntur uirginū
 corruptores. Raptores a corrumpendo. quia qui
 rapto petit. stupro fructur. Unde inter stuprū
 et adulterium & incestū ita differt. Stuprum in
 uirgine. adulteriū in nupta. incestū in parentib;.
 Molles sunt effeminati. t q̄ barbas non habent. siue
 qui alterius fornicati^{one} sustinent. De q̄b; apt̄s. Neq;
 molles regnum dī possidebunt. Masculorū cūbitores.
 comites fornicantiū in mundi. polluti. coinqui
 nati. socii luxuriosis. pollutores. deformes. com
 maculati. t qui p̄ prius manibus se sordidant. Inpu
 dici. apodice uocantur. Putorem enī fetorē dicim̄.
 Siue in pudicē. qui turpidinem flagitiō infert. S.
 et alia uicia q̄ licet ex superiorib; oriuntur. aliis
 tamen uocabulis censētur. sicut sacrilegium qd̄
 augustinus inter. viii. uicia reputat. Sacrilegiū ^{nota}
 sacrarium rerū furtum. q̄ p̄ ea in idolorū cultū cedit
 Unde sacrilegus dicitur. ab eo qd̄ sacra legit & fura
 tur contra leges. t sacrilegus sacra loca uiolans.
 f̄ aciunt hoc ecclē p̄ dones. fures a furuo. .i. a fusco

dicti sunt. Nam nocui ad eunt tempus. unde inter
 furem & latronem hoc differt. Qui alienum subtra
 hit. fur est. Qui furatur & occidit. latro est. A laten
 do enim latro dicitur. Seruiri dicuntur. qui prope iu
 rant. i. male. falsidici qui aliud fantur quod uerum.
 F briosus ^{dr.} qui ad tempus bibit. F briosus. q̄ sep̄. De quo
 scriptura. F briosi regnum di n̄ sequentur. Aco
 diosus. ab acedia dicitur. qui anxietatem siue
 tedium cordis patitur. q̄ & inconstans & uagus ^{dr.}
 Ab aliquibus enim. inter. viii. uicia reputat̄. Parrici
 da & paricida hoc differunt. Parricida q̄ paren
 tem occidit. paricida q̄ parem aut socium. fratri
 cida qui fr̄em occidit. Homicida cōpositū ex ho
 mine & cede. unde & homicida. Stulto loquus
 est. qui turpia & risum mouentia narrat. unde &
 stulto loquum nihil in se sapiens habet. Scurrilitas
 siue iocularitas que ueniunt ex aliqua impru
 dentia. risum mouent audientibus. quibus ma
 gis conuenit lugere. Turpitudine est. cū inflam
 mantur sensus n̄ri ad libidinem. & carnis titilla
 tionem anima ignita succendit̄. & nihil di
 timorem refrenat̄. Idolatra ^{dr.} q̄ idolis seruit.
 Et in p̄ph̄. idolatriam sepe fornicationem appel
 latam inuenimus. & qui plus nummū quā d̄m

F briosus
 F briosus.

17
diligit. sculpturam nūmi colit. & idola in secula
ta uenerat. Susurro desono locutionis appellat.
q̄ libent̄ inutilia audit. unde scriptura. n̄ sis
susurro. Malefici & uenefici dñr. qui causa mor-
tis uenenum parant. & artificiose multa mala
cōponunt. Maledici. linguosi. siue litigiosi.
Sortilogi & diuini. siue fanatici atq; coniectores.
q̄ sub nomine fictæ religionis p̄ q̄sdā quas fortes
scōr̄ uocant diuinationes & scientiam p̄fitentur.
Arioli siue aruspices p̄prie sunt. q̄ circa aras idolœ
nefarias p̄ces emittunt. Augures. q̄ auguria & uo-
lat̄ atq; uoces auuū intendunt. Auspicia enī ulro
ueniunt. fatuus est. q̄ qd̄ fatur n̄ intellegit. neq;
qd̄ alii dicunt intellegit. & dicit̄ excors. De q̄ in euan-
glo. Qui dixerit fatue. gen̄^{em} uicue. Racha. inanis.
& uacuis. siue absq; cerebro. ē enī gen̄ despectionis
siue ire. Vnde in euanglo. Qui dixerit fr̄i suo
Racha. hoc ē p̄uerbiū p̄ uinciale. ecce uicia bre-
uiter digesta p̄ que humanū genus a diabolo coti-
die impugnat̄. De cetero sciant sacerdotes xp̄i. quia
quo cūcumq; ad poenitentiam xp̄iani accedunt.
ieiunandum est prius cum eis pro eorum errati-
b; ut non dicat̄ eis qd̄ sacerdotib; iudeorū dictū
ē ad n̄o. Ve uobis legis peritis. q̄ aggrauatis homi-

nes imponentes sup humeros eor onera graua. ipsi
aut digito uro n̄ tangtis sareinas eor. Nemo enī
potest iacentem sub onere subleuare. nisi inclina
uerit se ut porrigat ei manū. neq; ullus medicor
uulnera infirmantiū potest curare. nisi fetorib;
particeps fuerit. Ita q̄q; sacerdos t̄ pontifex uul
nera curare n̄ potē. nisi p̄stante sollicitudine & ora
tione. Et quociens dederis c̄siliū peccanti. simul q̄q;
da illi penitentiā statim. quantum debeat ieiunare.
& redimere peccata sua. ne forte obliuiscaris.
quantum eū oporteat abstinere. Tibi enī necesse ē.
ut iterum ab eo exquiras peccata. quia ille forsitan
erubescit iterū peccata sua confiteri. non om̄s cleri
ci aut ullus laicus hanc scripturā usurpare aut
legere debent. nisi soli illi quib; necesse ē. hoc ē
ep̄i t̄ p̄ri. Sicut enī sacrificiū offerre n̄ debent ni
si ep̄i & p̄ri quib; clauēs regni celestis tradite sunt.
si nec iudicia ista alius usurpare debet. Si aut̄ ne
cessitas euenierit & p̄br non fuerit p̄sens. diaconus
suscipiat penitentiā ac sc̄am communionē. Deniq;
sacerdos hac auctoritate inbutus siue cōpunctus.
suscipiens penitentē. si laicus ē demisso baculo.
Quisq; s̄ uō ē ille siue laicus siue clericus. siue mona
chus supplicet se inclinet ante sacerdotē. Tunc

sacerdos dicat hanc or. Dñs omps p picius esto mihi
 peccatori. ut condigne possim t̄ gr̄as agere. 1. r̄t̄q.
 Deinde iubeat cum sacerdos sedere contra se. &
 colloq̄ cum eo desupra dictis uicis. siue exhorta
 tionibus diuinis. ne forte p̄ uerecundia aut ignauia
 siue obliuione aliqd̄ putridū in corde remaneat.
 p̄ qd̄ iterum eū diabolus ad uomitū peccati redu
 cat. Consideret etiā sexū. etatē. conditionē. statū.
 p̄sonā. & scdm̄ hoc ut sibi uisum fuerit singula
 queq; di iudicet. 1. aliquos acibis abstinendo. alios
 elemosinas dando. n̄ nullos sepius flectendo ge
 nua. siue in eruce stando. aut aliqd̄ aliud huius
 modi que ad anime salutem pertinent. Non
 om̄ib; uero una cadē discretio sit unicuiq; horū.
 hoc ē int̄ diuitem & pauperē. liberū & seruū.
 int̄ infantē & puerū. iuuenē & adolescentē. etate se
 nem. hebetē & stultū. scientē & ignarū. laicū & cle
 ricū. monachum & ep̄um. p̄brum & diaconū. sub
 diac̄ et lect̄. in gradu. in c̄iugio. t̄ sine c̄iugant̄ uir
 ginē & feminā. int̄ canonicā & sc̄am. m̄malē. int̄
 debiles & infirmos. int̄ sanos & p̄grinos. de q̄litate
 etiā peccorū & hominū. int̄ continentē & in c̄tinen
 tē. utrū uoluntate uel casu. uel in abscondito.
 quali compunctiōne emendet necessitate uel

non necessitate. loca & tempora discernat. Attē-
dat etiam sacerdos ut salui sint om̄s. & non pusil-
lanimes. quia potentes potenter tormenta pati-
entur. Item ihs filius sirach. In iudicando esto
misericors. pupillis ut pater. & pro uiro matri
illorum. T iacobus. Iudiciū sine misericordia illi
q̄n̄ fecit misericordiā. Sup exaltat̄ aut̄ iudiciū misericordiā.
ut idē consequat̄. ut ait sēs benedictus. Qui uerā
poenitentia faciunt. agant in ieiunio & fletu.
in elemosinis & orationibus. & perpetrata iterū
non faciant. & si tam̄ faciunt n̄ perseuerent in eis.
quia ds dixit. Malū cogitasti. ignoui. Malū dixi-
sti. ignoui. Malū fecisti. ignoui. E seuerare in ma-
lo. n̄ ignosco. Ergo. qui p̄seuerant in malo n̄ ignosce.
& sic iudica iudiciū iustū scdm̄ canones. ut alii ti-
more habeant. neq; hoc amittendū ē. quia p̄pter
ista peccata affligim̄ flagellis temporalib; . Inde
suscitant̄ bella. incursiones paganorū. captiuita-
tes. pestilentie. fames. egritudines. mortalitates
hominū atq; animalū. morbi in cōmoditates.
aeris siccitates. inundationes pluuiarū. tempes-
tates. tonitrua atq; fulgura noxia. inclem̄tia
frigoris. uehementia ardoris. reges iniqui. potentes
seu iudices pessimi. bestie nocue. & horū similia.

Propt̄ ista etiā eridanda pro mulgantur leges. Decer-
 nunt iusta. p̄ ponunt iusta supplicia. uincula.
 torturas. flagella. caecilia. amputationes membro-
 rum. amissiones rerum. mortes diuersi generis.
 & auferri nequeunt de mundo. Fit & iam ceelo-
 stasticus uigor. correptio. excomunicatio. de ce-
 lesia exclusio. leges poenitentiae. anathematizatio.
 constituuntur iudices. ^{officia.} insistant. mittuntur ul-
 tores. ut hec corrigantur. & auferri n̄ possunt de
 cecla. His uero peccatis semp̄ hec ^{manentib;} p̄ dolor. tā securi
 p̄ gimus ad tenebras exteriores. q̄si nob̄ ibi cubieu-
 la celsuant. deliciae p̄parent. ministri peurent.
 thesauri congerant. ornamenta multiplicent. cum
 scriptura dicat. q̄dcūq; potē manus tua facere.
 instanter operare. quia nec opus. nec ratio. nec sa-
 pientia. nec scientia erunt apud inferos. quo tu pro-
 peras. Contra ista om̄ia suscipiendū est bellum.
 & acriter gerendum. ne addānabilia peccata per-
 ducamur. Post ista om̄ia scrutata. sacerdos &
 penitentem corroboratum. interroget cum.
 ita dicens. Credis in d̄m patrem. & filium. &
 sp̄m s̄m. Respondat penitens. Credo. Credis
 quia iste tres personae quas modo dixi pater
 & filius & sp̄s s̄s unus d̄s sit. R. Credo. Credis

quia in hac ipsa carne in qua nunc es resurgere habes
& recipere bonum siue malum prout gesseris. Credo.
Vult dimittere illis qui in te peccauerunt omnia ut
& tibi deus dimittat peccata tua ipso dicente. Si
non dimiseritis hominibus peccata eorum. nec patet vobis
eclestis dimitte uobis peccata uestra. Si uult dimitte
re. suscipias eius confessionem. & indices ei penitentem.
Si non uult. non suscipias eius confessionem. Volens uero
dimittere omnia his qui in se peccauerunt. confiteatur omnia
peccata sua que recordari potest. Precauendum e
tam ^{sacerdoti} desuper dictis uicis. ut cum exhortationis gratia
ad memoria reducat. nequid aduersante diabolo
occultum remaneat. Quo facto. fixis genibus. intra.
& super ipsa in genuis stans. suppliciter tensis manibus.
blando ac flebili uultu respiciens sacerdotem. di
cat his uerbis. Multa quidem & innumerabilia
sunt alia peccata mea que recordari nequeo. in
factis. in dictis. in cogitationibus. pro quibus omnibus.
misera mens mea compungitur. & acriter interdum
penitentia cruciatur. Ideoque confilium immo iu
dicium tuum qui sequester ac medius inter deum & pec
catorum hominem ordinatus es. supplex deprecor.
& ut pro eisdem peccatis meis intercessor existas
humiliter imploro. Quo predicto. totum se intra

prosternat. & gemitus atq; suspiria t̄ lacrimas p̄ut d̄s
 dederit ab intimo cordis p̄ducat. Sacerdos ū pati
 at̄ aliquantisp̄ eū iacere p̄stratū. iuxta qđ uide
 rit eū diuina inspiratione cōpunctū. Deinde iu
 beat eū sacerdos surgere. & eū steterit sup̄ pedes
 suos. eū tremore & humilitate p̄stolēt iudiciū sa
 cerdotis. & indicat ei sacerdos poenitentia siue obser
 uantia p̄pendens subtilit̄ p̄sonę qualitatem. modū
 culpę. intentionē animi. & corporis ualitudi
 nem uel imbecillitatem. Percepta aut̄ sententia
 sacerdotis. iterū p̄sternat se sacerdos pedib; eius.
 petens pro se orationem fieri. ut suggerat ei di
 uina miseratione uirtutē cōstant̄ obseruandi que illi
 iniuncta s̄t. & ita reuerent̄ sacerdotis iudicio debet
 opt̄perare. ac si ab ipso diuine maiestatis ore
 oportuna salutis sue medicamenta suscepiss̄t. Quia
 propter oportet ad poenitentiam accedere cum
 om̄i fiducia. & ex fide credere indubitant̄ poe
 nitentia aboleri posse peccata. & iā si in ultimo
 uite spū commissa poeniteat. & publica lam̄
 tatione peccata p̄dantur. quia n̄ uult mortē
 peccatoris. sed ut saluatus miseratione d̄i uiuat.
 Nam secreta satisfactione solui mortalia
 crimina non negamus. Cotidianaque

peccata sine quib. haec uita ^{dicere.} n̄ ducit dominica
oratione purgantur. quorū ē dimitte nobis sic
& nos dimittamus. Nam ipsa elemosina est ue
niam homini penitenti ignoscere. Unde dñs.
Date elemosinam. & om̄a munda sunt uobis.
Mensuram uero temporis in agenda penitentia
idecirco n̄ satis attente p̄figunt canonēs p̄ uno
q̄q. crimine. sed magis in arbitrio antistitis
relinquunt. Apud dñm n̄ tantū ualē m̄sura
tēporis q̄ doloris. nec abstinētia ciborū q̄ mori
ficatio uiciorū. Sed & hoc sciendū ē. ut cū ue
nerint serui tancille ad poenitentia. non eos
cogatis tantū ieiunare qua ^{ntū} diuites. quia n̄ sunt
in sua potestate. ideoq̄. medietate poenitentiae eis
imponite. Post haec uero dicat sacerdos sup cū
has orationes. Exaudi dñe preces nostras. & tibi
confitentū parce. Preueniat hunc famulū
tuū q̄s dñe misericordia tua. Ad esto dñe sup
plicationib; nr̄is. nec sit ab hoc famul. Dñe d̄s
nr̄ qui offensione n̄ uinceris. Ad sit q̄s dñe. At.
Da q̄s dñe huic famulo tuo. Precor dñe elem̄tia
maiestatis tuē. Et reliqua. Quibus dictis. iube
at sacerdos poenitentem surgere de terra. sed
& ipse surgat de sedili suo. & si loco tēporē egruit.

ingressi ecclesiam & sup genua t cubitos utq; innixus
 de cantent psalmos. Dñe ne in furore tuo. u. Bene
 dicā. Miserece me dñs. Quid gloriaris. Dñs inno
 mine tuo. Deinde kir. Pat noster. Saluū fac ser
 uū tuū. Illustra faciē tuā. Mitte ei dñō auxiliū. OR.
 Dñs cuius indulgentia nemo n̄ indig&. De necessitatib; .
 OR Dñs q̄ iustificas. MISSA P̄ CONFESS̄. EP̄TA. Lauami
 ni mundi estote. GR Saluū fac seruu. f vvanō. Duo ho
 mines. OF Miserece mihi d. Sup oblata. Huius dñe
 uirtute misterii. Cō D̄s p̄p̄ios. Adeō Purificē nos dñe. f. ad.
 die fit coll̄s^{ad} ANASTAS. Exaudinos dñe qm̄ benigna est.
 P̄s Saluū me fac. Interim ponendi s̄ Cinques sup capi
 ta sic antiph̄ testat̄. OR Concede nob. Antiph̄ ad p
 cess. luxta uestibulū. At In mutem̄ habitū. Itē Parce dñe.

Hic finit. sequit̄ letania. Dehinc statō ad scām SABINA M.

SABBATVM ante palmas ita preatitular in sacram
 tario. Sabbato uacat. Dominus papa elemosinam
 dat. Cogitare oport& qualiter eadem die potissimū
 elemosina tradenda sit. Vbi notandum qd̄ ea quae
 colimus circa passionē dñi & resurrectionē atq; ascen
 sionē in celū. in commemorationem illarū rerū que
 suo intempore facta sunt agimus. ut illud. quoties
 cumq; feceritis. & reliqua. Habemus opus p̄cedens delino
 sine p̄sentis sabbati qd̄ ad memoriam reducamus.

Cur enī isto die elemosina specialius ab aplice
tribuatur, cū omī tēpore danda sit. iohannē euangē
uisit. Ante sex dies pasche uenit ih̄s in bethaniā in
domū simonis lepsi. ibiq; lazaru quadriduānū
suscitau. fecerq; ei cenā ibi. Maria ḡ accep̄ librā
unguenti. & unx̄ pedes dñi. Text. Indignante
phoe iuda p̄ditore. ih̄s in laude mulierū ita
respondit. op̄ bonū op̄ata ē in me. ubicūq; fuerit
p̄dicatū. ir̄tiq;. Qui enī bene uiuit. pedes dñi un
gento ungit. Vngentū enī illud iustitia fuit. idē oli
bra fuit. Qui sup̄flua dat pauperib; pedes dñi capil
lis suis tergit. Dom̄ repleta ē ex odore unguenti. &
mundus repletus ē fama bona mulieris. Vnde apos
tolie uir in memoriā deuotissime mulieris me
bris xp̄i hodie facit quod ipsa fecit capiti. & ideo
astatione publica uacat. Non tam acdebratione
misse. quia huic negotio insistit. Et quia de hac
fr̄at̄ officū pprium n̄ habet. de eisdē feris repe
titur idē. iiii. fr̄. An̄ liberator m̄s. Lect̄ Zacharie p̄ph.
Hec dicit dñs. exulta satis filia hierusalem ecce tuus fr̄s uenit
tibi iustus. & r̄tiq;. EVANḠ Sedm̄ Luca. Cū appropinquassent.

hierosolimis & c̄. **DOMINICA IN PALMIS.**
HESTERNA DIE DñS IN BETANIA IN DOMO
simonis recubuit. hoc est sexto die ante passionē.

Hodie uero quod est quinto die ante pascha cœ-
 ens deb&hania misit duos discipulos in hierusa-
 lem dicens eis. Ite in castellum quod contra uos
 est. et inueni&is asinam et pullum. soluite & addu-
 cite mihi. Qui soluentes adduxerunt ad ihm. & in-
 posuerunt uestimenta sua. & eum desup sedere fe-
 cerunt. Cum audiss& turba q̄ uenerat ad diem fes-
 tum. quod ihc pger& hierusalem acceperunt ramos
 palmarū. ueneruntq; ei obuiā & clamabant. Osanna.
 benedictus qui uenit. & reliqua. De hac ^{die} sciendū ē qd
 diuersis uocabulis distinguitur. id dies palmarum
 uel florum. atq; ramorū osanna. pascha p&itum. siue
 competentium. & capita lauantium. Dies palmarum
 ideo celebratur. quia in eo dñs tendens hierosoli-
 mam. occurrit ei turba plurima. hinc inde daman-
 do osanna. quod interpretatur saluifica. siue saluos
 nos fac. Est enim hebreus sermo. qui apud illos dici-
 tur osanna. In ramis palmarū significatur uictoria.
qua erat dñs mortem moriendo superaturus. atque
per tropheum crucis de diabolo mortis principe tri-
umphaturus. In ramis arborum intellegunt̄ dicta
 patrum exempla. Turba plurima significat in-
 numerabilem martyrum exercitum. qui corpora
 sua pro dño tradiderunt. Vestimenta apto& opa

*Die palmarum uaria
 h̄t nota.*

*quid sint Rami pal-
 marum*

sunt iustitiae. unde in psalmo. Sacerdotes tui indu-
antur iusticia. In asello quo sedebat. indicabat sim-
plicia corda gentilitatis. quã presidendo atq; regen-
do perducebat ad uisionem pacis aeternae. Laschape-
tum siue compentium dicitur. quia hodie symboli cõ-
petentibus tradebatur. propter confinem dominici pas-
che sollempnitatẽ. ut qui iam addi grã p recipiendam
festinant. fidem quã confitentur agnoscant. Cõpeten-
tes. ^{en} quasi simul p & entes dicuntur. id est grã xpi pe-
tentis. Capita lauantium hunc diem apellat uulgus.
quia tunc mos est lauare capita infantũ q̄ unguendi
sunt sabbato sancto. ne forte obseruatione xelme so-
didati ad unctionem accederent. Quanta uero re-
uerentia hęc consuetudo ad deuotissimis uiris exco-
litur. libuit ^{hic} parumper inserere. hodie uõ pparatur
quoddam portatorium honestissimum in q̄ intro-
mittitur sc̄m euangelium quod intellegitur xpc & statuitur
in ecclesia ante aram. unde clerus pcessurus est. Den-
de adunantur palme & flores. atq; diuersa genera
frondium seu oliuarum. sup quae dicitur hęc oratio a sa-
cerdote. Om̄ps d̄s qui ante quam filium tuũ dñm nr̄m
pro nobis mortem p̄p̄i sineres. Seq̄t̄ benedictio palma-
rum siue frondium. Om̄ps d̄s xpc. His finitis dantur
a custodibus palme. accipientesq; populiramos arborũ

die & was tag

oluarum siue florum inchoant antiph. *Luci hebreor. toll.*

Deinde suscipitur adiaconibus supra scriptū portatorum cum euanglo. baiolantes cū ingenti exultatione iugum xpi suaue et onus eius leue. pcedente aqua benedicta cum candelabris atque timiamate rus cum aliis ornamentis. *Insuper etiā laicorū scola cum* *laicorū scola*
uexillis atque guntfanonibus a longe pcedunt. Exeunte enim seu populo t clero ab ecclesia inchoatur.

Antiph. *Cūm appropinquare dōminū.* Qua finita inchoat scola. Antiph. *Cooperunt. Itē. Cū audissē. Itē. Ante v. dies.* Cum ingressi fuerint ciuitatē t coenobiū dicāt resp. *Ingresso dño. Item antiph. Collegerunt. V. Unus autē.* His finitis. ante atrium eccle seu loco cōpetentis subsistit scola cū baiolis & reliquo ornatu & clerus seu ppls exspectant in loco atrii inchoantes antiphonē. Occurrunt tbe. *Resp scola. Antiph. Cum anglis.* Hac finita inchoatur aduobus cantorib; quidam uersus. *Isra*
hel osui rex. Respondit deus. Gloria laus & h. Eo ordine sequuntur
ali uersus. His finitis. incipit scola cū baulis antiph. *Luci hebreor.* Et tunc p sternit omnis plebs hinc inde frondes seu flores decantantes. *Osanna filio dī.* usq; ad altare. & sic intrant admissas. Ministri ū tenent palmas in manib; usq; ad completionē misse. Inter mittunt aliqui salutationem in

passione. id. Dñs uobiscum. quod ñ legit̃ in ordinibus
sed in parasceue tantum. ubi reuert̃ offic̃ sacerdotat̃.
Ideo aut̃ hec epdomada maior dicit̃. quia in ea ma
xima adhibenda est parsimonia. siue qđ maioris of
ficiũ recolitur in ea. **FERIA .IIII. EPDOMADE**

HORA tertia pcedit ap̃licus cum omni **MAIORIS**
clero seu p̃pto ad eccliam. et dicit orat̃ sollempnes. sic
in sexta fr̃. His expletis. osculato altari egreditur.
L̃bri uero eccliarũ tam urbani q̃ suburbanũ reuer
tuntur ad titulos suos. ut hoc ordine fr̃ vi. cõpleant.
hoc scientes. ut quod solus pontifex prose intermittat.
ibi illum cõmemorent. Postea ũ hora. viii. ingredun
tur ad missas more solito. Ideo he orat̃ hodie cele
brantur. quia in hac fr̃. iiii. consilium fecer̃ iudei ut
occiderent dñm. Vnde nos ad memoriam reduce
re debemus crudele consilium iudeorũ. & mansuetu
dinem xp̃i. ut contra omnẽ iniuriã armemus nos
armis orationis et patientie. sicut ipse fecit dñs. dicens.
pater ignosce illis. Sequitur manifesta diffinitio. cur
primũ respons̃ unum habeat uersum. scđ. .y. Irimus
homo adam duas mortes passus ẽ. In p̃ma lect̃ & pri
mo responsor̃ mors anime. In secunda & secundo
mors corporis signata est. Caro namq; saluatoris p̃
salute corporis. sanguis uero p̃ nr̃a anima effu

sus est. et quia omnis homo unam habet animam. ideo
 eo primum respicit unus sequitur uersus. Responsio scilicet. v.
 uersus habens. v. corporis sensus significat. In adā mor-
 tuos. quos xpc moriendo et resurgendo reuiuificauit.
 et pristino reddidit statui. Passio quae legitur osten-
 dit iudeorum exiliū pualuisse ad tēpus. & in mansuetu-
 dine xpm perseuerasse. Quod aut sine salutatione
 p nunciānt. quod dominica n̄ agit die. significat
 iudeorum prauum conuentū contra xpm conspirasse.
 et discipulorum silentium ppter tristitiam passionis illius.
 quae a vi. fr̄ usq; seruata est. quae die primus homo cōdit
 ē & redēptus. Per tres continuos qui sequuntur dies
 id. v. vi. et vii. feriā triduanā dñi sepulturam ce-
 lebramus. Ac per hoc ut compagine m̄ humilitatis e-
 pulture eius. amittim̄ excelsa n̄ra. & campanā. idē
 signa. **FERIA N. CAENA DNI.**

I N H A C sacra festiuitate diuersa gesta sunt &
 geruntur. Surgendum est ad uigil. hora noctis
 vii. & om̄i lumine decoratur ecclesia. Ab hac noc-
 te usque in sabb̄ sc̄m non dicit̄. Ds in adiutoriū meū
 intende. neq; gloria patri in psalmis. neq; in resp̄.
 neq; in nullo loco. Cantor uero mox inchoat antiph̄
 sic in antiphonario continetur. Lector uñ p̄ & at
 benedictionē neq; a sacerdote compleat̄. sed ex

uerbis lectionis iubetur finem facere. aut certe ex
terminatione. Lectioni primo de lamentationibus
hieremie. Secunde de tractatu psalmi. Exaudi de orati
meam cum de peccator. Terciae de aplo. Conuenientibus
uobis in unum. In parasceue uero et in sabbo sancto desupra
dicis lamentationibus & tractu augustinus in eodem psalmo.
nouissime de epistola pauli. festinemus ingredi.
Per has viii. lectiones uel psalmos ac responsoria que
recoluntur in his tribus noctibus insinuatur quod dominus des
cendens ad infernum. inde tria hominum genera ra
puit. & transuect ad caelos. ad sortem & ad viii. uideli
cet ordinum angelorum. sicuti est. ii. in lecto. ii. molen
tes. ii. in agro. Acceduntur enim in hac nocte lumi
na. xxxiiii. et extinguuntur per singulas lecturas & respons.
que fiunt lxxxii. in illuminationes & extinctiones. Tot enim
horis iacuit christus in sepulchro. Lumen & cantus.
gaudium & leticia significant. Extinctio luminum
defectum. lxxxii. discipulorum siue mesticia apostolorum quam
pertrulerunt per lxxxii. horas. que consecrate sunt christi
sepulture. hoc enim ordine per singulas noctes extin
guuntur. In initio primi psalmi est custos paratus
cum canina in loco dextre partis ecclesie. & mox
ut prima ^{ant} audierit lucernam. extinguit primam
lucernam. In fine uero sequentis psalmi ex parte sinis

stra tutat aliam. In medio tertiam. Hoc ordine de
 aliis profecquitur. his omnib; ceteris. simili modo
 in matutinis per singulos antiphonas ceterantur.
 dicto etia uersu ante euangelium. subtrahit media &
 reseruat usq; in sabbatū scđ. his finitis. uadunt pora
 toria psalmos canendo cū antiph. amittit glā patri
 & cetera. ubi colit glā scđ trinitatis. Quia una ē pso
 na filii di & filii hominis qui pati uenerat. confor
 mat se scā ecclā. capiti suo. & de glorificatione. eu
 retice usq; dū alit p triumphū uictoriae. Quia
 ordo pdicatioe temp̄ passionis siluit. retice sonus
 signorū atq; campanarū. P hoc enī humilior son
 lignorū ad egregandū pplum assumit. apacis o seu
 lo siue salutatione abstinet. nqd malū sit. ubi ex
 caritate pferit. sed ad uitandā salutationē. pestife
 ram. quale iudas pditor exercuit. ut demonstrēt
 quā iniuriā passus est xpc a suo discipulo. & nos
 uitemus eandē iniuriā fratrib; facere. Signo enī
 doloso traditus est dñs. In uicatoriū nē cantat. ut
 doceant malū conuentū uitare suos. qualis fuit
 apud iudeos de nece xpi. Sacerdotale officium
 ideo his diebus non agitur. quia percussus ē pastor
 qui est xpc. & arietes gregis dissipati sunt.

I STO die penitentes ad remissionem peccatorū

redeunt .iuxta decretalia innocenti pape. qui
dicit. De penitentibus autē qui siue ex grauiorib; cō
missis siue ex leuiorib; penitentiā gerunt. si nulla int
ueniat egritudo. fr̄. v. ante pascha eis remittendū
romane ecclē consuetudo demonstrat. Post hoc
egreditur penitens mane de loco ubi penitentiā
gessit. & in gremio ecclē presentatur. prostrato
omni corpore in terram. Tunc decantantur hi psal
mi. Misere mei d̄s. cū antiph. Cor mundum. De
inde k̄riet. & pater n̄r. Capitula & preces. Salu
fac seruum. Conuerte d̄. Mittat tibi d̄. Illustra
faciē tuā. D̄ne uide humilitatē. Exaudi me d̄ne
qm̄ benigna est. or̄. Adesto d̄ne supplicationibus
nr̄is & me quietam primus indigeo misericordia
tua & r̄t. at̄. Pr̄s q̄s d̄ne huic famulo tuo dignū
penitentię fructum. & c̄ta. at̄. D̄s humani gene
ris benignissime conditor & misericordissime refor
mator. at̄. D̄s cuius oculos omne cor trepidat
omnesq; conscientie contremiscunt. & r̄liqua.
Post h̄ uero moneatur a sacerdote. ut qd̄ penitendo
delicit iterando n̄ repetat. Missa unde sup̄.
a Ego autem in domino. or̄. Om̄ps semp̄ d̄s confitentib;
huic famul. Ep̄ta. Auḡre d̄m̄ dū inuocari. Gr̄ donec
sitaubus. Et̄ Subleuans ih̄c oculus. of̄. factus est d̄ns. OBt.

Virtutum celestium deus decem gratie rore descendit.
 Co. Illumina faciem. Ad co. Concede quod domine ut preceptum.
 Eodem die altaria templi & parietes siue pavimenta
 ecclesie lauantur. & uasa domino sacra purificantur;
 quamuis ornatui possit congruere lauatio eorum. tamen
 non debet aliquid mysticum. Parietes domus uocabulum ha-
 bent ecclesie. quia continent ecclesiam. non tamen sunt ipsa
 ecclesia; de pro hoc quod ecclesia euocatio interpretatur. homi-
 nes sunt ecclesia non parietes domus. Qui tamen propterea sanctificantur
 ab episcopo. ut in eis inuicem aduentus angelorum. & homines
 in ea intrantes ab omni turpiloquio & scurritate no-
 uerint se continere. ut audiant quod moyses audi-
 uit. quando uoluit uidere rubum ardentem. Solue
 calciamentum de pedibus tuis. locus enim in quo
 stas terra sancta est. Calciamenta que ex mortuis ani-
 malibus fiunt. ueteris hominis peccata significat. In-
 trantes nos in loca sancta ubi dominus est & angelus eius. exuamur non
 his calciamentis. & ea que sunt domini cogitemus. Pavimentum
 ecclesie auditoris magistrorum scilicet. leuatio domus que nuncu-
 patue ecclesia dicitur. signum est lauacionis pedum firmiter.
 lauatio pedum firmiter. signum est remissionis peccatorum.
 siue quando ad domino remittuntur. seu inuicem a nobis ipsis.
Hodie crisma efficitur & consecratur. unde christus id uincen-
 tis acrismate appellatur. Vnguentum istud moyses

primū in eacodo iubente dño cōposuit. q̄ primi aaron
& filii eius in testimoniu sacerdotu et sc̄itatis per un-
cti sunt. Deinde quoq; reges eodē crismate sacrabant̄.
unde & xpi nuncupant̄. ut illud. Nolite tangere xp̄o
meos. Itaq; eo tempore in regibus & sacerdotibus mis-
tica unctio. Sed postquam dñs nr̄ uerus rex & sacer-
dos adō patre celesti hoc mystico est delibutus un-
gento. iam non solum reges & pontifices. sed omnis eccle-
sia unctioe crismatis consecratur. pro quod membrū
est eterni regis & sacerdotis. Conficitur enim cōleo
mundissimo & opobalsamo; quia genus regale & sacer-
dotale sumus. ideo post lauacrū ungi. ut xpi nomine
censeamur. Crismati enim unctio sc̄ificat iam uiuen-
tem ex mortuis. & ideo conficitur fr̄. v. quia. v. etate
mundi ad nos xpc uenisse perhibetur. siue qđ ante
biduū pascha maria caput ac pedes dñi perunxit.
Benedicitur oleum pro infirmo. quia passio xpi auc-
torē moris destruxit. Gr̄a eius que significat̄ prole
unctionē arma eius que sunt peccata cotidiana des-
truit. iacobo attestante. Oratio fidei saluabit infir-
mū. & si in peccatis sit dimittantur ei. cui signū est
olei unctio. Eadem die hora nona quando scilicet
dies longiores sunt. seu hora. v. quando breui-
res. excutitur ignis de lapide in loco foris basili

*Cux Vngam x̄ p̄ gla
uatum.*

cam. & inluminatur candela; de quo igne nouo inlu-
 minatur a mansionario ecclesie lampas una. seruat^r usq;
 in sabb^o scm ad inluminandū certū qui eodē die est
 benedictus. de quo in sabbo scō dicendū est. Supra
 scriptam uero candela inluminatā ponit mansiona-
 rius in summitate canne. ita ut respiciat ecclesiam
 quā sunt ingressuri. psequente eū pplo cū summo si-
 lentio atq; inclinatione. Ipsa u^o ecclesia absq; lumine
 erit. Custodes aut lampades. vii. ante altare ita p-
 parat^{as} habeant. ut absq; ullo impedimento cui^{us}q;
 retardationis manu mansionarii cum eadem candela
 possint accendi. Deinceps uero a custodibus omī lu-
 mine decoretur ecclesia. & sicut isto die taxau-
 mus. sic & fr̄. vi. atq; sabb^o. Eo ordine. ut a mansiona-
 rio fr̄. v. portetur. fr̄. vi. ab archid^o. Sabb^o ab epō
 iuniorē. In coenobis uero fr̄. v. a custode ecclesie
 fr̄. vi. approposīt. Sabb^o ab abbate. Post inluminati-
 onem uero ecclesie inchoatur admissa. Nos autem glari.
Interim egredit^r pontifex de sacratio cum diaconibus
 dalmaticatis. & vii. cereo stans ante eū sicut indie
 sollempni cum omni scilicet ornatu. Dum transierit
 per medium scole. annuit illi ut dicat gloriam.
 Ante quā u^o ascendat ad altare. dat pacē priori epō
 & priori p̄bō. dante diaconibus. ueniensq; ante

Exorcismus in heresia

altare. inclinat se adorationē prostratus in terra
usq; aduersū repetendū. Quo finito dicitur kyncti.
Deinde glā in excelsis dō. & peragitur missa. Ipso die ita
conficitur chrisma. In ultimo admissam antequam di
catur. per quon hęc omnia dñe semp bona creas. leuat
de ampulis quas offer p̄pli. & benedic. tam dominus papa
quam omnes presbiteri. Deinde sequitur exorcismus olei.
his expletis. sequitur oratio dominica. Libera nos qs. Pax
dñi. & agnus di. Et communicat solus pontifex et redit
ad sedem suam. et sequitur ad cō. Dominus ihc postq; f. Beati i.
Ad repetendum quantum necesse sit. Interim communi
cat clerus seu omnis populus. Sequitur ad cōpt orat.
hac expleta dicit diaconus. Ite missa est. Cui subse
quuntur uespere ut in antiphonario continetur. De eodē
uero die legitur in ordinibus. qd̄ reseruandū sit decor
porc dñi ad communicandū in crastinum. A v̄ ad ia
nuariū. Sunt qui cotidie eucharistiam nolunt su
mere. & quia in parasceue non conficit corpus dñi. ne
cesse ē ut hi quib; ē uoluntas communicandi habeant
sacrificiū ex prioridie. Quod tamen romani n̄ faciunt.
In isto enī die consummatur agnus typicus. consummatq;
mod̄ cōmunicationis. et illud uetus sacramentū p̄ cali
cem quem porrexit discipulis suis. dō gr̄as agendo quod
uetera transitura. & uentura noua que debemus exspe

Exorcismus olei

Aug.

ctare usq; in resurrectionem dñi. Dixit enī dñs. Non bi
 bam de hoc genimine uitas usq; in diem illum. & cetera.
 Dein transitur ad conuiuium. ex quo cena dñi uocatur.
 Cena enī dñica dicitur eo quod ipse dñs cū discipulis
 & pascha fecerit. hoc autē ordine factū est. Circa ues
 perum ū cena facta id parata. & ad conuiuantiū mensam
 usq; perducta. non transacta neq; finita. Surgit ihc
 accingit et ponit uestimenta sua. & cum accepisset lin
 theū precinxit se. deinde misit aquā in peluī. uon
 ensq; primū ad petrū cepit lauare pedes ei. & exterge
 re lintheo quo erat precinctus. & discipulorū. Cui dixit
 petrus. Dñe tu mē lauas pedes. et dñs ait. Quod ego fa
 cio tu nescis modo. scies autē postea. & rē. Postq; autē
 lauit pedes eorū. recubuit iterū. Non ē intelligendū ē
 sumptā cenā atq; transactā. Ad huc enim conuabatur
 cū dñs surrexit & lauit pedes eorū. nā postea recubuit.
 & buccellā suo traditori postea dedit. Erat enī iā nox.
 Vtq; nōdū finita cena. hoc ē cū adhuc panis immensa
 ēret & p̄ pauca ait discipulis. Si ego laui uros pedes. & cetera.
 usq; & uos ita faciatis. Aliqui enim uiri religiosi sumunt
 prius parum. & postea lauant pedes. deinde cœnant.
 hoc imbuti exemplo fideles cristiani. non dedignantur
 facere conseruis suis. quod xpc fecit discipulis suis.
 hoc est pedes omnium lauare tam pauperū quā pe

grinorū. et aliquid decopis suis tribuere. & hoc
n̄ ualeat debitū sibi p̄ximis relaxat. quatenus illi remit
tat̄ incedis. Ipse enī nobis cotidie lauat pedes. q̄ int̄pellat
p̄ nobis. Ipsa enī signis lauatio pauimentorū ecclē. In la
uatione pedū h̄e decantant̄ antiphonē. Postquam surrex̄.
Si ego dñs. Dñs ih̄c. Mandatum nouū. In hoc cognoscit om̄s. Diligam̄
nos. In diebus illis. Deus caritas est. His finitis nudant̄ altaria iā
circa noctē. & sic p̄manent usq; in sabb̄ s̄m. Altare xpm
signis. q̄ t̄e nudatus ē auctim̄tis. h̄ ē ad discip̄lis. quando re
licto eo om̄s fugerunt. In hac enim nocte xpc̄ ueteri le
gi finem dat. que n̄ soluebat peccata. s̄ puniebat. dat
initium noui testamenti per quod peccata absoluunt̄.
Ab hac enim nocte usq; sabb̄ s̄m. nonnulli serui di imi
tantes apostolos ieiuni p̄manent. aliqui uero contenti
sunt pane tantū & herbis atq; legumine siue sicera;

FERIA VI. QUÆ EST PARASC
PARASCÈVE preparatio interpretat̄. q̄ & vi. sabbati.
d̄r. In hoc ergo die preparant iudei ea que in sabbato
erant necessaria. iuxta quod de manna p̄ceptū ē; vi.
die colligeas duplū; & ideo in sollemnitate habetur.
quia eo die xpc̄ mysteriū crucis explauit. p̄pter qd̄ in
hunc mundū uenerat. ut qui a ligno percussi fueramus
in adam. rursus p̄ ligni mysteriū sanaremur. huius
enim causa triumphus humana possibilitas cristo p̄

om̄em mundum celebritatem annuā p̄bet. p̄ eo qđ
 dignat̄ ē sanguine passionis sue redimere pecca-
 tum mundi. & per uicem morte deuicta absoluer̄.
 Tripartita ratio dominice passionis ostendit̄. Prima ut
 xp̄c̄ p̄ peccati mundi redemptio daret̄. & hostis antiquus
 uelut amo crucis caperetur. felices ut quos obsorbuerat
 tuomeret̄. non potentia uictus sed iusticia. Secda causa
 est ut secutoribus hominibus uite magisterium p̄beret̄;
 ad hoc enim ascendit in crucem. ut nobis passionis & re-
 surrectionis preberet̄ exemplū. Tercia causa est suscep-
 te crucis. ut supbia seti & inflata sapientia per crucis
 stultā utputatur̄ predicationem humiliata corrueret̄.
 ut patret̄ qđ stultū est dī. quantū sit sapientius homi-
 nibus. **C**VR autē hodie missa non cantatur. s̄ neq; in
 sab̄b̄ sc̄o donec ad uigilias noctis. Sc̄s innocentiū papa
 in decretalibus dicit̄. Isto biduo in tristitia & merore
 fuisse. et ieiunios usq; in resurrectionem permansisse
 credimus. apostolos quos imitari debemus. isto biduo
 sacramenta penitus n̄ celebrari. quia percussus est pastor.
 & oues gregis dissipate sunt. In ipso autem die hora
 .v. deportatur lumen ut supra ab archidiacono seu
 preposito. & illuminantur lampades .vii. Pontifex autē
 seu clerus aut popl̄s procedunt ad ceteram. Interi ū
 cęduntur archid̄ cum alijs diaconibus de sacratio. in

dua scilicet planctis fuscis. & ii. cereo stata ante ip
sos cum cereis accensis. procedentes usq. ad altare cu
silencio. & orat̄ completa atq. osculato altari. uadunt
ad sedem pontificis more solito. Deinde annuit archi
diac̄ subdiacono. ut legatur lect̄ prima. Sequit̄ resp̄.
Dñe audiui. Iste resp̄ cum. iiii. uersibus significat xpm qui
i. i. i. i. elementa ineffigē hominis assumpsit. Illa enī pon
debant in cruce inter duo animalia. hoc est inter. ii.
latrones. Sequit̄ alia lectio. Deinde sequitur more ro
mano. R Qui habitat. Requie in initio. xl. Iste tractus tra
hit nos ad longitudinem uite eterne. in qua salutare
dī hoc est xpm quem nefandissimi iudei in cruce
positum hodie uiderunt. & nos credimus uisuros facie
ad faciem in eternitate sua. Canunt hic aliqui tractū
nuperrime compalatum. Eripe me dñe ab homine. Se
quitur absq. salutatione passio dñi. Hac expleta sta
tim. ii. diaconi nudant altare sindone que prius fuerat
sub euangelio posita in modum furantis. Aliqui uero
antequam legatur pass̄ preparant sindones duas sibi
in uicē parūp coherentes. & in eo uersu ubi legit̄ parati
sunt uestimenta mea sibi. Scindunt hinc inde ipsas
sindones desuper altari in modum furantis. & secum
auferunt. Quia altare xpm significat. & apostolos
uestimenta ipsius. conueni ut subtus euanglium aliqd

iaceat ob honestatē. Quo sublato rapitur quod subiec-
 tū fuit. quia dedito xpo inter manus iniquorū apti fu-
 gerunt. Per sindonē uero potest intellegi iohannē q̄ per-
 seuerauit cū dño usq; ad crucē. & postea se oculuit. No-
 tandū ē enī. q̄ in romana ecclesia extinguit̄ totus ignis <sup>In romana ecclesia xpi
quinta feria 22° 25</sup>
 in. vi. fr̄ & reaccendit̄. In hoc facto imitat̄ ignis focus
 & conseruatus p̄ congesta ligna. principale igne id est ^{significans.}
 solē corporatū. qui ab humanis obtutibus se abscondit
 tempore passionis. a. vi. hora usq; ad nonā. ne suo lumi-
 ne fruerentur. qui male gaudebant de ignominia dñi
 sui. hac causa extinguntur in. vi. fr̄. vi. hora. & reno-
 uatur circa horam. viii. Interque conuenit. & his
 horis h̄ recolantur quib; tunc gesta sunt. Mox sequunt̄
 orationes sollempnes ad hier̄. Sollempnes dicuntur.
 q̄ ab hominib; sollempniter debent celebrari. fit in
 eis mentio omniū fidelium & infidelium. Nec abre ē.
 quod pendente dño incurse. & iudeis illi insultantib;
 pro ipsis orauit. Ex hoc & nos ad memoria reducam̄.
 quod q̄do aliquid moleste patimur. aut ab inimicis
 p̄sequimur. ad orationem ilico confugere debeamus.
 p̄pericut huius uite. & p̄teritis & paganis. & p̄ om̄s
 orat̄ alias genu flectimus. ut p̄ hunc habitū corporis.
 mentis humilitatē ad tendam̄. excepto quando p̄
 fidis iudeis oramus. Illi enī genu flectabant dño. opus

bonū male operantes. quia illudendo h̄ faciebant. Nos
addemonstrandū quia fugere opa que simulando fi
unt debcamus. uitamus genu flexionem prouideat.
Deniq; pontifex ueniens ante altare. siue ut in alio
ordine legitur. transiens in dexteram partē ecclē in
fra tronū d̄t oremus. & diaconus flectam̄ genua. Item
diac. leuate. Et pontifex dat orat̄. sicut in sacramen
tario continet̄. His finit̄. om̄s exeunt foras. Ap̄tico
hoc agente nos horam. viii. inchoamus. Circa uesp̄ū
ū in om̄ib; ecclēsiis p̄brox. seu ep̄ox. atq; coenobiox.
p̄paratur cruce ante altare. & sustentatur hinc in
de ad uobus acolitis. Posito ante eā oratio. uen̄ pon
tifex solus & adorata deosculat̄ cruce. deinde p̄bri
& diac. & ceteri p̄ ordinē. deinde p̄plus. Pontifex uero
sedet̄ in sede donec om̄s saluent̄. P̄bri uero. ii. priores
salutata cruce intrant in sacrarū & deferunt corp̄
d̄ni qd̄ pridie remansit. ponentes illud in patena. &
sūdiac̄ tenet patenā cū sup̄ dicto corpore d̄ni. a quib;
accipiunt p̄bri patenā & calicem. & ponunt sup̄ al
tare nudatū. Pontifex ū sedet̄ dū salut̄ p̄p̄ts cruce.
Salutante enī prī pontifice seu pp̄lo. cantat̄ antiph̄.
E cce lignum. P̄ Beati immaculati. Alia. Tuam cruce. P̄ D̄s miserat̄.
& t. dū fabricator. v. O admirabile. Item. Crux ^{fidus} inter om̄es.
Quando hanc cruce. adoram̄. om̄e corp̄ nr̄um herat̄

terre. & ipsū quē adoramus quasi pendente in ea mente
cernam. uirtutēq. q. accepit adī filio ipsam adoram. pster
nīm corpore ante crucē. mente ante dīm. Veneram crucē.
p quam redempti sumus. & illū deprecam qui redemit.

Qui ū non possunt habere deligno dñi. salua fide adorant
illam quā habent. De quib. uenerationib. que cūueniunt
p singulas orationes superiores. beatus ioh̄ crisostom̄ int̄ cetera
sic dicit. Crux ecclesie fundamentū. atq. orbis terre
cautela. Crux annuntiatio aptorū. Glatio martirum.
Spes xpianorum. Crux gaudium sacerdotū. uirginum
castitas. monachorū abstinentia. Crux imp̄ philosophorū
et regum magnificentia. seu destructio supborū. Crux
egrotantiū medicus. nauigantium gubernator. atq. pi
clitantiū portus. Crux insensatorū sapientia. atq. li
bertas seruorū. Crux scandalū iudeorū. atq. p̄ditio impiorū.
Cruz templorū destructio. et repulsio idolorū. Qua salu
tata & reposita in loco suo. uen̄ pontifex ante altare
& dicit. Pceptis salutarib. moniti. Pater n̄r. libera nos. Cū
ū dixerunt amen. sumit de pane sc̄o & ponit in calice
filendo. Pax dñi n̄ die. q. n̄ secunt̄ oscula circūstan
tiū. Sc̄ificat ^{autē} n̄ consecratū unū p̄ sc̄ificatū panē.

*In hoc dicitur
cetera*

*absceda hoc p̄ consecrate
unū p̄ sc̄ificatū panē
sc̄ificat.*

Tunc cōmunicant om̄s cū silentio. & expleta sunt uniuersa.
De hac autē cōmunicat̄ utrū debeat fieri. supra re
latū est. Deniq. p̄cente hodie corpus dñi Ioseph

Cur os cōmunicat

fero. & aspicientib; mulierib; usq; sepulcro. reuerentes
emerunt aromata & ungenta. & sabb sequenti ppter
mandatū siluerunt. parētēsq; aromata mane ut un
gerent corpus dñi uenerunt;

11 Variant
Exemplaria
57. 8. 9.

Indie parasceue ideo non cantatur missa. q̄ ipsa die
dñs ih̄c xp̄c se ipsū obtulit hostiā dō patri p̄ nobis.
& ipsa oblatio sufficit ad salutē credentium. Tenebrę
ideo luminū extinctione figurant̄. quia tunc uera
lux mundi occubuit. & tenebrę totum mundum ope
ruer̄. Quod uero ipso die pannus scindit̄. hoc porten
dere uidet̄. qđ & pictura in parietib; exp̄ssa. uidelicet
ut sc̄p̄ recolam̄ dñm p̄ nob̄ passū et uestim̄ta ipsius
fuisse diuisa. Non inmerito una die & duabus noctib;
dñs in sepulcro iacuit. que uidelicet lucē suę simple
moris tenebris duplę nr̄e mortis adiunx̄. Ad nos q̄p
pe uenit. qui in morte sp̄s carnisq; & anime tenebant̄.
Vñ ad nos suā id̄ carnis mortē detulit. & duas nostras
quas recepit. soluit. Si enī utramq; suscipere & nos anul
lo liberare. Si unā misedit accepit. & iuste utramq;
damnauit. Simplā suā duplę nr̄e contulit. & duplā
nostram morientis subegit;

QUESTIO CUR NATALICIA SC̄E IN LETICIA.

Q PARASCEVEN V̄ IN TRISTICIA CELEBREM̄.
QUESTIONEM ATUA DILECTIONE M̄ PPOSITAM. CO DIFFI

cilius aggredior elucidanda. quo hanc nec in patrum
 scriptis exposita hactenus repperi. nec magistrorum tra-
 ditione precepi. sed nec ab ullo quesita audiui. Unde tou-
 ente interrogante distuli. quia nec tibi nec cuiquam aliquid dicere
 uolui. quod non eadem ratione aut scripturarum auctori-
 tate possem probare. Quid autem mihi uideatur. exinde.
 uua uoce utcumque tibi natus sum explanare. ut sic me sub-
 ducere ab hac scrupulositate. Cum enim dicat salomon.
 Altiora te ne scrutaris. & cetera. Veretur illa appetere.
 adque tenuitas ingenii mei non ualeat assurgere. Modu-
 lum enim suum unum quemque considerare prudentem nos admonet li-
 ricus dicens. Est quodam perire tenus. sed non datur ultra. Cum
 ergo huius rei audientiam tibi sufficere dixisset. causatus est fra-
 gile esse humane mentis memoriam. nec audita diu re-
 tinere. & ob hoc litteras esse repertas. quibus oblita per in-
 curiam possit recuperare per diligentiam. Et ideo acris
 instasti. ut huius tibi qualicumque stilo litteris mandata con-
 tradere. Siquid ergo inceptum precesserit. non meo temerita-
 ti. sed tue iustus imputabitur improbitati. quamquam aut scio
 utrumnam quod sentio uerbis ualeam explicare.

Quibus igitur. cum sexagesimo diebus quibus de hoc seculo migrauerunt *Quaestio*
 sollempnitatem & cum magna exultatione celebremus. adeo.
 ut in ipsis abstinentie aliquantulum rigore laxato.
 paululum remissius uiuamus. cur diem passionis christi

quo de hoc mundo p̄ mortē transit sicut euanglū testat̄. in magna afflictione & carnis maceratione. cordisq; cōtione iubeam̄ celebrare. que ut ais oportuerat. tanto sublimius tantoq; festiuus. immo alacrius excolere. quanto constat xpm̄ scōz omniū meritum transcendere. Qd̄ ut autu mo recte diceret̄. Iusteq; dies illa cunctis festiuitatib; sollempnior haberet̄. ac iocundius celebraret̄. si xpc̄ ut pur⁹ homo per tēporalē mortē ad eam glām transisset. quā antea nūquā habuisset. Iure enī eius gte congauderem⁹. quā cū p̄ mortē consecutū fuisse sciam⁹. At uero cū scimus xpm̄ dī filiū ante omnia sēta semp̄ existere glōsum. eiusq; glām sicut nec minui. ita nec augeri posse. eundē tamen p̄ nr̄a redēptione tantū se humiliasse. ut n̄ solū nr̄e carnis mortacinū dignaretur assumere. uerū etiam qui erat immortalis in sua natura. mori dignaret̄ in nr̄a. in qua morte plus humiliatus uidet̄ quam exaltatus. & qui nulla suā necessitate sed benigna & spontanea uoluntate. nec p̄ se ut pote qui morti nihil debuit sed p̄ nobis qui morti eramus obnoxii sustinuit. iustū est ut hi p̄ quib; passus ē impassibilis. cū omī hui⁹ sēti tēpore tē p̄cipue indie sue passionis ei cōpant̄. p̄ se dolenti condoleant. p̄ se tristanti tristitie uicem rependant. amore p̄ se morientis. in hac potissimū die ab omī carnis dēlectatione semet ipsos cō mortificent. Si enī iuxta aptm̄ uno aliq̄ dolente membro

condolent reliqua. quanto magis summo patiente me
 bro id capite q̄ regunt om̄ia m̄bra cōpati debent illa
 que ab eo regunt m̄bra xpi aut m̄bra credentes i eū esse.
 ipsūq; caput omniū in se credentiū nullus ignorat. fidelium.
 sic e contra in q̄st m̄bra diaboli. int̄ que p̄cipuū locū te
 nent iudei p̄secutores xpi. q̄s luce clari⁹ estat inuidiose
 gauisus fuisse in morte xpi. sic eētra aptos q̄ sunt p̄cipua
 m̄bra xpi amarabiliter tristatos de iniusta nece xpi. Qd̄
 si nos inter m̄bra xpi t̄ ultimos confidim⁹ deputari. debem⁹
 cum sublimiorib; membris illius in passione capitis nostri
 tristari. ne sin hac die corporali leticie uoluerim uacare.
 non cū aptis xpm amare. sed cum iudeis uideamur ei
 morti insultare. Atq; ideo e sequens e n̄ inter membra xpi
 que nolimus imitari sed potius int̄ m̄bra diaboli quib;
 uidemur e letari. meream⁹ iure qd̄ absit cōputari. Triste
 m̄ ḡ in morte xpi cū aptis. ut meream⁹ in resurrectione
 ei gaudere cū illis. Doleam⁹ exultantibus in q̄s. ut p̄ mo
 dum gaudeam⁹ lugentibus illis. Iudei nāq; sic in ei morte
 gauisi. ita p̄bant⁹ in ei resurrectione tristati. fece ut
 potui paucis enucleau. cur die passionis xpi i afflicti
 one carnis & c̄tritione cordis eueniat celebrari. quā
 uis uerba n̄ subpedauerunt. q̄b; qd̄ sentio exprimere
 ualeo. Res exigit nunc. p̄ut facundia lingue dño largi
 ente suffecerit. itade breuit expedire. cur scōe dies

quib; de hoc seculo transeunt. sumis laudib; & magna re-
colamus alacritate. Vbi primo recolendū censeo om̄s
xp̄ianos in xp̄o fratres esse. ipso dño cunctis in se cre-
dentib; sic p̄stante. Patre nolite uocare uos sup̄ trā.
Vñc̄ enī pat̄r̄ ur̄. om̄s aut̄ uos fr̄s estis. Om̄s itaq; q̄ iā de
hoc mundo recesserit. siue q̄ futuri sunt usq; ad finē seculi
credentes in xp̄o. fr̄s esse ueracit̄ c̄stat. ut pote una bap-
tismatis regeneratione in xp̄o renatos. unius matris ec-
clesieq; uberib; educatos. unī fidei uinculo tāquā dulcis-
sime fr̄atnitatis affinitate c̄nexos. ad unā eandēq; celestis
regni hereditatē ab eodē piissimo patre dō pia adopti-
one uocatos. Debem̄ itaq; om̄a que nob̄ acciderint fr̄atno
affectu inuicē cōmunicare. ad ē & i adūs̄is parit̄ contris-
tari. & in p̄speris communit̄ c̄gratulari. Notum autem
h̄t om̄s q̄ uere xp̄ian̄ est. scōs cū ab hac corruptibili
uita decedunt. ad meliōrē. id est icorruptibile & it̄mina-
bile transmigrare. scilicet de tenebris ad lucē p̄petuam.
de merore ad gaudiū sempit̄nū. de labore ad requiē
p̄ennem. de carcere ad libertatem. de seruitute ad
regnū. Unde & mōs ecclesiastic̄ obtinuit. dies illos n̄ fu-
nebres. s̄ natalicios appellare. Iure enī nasci dicunt̄ qui
p̄ssuris hui mundi tāq; de angustis cui dā arctissimi uen-
tris ad illā speciosissimā & lucidissimā celestis habitatio-
nis emittunt̄ amplitudinē. Si q̄ nos fr̄s eorū esse p̄sumimus

q̄s ita glorificatos aspiciunt. dignū est ut eos felicitati cōgratulemur. ut eos leticie cōlectem. frūm nr̄ox gl̄e cōgaudeam. eosq; triumphis q̄b; p̄ diuinū āxiliū diabolū uincit & sc̄lm̄ dignis laudib; celestes eos natales debita alacritate uenerem. Nā si eos lugubrit̄ aut cū merore transigam. duplici redarguem̄ errore. q̄ uidem̄ aut n̄ credere eos ad gl̄am transisse. & idio q̄ si mortuos lugere aut si sc̄im̄ eos felicitati donatos. & n̄ cōgratulem̄ gl̄e illox inuidere cū uincim̄. & cū antiq̄s natalicia sua t̄ suox ad finū q̄b; in hanc miseram effusi s̄t uitā tanta alacritate iuuenim̄ celebrasse. ut in his etiā om̄i corporee uoluptati licent̄ op̄am darent. quanta nos sp̄itali hilaritate sc̄ox patrū natalicia cōuenit celebrare. q̄iā n̄ ad miserā nascunt̄ sed de miseris ad gaudia transcunt sine fine possidenda. n̄ nos corporalib; illecebris resoluentes ut faciebant pagani. uerū canonicis sp̄italib; ymnisq; celestib; i x̄po tripudiantes ut xp̄iani. quāuis n̄ de gem̄ etiā corporalit̄ aliquantulū remisiusq; ceteris esse uiuendū p̄ p̄t̄ q̄sdā ut reor hebetiores. q̄ nihil putant eē festiū nisi qd̄ uiderint delectatione mellitū. Sane ē. q̄ sc̄os eosdē ad hanc q̄ dixim̄ felicitatē p̄ afflictionē n̄ ignoram̄ puenisse temporalem. necesse ē ut sic cōne eos cōgaudeam leticie. sic tēporali q̄q; illox cōpatiam̄ angustiae. q̄ ten̄ p̄ om̄ia eos sequentes uestigia. ad eadē illis it̄cedentib; meream̄ p̄tingere gaudia.

A d qd signandū p̄cedentib; eadē natalicia dieb; quas uul
go uigilias eoz appellam; solito partus uescentes. eadē
sollēna debitis ieiunioz obsequiis & maceratione carnis
deuote p̄uenim; ut p̄ triduanā purificati abstinentiā.
dignius celebrem; sequentis festi sollēna. unde & in
officio earundē uigiliarū festiuissimū alleluaticū
melos it̄ mittim; sic alius ieiunioz dieb; nisi forte dnica
dies fuerit quā nullo tēpore ieiunare s; sep̄ festiua eē
dnice resurrectionis auctoritas cogit. Qd̄ utruq; & p̄ceden
tē toti ecclē sc̄oz afflictioni cōpassionē. & sequentē deoz
gl̄a exultationē. Ans̄ in euanglio sub specie mulieris pa
rabolice designat. cū eam parturientē asserit tristiari.
cū autē peperit in mensū gratulari. Quia enī parturire
dicim; ante partū anxiam parere aut partū effunde
re iure mulier p̄ quā sc̄a figurat̄ ecclā cū parturit.
dolere dicit̄. q̄a cū filios suos quos fide c̄cepit antequā
in et̄nā pariat uitā diuersis tribulationib; ab impus
impendi c̄spicit. tāq; difficultate parienti angustiata
magnis dolorib; ingemiscit. Cū ū eos q̄s ita parturierat
de hui mundi angustis ad celeste peperit regnū dicit̄.
n̄ potest quantū de felicissimo filioz partu tripudiat.
Qd̄ primitiua q̄ de ecclā p̄secutionis tēpore historialit̄
agebat. sc̄a q̄ n̄c ē ax̄po pace iā reddita pia emulatio
ne sp̄ualit̄ rēp̄sentat. Pr̄terit̄os igit̄ parturitionis

cuis dolores in uigilijs sc̄ox ieiunij & afflictione carnis im-
tamur. sequentē uero ei. enixg alacritatē ipsius iocundi-
tate festiuitatis emulam. Inportunitati tuę dulcissime
fili & si n̄ ut debui. ut potui tam̄ satisfacere instati. quāq̄
difficultate questionis cogente uerbosior forsitan extiti.

SABBATI **SABBATO SC̄O VIGILIE PASCHÆ.**

paschalis ueneratio hinc celebrat̄. eo qd̄ ipso die dñs in se-
pulchro quieuit. unde hebraice requies. siue qd̄ eo die
mundo p̄fecto quieuit. Hic autē dies int̄ mortē xp̄i & re-
surrectionē medius est. significans quandā req̄em am-
marū ab omni labore p̄ mortē. P̄ quā fit transit̄ p̄ resurre-
ctionē carnis ad illā uitā. q̄ xp̄s dñs sua resurrectione p̄-
monstrare dignat̄ ē. Et quia itanta ueneratione ab om̄ib;
excolit̄. seu qd̄ usq̄ ad mediū noctis uigilie extendē^{unt.}
Sc̄s Hieronim̄ ita docet. Traditio ap̄t̄ox̄ & iudeox̄ xp̄m medi-
a nocte uenturū in similitudinē egypti temporis. quan-
do pasch̄ celebratū est. Unde reor & traditionem aposto-
licā p̄man. sisse. ut die uigiliarū paschē ante noctis
mediū pop̄t̄os dimittere n̄ liceat. exspectantes aduentum
xp̄i. P̄ quā ū illud tempus transierit securitate p̄supta
festū cunctis agere diē. Manifestat & h̄ benedictio certi
dicens. hec nox est. Et in oratione missę. D̄s qui hanc sa-
cratissimā noctem. & reliqua. In romana enī ecclesia
infra urbē mane primo sabb̄ uenit archidiaconus

in ecclesiā & fundit cerā in uase mundo. & miserat
in ea oleū. inde benedicit cerā. et ex ea fundit similitudi
nē agnos. & seruat eos in loco mundo. In octauū ū pasce
dantur ipsi agni ab archidiacono pmissas in ecclā & comuni
onē pplo. in eis faciunt in domib; suis accendi i censu & ad sumi
gandum in domib; p quacūq; eis necessitate euenerit. Similit in
suburbanis ciuitatib; de oleo faciunt. Agni q̄s romani faci
unt agnū p nob factū ^{immaculatū} immolatū designant. Omib; em̄ reb;
x̄ps nobis ad memoriā frequentius reducendus ē. Quib; sei
gregorius oleū instituit quando mysteria paschat agni
referauit. Qd̄ em̄ a nob cereus benedicit. Lotimus papa in
stituit. significat enī dñm q̄ p̄cedebat filios isrl̄ in colūna
ignis. Cera humanitatē xp̄i designat. Mel quippe in cera est
diuinitas in humanitate. Concordat cereus hie in significa
tione cū colūna ignis que illuminabat ppl̄m isrl̄ in nocte.
ut illud in ipsā benedictione. Nā colūne huius p̄conia no
uimus. Colūna illa xp̄m significabat. Illa colūna p̄cedebat
filios isrl̄. Nā colūna id̄ cereus p̄cedit catecuminos nros.
Lumen ipsius xp̄m significat. quo & p̄sens nox illustrat̄ grā
scilicet resurrectionis & catecumini ad baptismū uenturi.
Qd̄ a diacono benedicit̄. more sc̄pt̄m romanor̄. In eo enim
archidiacon̄ c̄fic̄ agnos. Qui cereus. vni. p̄ dies neophi
toe p̄cedit pontificē. q̄ ē caput ppl̄i. quia colūna ignis
p̄cessit ppl̄m usq; ad trā remissionis. Ipso die hora. vii.

Cux agni dah
pplo.

Quib; sei
gregorius oleū instituit
quando mysteria paschat agni
referauit.

Lotimus papa in
stituit. significat enī dñm q̄ p̄cedebat
filios isrl̄ in colūna ignis.

pcedunt om̄s ad eccl̄am & deportat̄ lum̄ ab ep̄o t̄ ab abb̄.
 psequente cū p̄pto sic & sup̄ & illuminant̄ vii. lampades.
 Cereus ū q̄ benedicend̄ ē iā deb̄ & esse parat̄ in medio eccl̄e.
 congregato hinc inde om̄i clero seu p̄plo. Deinde ue
 niens archidiacon̄ fac̄ crucē in eo. & illuminat̄ illū de
 nouo igne: atq; cōplet̄ ab eo benedic̄ certi. Prima q̄ si in
 modū legentis ita: Exultet̄ iā angelica t̄ba celose & r̄t.
 S c̄dā decantanda ē in modū p̄fationis. Cereus benedicto
 ilico illuminant̄ ab eodē alii certi. ī staturā hominis ha
 bentes. Cereus q̄ nouo igne accendit̄. nouā xp̄i doctrinā
 siue gr̄am in nouo testam̄to nouāq; gr̄am q̄ nox d̄m̄ca il
 lustrat̄ designat; ū q̄ illuminant̄ ab eo. doctrinā ap̄los q̄
 b; dicit̄. Vos estis lux mundi. Qd̄ enī catecuminos p̄cedit̄
 ad baptismū. significat̄ h̄ qd̄ colūna ignis p̄cedebat
 filios isrl̄ ante q̄ mare rubrū transirent. Ibi etiā figurat̄
 inritū sup̄sit baptism̄. Bap̄t̄. uaut̄ iqt̄ moyses in nube
 & in mari. habuit q̄ mare formā baptismi. nubes sp̄s sci.
 manna ū panis uite. Deinde bap̄t̄. uaut̄ iohannes in pe
 nitentiā. p̄ hunc xp̄s p̄fectū bap̄t̄. uaut̄ baptismum hoc
 ē in sp̄u sc̄o. & igne. Tria & enī genera s̄t baptismi. Pri
 mū q̄ sordes peccatorū plauacrū abluunt̄. Sc̄d̄m q̄ quis
 sanguine suo p̄ martyriū bap̄t̄. hat̄. q̄ etiā xp̄s bap̄t̄
 uari dignat̄ ē. Terciū lacrimarū q̄ b; d̄t̄ & in uita misē
 ricordia ē secuti s̄t. Deniq; ī baptismō. vii. grad̄ sunt.

tres in descensu pro^{ter} tria ^{quib;} que renuntiam^{us}. tres alii in ascensu
pro^{ter} tria que confitem^{ur}. septim^{us} u^o q^uo^o q^uo^o similis filio homi
nis extinguens fornacem ignis. Lectionis itaq; quatuor que
sequunt^{ur} ante baptismum cum canticis seu orationib; ad in
structionem catechuminox atq; neophitorum pertinent. Q^uo^o n^{on}
pronuntiant^{ur} in capite. ut alie lectiones. **L E C T^{io} LIBRI GENESIS.**
sive. exodi. & cetera per ordinem hec ratio est. Dicit paulus sa
pientib; & insipientib; debitor sum. Catechumini insipientib;
comparant^{ur}. Ideo eis lectiones dissimilit^{er} pronuntiant^{ur} ut re
ducant^{ur} ad memoriam cecitas cordis eorum q^uo^o d^um cognoscunt
cuius celestis ierusalem. frustra eis pronuntiat^{ur} auctor in
cognit^{io} q^uo^o b; firmissima auctoritas potest uilescere pigno
rantiam. Ante q^uo^o legant^{ur} lectiones accipiunt. u^o notarii.
sup^{er} scriptos certos accensos. & tenent illos sum^{us} in dextro
cornu altaris. alii in sinistro usq; ad fontes. Deinde as
cendit. lector ad legendum absq; pronuntiatione; **L. i.**
ex lib^{ro} genes^{is} ita inchoatur. In principio creauit deus
caelum & terram. & reliqua. Sequitur oratio absq; salutatione
Deus q^uo^o mirabiliter. **Lect^{io} ii.** ex libro exodi. factum est in
uigilia matutina. **Canticum.** Cantemus domino. Ora^{te} Deus cui ante
qua miracul^{us}. **Lect^{io} iii.** isaie proph^{eta}. Apphendent. u^o mut
Canticum. Yinea facta est. Ora^{te} Deus qui nos ad celebrandum. **Lect^{io} iiii.**
isaie proph^{eta}. Hec est hereditas seruo^{rum} dei. **Canticum.** Adtende cedum.
ora^{te} Deus q^uo^o ecclesiam tuam. De psalmo. xli. cant^{us}. Sic ceruus desid^{er}

Om̄ps̄ sempit̄ne d̄s̄. finito s̄uit̄ lectionib; descendendū ē.
 ad baptismū. Qua hora baptismū hodie debeat celebrari.
 siue pente costē. t̄ qd̄ sacerdotes. neophitis p̄dicent. hic
 parūp̄ it̄mandū ē. Primo paganū ut catecuminū fiat accedens
 ad baptismū. renuntiat & maligno sp̄ui. & om̄ib; d̄anosif
 c̄i p̄opis. Exsufflat̄ it̄a ut fugato diabolo. xp̄o d̄no paret̄
 introit̄. Exorizat̄ id̄ coniuat̄ maligno sp̄s̄. ut exeat.
 & recedat. dans locū uero d̄o. Catecuminū audiens siue
 auditor salē accipit. ut putrida & fluxa ei peccata sa
 pientie salē diuino munere mundent̄. Deinde simboli
 aptici ei fides tradit̄ ut uacua dom̄ & a prisco habitatore
 derelicta. fide ornet̄ & p̄paret̄ habitatio d̄o. fiunt scruti
 nia ut exploret̄ sepius an p̄ renuntiationē satanę sacra
 ūba datę fidei radicit̄ corde fixerint. Tangunt̄ nares ut
 quā diu sp̄m̄ narib; trahat. infide accepta p̄ dure. Lect̄
 q̄q; codē oleo pungit̄ ut signo sc̄e crucis diabolo claudat̄
 īgressus. Signant̄ & scapule. ut undiq; muniat̄. h̄c̄ in pec
 toris unctione. signat̄ fidei firmitas & opū bonę p̄seue
 rantia. Deinde sc̄e trinitatis trina submersione baptizat̄.
 Et t̄ t̄ t̄ homo q̄ ad imaginē sc̄e trinitatis ē condit̄ p̄ in
 uocationē sc̄e trinitatis ad eandē reuocat̄ imaginē. &
 q̄ tertio gradu peccati. i. c̄sensu cecidit in mortē. tertio
 eleuatur de fonte. q̄ram resurgat ad uitā. Deinde albis
 induit̄ uestimentis. propt̄ q̄ram regenerationis.

qua hora bap̄tis
 m̄ḡ x̄lebra.

i

ii

iii

iiii

v

vi

vii

viii

iiii

x

xi

XI

& castitate uite & angelici splendoris decorē. Tunc
 sacro chrimate caput pungit & mistico tegit uelami
 ne ut intellegat diadema regni & sacerdoti dignitate
 portare iuxta aptim uos estis gen^o electū regale & sacerdo
 tale offerentes uos me ipsos dō uiuo hostiā scām & dō pla
 centē. Sic corpore & sanguine dñico cōfirmat^r ut illū sit
 capitis m̄brū q̄ p̄ eo passus ē & resurrex̄. Nouissime p̄ i
 positionē manū a sumo sacerdote septiformis gr̄e sp̄m ac
 cipit ut roborēt p̄ sp̄m sc̄m ad p̄dicandū a liis q̄ sunt i bap
 tismo p̄ gr̄am uite donat^r et̄ne. Hodie aut̄ hora viii bap
 tism^o celebrat̄ sic in pente costē ea de causa q̄a ang^ls dñi
 uenit ad corneliū hora nona adnuntians ei qd̄ oratio
 nes ei ac elemosine ascenderunt in cōspectu dñi. q̄ mox
 misit ad petrū & p̄meruit sacramtū baptismi. S̄ & hoc
 certissimū ē. ut q̄a hora nona auctor uite emisit sp̄m.
 eadē hora nona eccl̄a sc̄a p̄cipiat sc̄m baptismi. Qd̄ ū
 n̄ liceat p̄ter hodie & pente costes generalit̄ baptismi
 celebrari. s̄c̄s leo papa denegat nisi forte infirmitas int̄
 fuerit. Neq; hoc omittendū ē. qd̄ romani infra xl^{ma} sex
 serutini a celebrant. & hodie viii^{mu}. In isto septenario in
 tellegunt^r vii. dona sp̄s sc̄i in baptismate data. Post horā
 deniq; iiii^{am} sabb̄ p̄parant̄ ad eccl̄am q̄ baptizandi s̄t simul
 cū patris & matris. & ordinant̄ ab acolito masculi ad
 dextrā. femine ū ad sinistra. & tē q̄ possit reddunt.

FII Eucharistia

FIII Cōfirmatio

obscura

nota bñ qui p̄nt
 reddut or̄em et̄ symbola. aut̄ si nō p̄nt patris & matris

orationē dñicā & simbolū siue patrum p̄ ipsos atq; matri
 ne eorū q̄ eos suscepturi sunt. Deinde facit p̄br cum pollice
 in frontib; eorū signū crucis dicendū in nomine patris &
 filii & sp̄s sc̄i. Post h̄ ponit manū sup̄ capita eorū & dic̄ orati
 ones ad catecuminū faciendū. Om̄ps̄ sc̄ip̄t̄ne d̄s. Hic iuxta *Grego.*
 sc̄m gregorū reddunt simbolū & orationē dñicā aut
 patrum pro ipsis. Post h̄ sequunt̄ orationes in sabb̄ sc̄o
 ad catezizandū infantē. Inde uero tangit eis nares &
 aures de sp̄to & dicit ad aurē dexterā. Effeta qd̄ ē ad
 aperire in odore suauitatis. Ad sinistra. Tu aut̄ effugare
 diabole. app̄p̄inquabit enī iudiciū d̄i. Postea uero tan
 git ei pecc̄. & inter scapulas de oleo ex or̄zizato cruce
 faciendū cū pollice & uocato nomine t̄i dicit. Abrenuntias
 satanē. & Abrenuntio. Et om̄ib; p̄p̄is ei. & Abrenuntio.
 Et om̄ib; op̄ib; ei. & abrenuntio. Inde seq̄t̄ simbolū.
 Hic sc̄dm̄ augustinū sequunt̄ lectiones & cantica. His ex *Auḡst̄.*
 p̄cedit pontifex ad fontes benedicendos cū om̄i
 decore. p̄sequente eū clero seu p̄p̄to d̄cedit etiā benedict̄.
 siue duo ceri q̄ illi tenent notari ab eodē scilicet illu
 minati. & ap̄ pulla cū oleo & balsamo ī magna reuerentia.
 Nā & illi duo ceri p̄cedunt ubiq; pontificē usq; in xiiii.
 pasche. t̄ntes ad fontes canunt letanias t̄ tantū mo do
 repetendo. Quib; finitis ante fontes & facto silentio stan
 te sacerdote seq̄t̄ benedictio fontis. Om̄ps̄ sc̄ip̄t̄ne d̄s & r̄t.

Sequitur consecratio fontis in modum prefationis decantanda. De
quibuslibet ad inuocationem uero spiritus sancti quia sacerdos celsa
uocem proclamat. et alto mentis affectu. Deponit cereus bene
dicit in aqua siue illi quibus ab eo illuminatis ad demonstnan
dam scilicet presentiam spiritus sancti sacerdote ita dicente. Descen
dat in hanc plenitudinem fontis. fonte benedictio accipit
et pontifex crisma cum oleo mixtum in uase ab archidi
acono et aspergit per medium fontis in modum crucis. Tunc
pontifex aspergit cum manu de ipsa aqua super populum. Quo fac
to accipit pro parte de ipsa aqua in uas et ad aspergendum in domi
bus siue agris. Deinde tenente patrum infantem a quo susci
piendus est. interrogat eum sacerdos ita. Quis uocaris. Respon
dit ille. Et sequitur sacerdos. Credis in deum patrem. Respon
dit. Credo. Credis et in ihesum christum filium eius unicum deum nostrum natum et pas
sum. Respon
dit. Credo. Credis et in spiritum sanctum sanctam ecclesiam ca
tholicam et reliqua. Respon
dit. Credo. Deinde baptizat eum sacer
dos sub trina immersione tantum sanctam trinitatem semel
inuocando ita dicens. Et ego baptizo te in nomine pa
tris et mergat semel. Et filii et mergat iterum. Et spiritus sancti.
et mergat tertio. Ut autem a fonte exierit faciat presbiter signum
crucis de chrismate cum pollice in uertice et dicens hanc
orationem. Deus omnipotens pater domini nostri ihesu christi. Tunc sus
cipiatur ab ipso aqua suscipiendus est. Postea
uestitur infans uestimentis suis. Si uero episcopus

ad est statim confirmari cum oportet chrismate. & post
 ea cōmunicare. & si ep̄s de ē. cōmunicetur a p̄bro di
 cente ita. Cop̄ dñi nr̄i ih̄u xp̄i custodiat te inuitā et̄nā am̄.
 Quod enī aliq̄ patrum solent a fonte extrahere filios suos.
 n̄ legitur in orationib;. De hac re apud romanos ita agit̄.
 Postq; pontifex baptizauerit t̄ quib; iusserit ipse leuant
 ipsos infantes in manib; & offerit eos uni de p̄bris. Ipse ū
 fac̄ cruce de chrismate cū pollice in uertice eorū dicens.
 D̄s om̄ps pat̄ dñi nr̄i ih̄u xp̄i. ut sup̄. Qua finita sunt pa
 rati q̄ eos suscepturi sunt cū lintheis in manib; suis. De
 inde accipient eos a pontifice t̄ diaconib; qui eos bap
 tizauerit. Postq; ū uestiti fuerint. deportant̄ ante pon
 tificē ad c̄firmandū quib; dat singulis stolā candidam
 xrismalē. & x. sindos. & sic inuestiunt̄. Et postquā in
 diti fuerint. dat pontifex sup̄ eos orationē imposita
 scilicet sup̄ capita manu eorū cū inuocatione septiformis
 gr̄e sp̄s sc̄i. O R. Om̄ps septimē d̄s q̄ regenerare. Hac fini
 ta. facit cruce de chrismate cū pollice in singulorū
 frontib; ita dicendo. In nomine patris & filii & sp̄s sc̄i.
 pax tibi. Respondit om̄s. Et cū sp̄u tuo. Hec uerba uerba
 sunt salutationis ad nouū hominē qui recreatur.
 Sane illud p̄cauendū ē. ut hoc n̄ neglegat̄. quia in hoc
 omne baptismū legitimū xp̄ianitatis nomine con
 firmatur. Sed & hoc p̄uidendū ē ut nullum cibum

obsequia et hoc accipiant. neq; ablectent^r anteq; cōmunicent. Omni
aut die usq; in oct^a admissas ueniunt & cōmunicent.

*pax his uxor
epi oblationis
nant* Parentes uero ipsi oblationes faciant. Similit^r & in pente est.
omnⁱ hiant. De hac cōfirmatione scilicet innocenti^{us} papa non
ab alio q; ab epō fieri licere asserit. Quāuis enī pbrī sint
sacerdotes. pontificatus tam apicē nō habent. & ideo
solis pontificib; debet^r ut cōsignant^r t^r paraclitū spm
tradant sic lct^r ap^licorū actū demonstrat que asserit
petrū & ioh^{ann} esse directos ut baptizatis traderent spm
sem. Pbrī uero siue extra epm seu p^rsente epō cū baptizant.
crismate baptizatos ungere licet & si ab epō fuerit con
secratū. non tam fronte ex eodē oleo signare qd̄ solis
debetur ep̄s. cum tradunt spm paraclitū baptizatis.
Quando infirmus uenit ad baptizandū. facies sup^r scrip
tū ordinem. sed tantū p^r cōnā ac iustissimā pietatē ad dis
orationem istā. Medelā tuam de p^rcor dñe scē pater. usq;
ad grām baptismi tui. Hac finita dicis symbolum & ora
tionem dñicā. Deinde catezizas eum his uerbis. Nec
te lateat satanas. & reliqua. & nō dicas illam benedictio
nē maiore ad fontes. sed istā minore ad succurrendū.
Exaudi nos om̄p̄s & in huius aq; substantiā tuā imitte.
usq; uitā mereat cōnā. P. Postq; eū catezizaueris. benedi
cis a quā his uerbis. Exorziuo te creatura aque inno
mune dñi nr̄i ihu xpi filii dī uiui & sp̄s sc̄i si qd̄ fan

tasma usq; in remissione omniū peccatorum in nomine dñi
 nri ihu xpi. Q^u Baptizatus eū & linis eū de chrismate in
 cerebro dicis illi. n. baptizo te in nomine patris & filii & sps sci.
 P^o ca tangis eū de chrismate i capite & dicis orat hanc. *Msomps.*
 cōmunicas & confirmas eum ut supra.

Finito etiā sup̄ scripto baptismo in sab̄b̄ s̄co. fiunt letanie
 exiussu pontificis ante altare primo. septene. quintene. terne;
 qua fiunt letanie circa baptisteru consecratione interces
 siones sc̄ox p̄renascentib; ita enī inchoant. Sta. primiceri
 us unus in dextro choro & dicit cū ipso. Kyrieley son & re
 spondit sedicrius cū sinistro choro. Kyrieley usq; quater.
 Deinde. x̄pet̄ usq; ter idē. vii. uices repetit̄. unde & septe
 ne dicunt. Hoc ordine fiunt ^{quintene} septene & terne. P^o h̄ x̄p̄e
 aud̄ usq; vii. & sic p̄ ordinem interuallo facto sequunt̄ le
 tanie quine. quinq; repetite. His finis pulsant̄ signa ad
 missam publicā. Nam ministri debent ita esse p̄parati ante
 ostiū sacrarium ^{cū} cantor dixerit accendite. absq; mora p
 cedant usq; ad altare. Sequunt̄ letanie trine. Kyrieley
 & reliqua usq; fili dī te roḡ. Tunc egredit̄ pontifex de sa
 crario cū i genti decore. & p̄dicta cerco stata ante illū cū
 timia materis. & cū dixer̄ scola. Agn̄ dī dicat cantor excel
 sa uoce accendite. Tunc primū illuminant̄ om̄s cerci
 neophitorū q̄s manib; tenent. demonstrante h̄ qd̄ per
 illū agnū qui tollit peccata mundi un̄ quisq; lumen

accipere debeat. Quid uero ab imperitis extingunt in eſe-
cratione fontis quod illi maiores illuminati deponunt.
nil auctoritatis eſt. Sine lumine enim ſunt uſq; ad hanc ho-
ra qua ceteri ceteri illuminant eccleſie. ea uidelicet cauſa
ut prius accipiant in poſitione manus epi & ſic credamus
eos illuminari ſpū ſcō. atq; ſic glā reſurrectionis illuſtra-
ta nocte in qua celebramur miſſa. ita illuſtrēt & lumine cereo. d
ſ equitur. xpe audinos. kyriel. Hiſ expletis die pontifex glā
in excelsis. Ex decretalib; in nocenti pape dixim Sabbatū
ſam nō celebrari. Quid ita eſſe cōperimus ex officio quod to-
tam noctem illuſtrat futuram. ut in p̄ma oratione miſſe.
Dſ qui hanc ſacratiffimā noctē & reliqua. Nota uocē miniſtroſ
ad neophitos uſq; ad euangelium ut illud. Sic reſurrexiſ-
ti ſcū xpo. cantatur prius alla qd eſt hebreū propter
p̄matū huius lingue. Hinc tractat latine. Quod autē ante
euangelium non portat niſi timida tantū. poſſunt intel-
legi aromata illa que mulieres ante lucem ad unguen-
dū dñm detulerunt. Quid autē poſt euangelium non cantat
off. & cantatores tēpore ſacrificii ſilent ad memoriam
reducitur ſacrificium ſeu ſilentiū mulierum. Ipſe enim
tunc tantū modo unguenta attulerunt. SCS. SCS. SCS. qd eſt
angelorū cantus ideo cantatur. quia angeli nō tacuerūt
ſequitur agnus dī. Ea uero que ſequuntur tam diu de-
bent moroſe repeti. ut miniſtri queant procedere.

de eius resurrectione. Iterū uice mulierum reticent cantatores
 agnus dī quia quando interrogauit maria ortularium. dnē
 si tu sustulisti cum dicito mihi. magis credebat cum furto
 esse sublatum quā tollere peccata mundi. ac ppter ea au
 diuit uolens eum tangere. Noli me tangere. Sacerdos
 qui ē uicarius xpī implet suū officiū. Sequit̄ ad cōpt̄ or.
 Post quā om̄s cōmunicauerint diē diacony. hē missa ē.
 Et Dō grās. In hac nocte de uesp̄tinali sinaxi apud roma
 nos nil agit. neq; ante missā nec post missā. quia scdm au
 gustinū & alios doctores. istud sabb̄ n̄ habet uesperam.

Die sc̄o pasche. in introitu p̄ ora p̄phetarū **DE DIE SC̄O PASCHAE**
 presentat se xp̄e in eccl̄a patri suo dicens. Resurrexi. or̄
 prima monstrat aditū regni celestis apertū nobis ēē per
 capitis nr̄i resurrectionē. Ep̄ta admonet nos separari aui
 cis c̄tra que certauimus p̄ quadragesimalis dies. Respon
 sorū monstrat quantū letari oporteat eos q̄ purgant̄ aui
 cis. In alt̄ ostendit in quo sit totius causa leticie. Eode die
 ad uesp̄os ad sc̄m iohannē congregatur maturius uniuersus
 gradus ecclesiasticus in eccl̄a maiore. in loco qui uoca
 tur crucifixio. ibiq; inchoat scola k̄yrieleson. & eo
 conuentu pueniunt usq; ad altare. Post hoc inchoatur
 alt̄ ad psalmū. Dixit dn̄s. Inde Confitebor cū alt̄. & Beat̄
 uir cū alt̄. Quo finito. sequit̄ alt̄ Pascha nr̄m cū uersu.
 Epulēm. Inde melodia. Inde euangl̄m sc̄m romanos.

Euangelium exponit p̄fectus causā totius leticie.

Ant. Cito euntes. & ecce p̄cedet. l̄t̄e ant. Et respicientes. In hac
 ep̄da n̄ seq̄t̄ k̄ r̄net post euanḡm. s̄ sacer̄ diē or̄.
 Qua finita. descendunt ad fontes cū ant. Inde res̄
 seq̄t̄ ps̄al. Laudate pueri dñm cū alt. Inde alt.
 Dñs regnauit. & Parata sedes tua. l̄t̄e eleuauer̄. Inde melodia.
 Ind̄ euanḡ. Ant. venit mar. Seq̄t̄ or̄. Inde uadunt ad
 sem̄ lohannē ad fontes. seu ad uestē cū ant. Lapidem
 Seq̄t̄ ps̄ In exitu israh̄ cū alt. Quo finito. seq̄t̄ alt. Venite
 exultem̄. & P̄occupem̄. l̄t̄e Hodie fruocē eī. Inde melod̄. in euanḡ
 ant. l̄t̄e nuntiate. & l̄bi cū uidebit̄. l̄t̄e ant. Nolite expaues̄.
 Seq̄t̄ or̄. Qua finita p̄gunt ad crucē cū ant. & ubi aqua l̄biq̄
 canunt iterū ps̄. In exitu & alt. Venite exultem̄. & ut sup̄
 In euanḡ. P̄cedā uos. & seq̄t̄ or̄ sacer̄. His finitis & eulogiis
 acceptis. reuertit̄ unusq̄sq̄; ad titulu suū ut ibide uesp̄
 celebret. Ipsi enī sup̄ psalmū tantūm̄ alt dicunt. & ante
 euanḡ resp̄. Hec dies sine uersu. Hec ratio p̄ totā ep̄da ser
 uat̄ usq̄; in dom̄ p̄o albs̄. alt. & ant. mutatis tantū sin
 gulis dieb; psalmos ū eosdē canunt.

SABBATO QUAN
 DIE ALBATI q̄ IN SC̄O SABBATO BAPTIZATI S̄ DO ALBAS DE PO
 uestib; albis exuunt̄. Albati aut̄ p̄pt̄ uestes albas uulgo
 appellant̄. Sicut vñ dies p̄tinent ad uetus testamentū
 p̄pt̄ sabb̄. ita vñ dies ad nouū p̄pt̄ vñ resurrectionis diē.
 A sabb̄ usq̄; ad sabb̄ portant̄ albe uestes que nob̄ specie p̄stant̄
 qualiter eē debent in nouo testamento. & qualia corpora

. sumo

recepturi in viii die. in qua presentari nos oportet ante dm cu
 ipso pignore qd accepim in baptismo. Alti aut uestimta alba
 toru opa sunt iustoz munda & candida omi tēpre. Qdū in
 sabb exuunt ipsa uestimta. h signif qd anima cui cūq; fidelis
 migrans corpore. inueniet sabb id ē regem. & uestimta sua
 hic dimittit. id corpus ut recipiat illud iterū innouissimo
 die. viii dies neophitoz cursū p̄sentis uite monstrant. Sicut
 enī hebraicus ille ppl̄s transito mari rubro colūna ^{ignis} subis noc
 tu sibi p̄cedente p̄ome iter terrarū reppmissionis triūphans
 de hostib; introiit. ita nr̄i baptizati extinctis peccatis p̄te
 ritis ducunt̄ cotidie ad eccl̄am colūna illuminata cerei
 p̄cedente eos. Vnde intellegit̄ ad nullos alios usus in qb; lib &
 locis eā debet accendi. nisi in recordatione luminis sp̄s sc̄i
 dū itur ad eccl̄am. Octo dies neophitoz distinguuntur
 acc̄tis. i. viii. primo concinit. viii. officia q̄ fiunt in cōme
 moratione neophitoz distinguunt̄ acc̄tis seq̄ntib; usq; in
 pentecosten. Primum habet̄ duas laudes. id̄ alta. Confite
 mini. & Trac̄ Laudate dñm. vii. duas simul. i. ii. alta. Hec
 dies & laudate pueri dñm. Qd n̄ fit in nullo alio sabb usq;
 in pente costen. vi. media habent respons & alt. In memoria
 itaq; primę uite quā habuit adā p̄mo canit̄ alt. & quia
 n̄ fuit sc̄piterna. Tractus sequit̄ humiliore lingua ut
 humilitas posterioris uite recordet̄. In recordatione ū
 potentissime restorationis. i. ultime req̄ci q̄ reddit̄

in vii. die. & pficitur in viii. in vii. die. & viii. officio. ii.
alt. canuntur: Primū q̄a uita reddit. sc̄dm̄ quia septerna.
Similit̄ in dominicis dieb. ii. alt. terminant̄ usq. in pente c̄.
Duo sunt unde anima in vii. die. i. requie laudat̄ d̄m. unū
decepta gl̄a. alterū depepienda gl̄a. in resurrectione.
Homo aut̄ in resurrectione constabit ex corpore & ani
ma. & q̄e resurrectio d̄nica p̄cessit in viii. die qd̄ futurū ē
in resurrectione. hoc agim̄ p̄ d̄nicos dies usq. pente costen.
i. ut mens & corpus laudat̄ d̄m. & q̄e interim sine corpore
anima laudat̄ d̄m. p̄ singulos dies unū celebrat̄. At media
vi. officia paschalis ebdomade respons tenent & alt. Sic
septenarius numer⁹ req̄e signific. ita vi. opa. & in hac ui
ta bonis operib. insistendū ē. & ad laudem n̄ cessandū. In
fine uersuū resp̄ h̄c̄ dies. p̄ posterus ordo ē. Benedic̄
q̄ uent. p̄ponit̄ in. v. ser̄ uersu. Lapidē quē rep̄bauert̄. q̄e
in ordine psalmi p̄or. sed. vi. feria cantat̄. q̄e int̄ cet̄os p̄ci
pue sonat de passione d̄ni q̄ facta ē. vi. ser̄. In illa rep̄bauert̄
r̄t iudei d̄m̄ edificantes. in illa factus ē in caput anguli.
Quod aut̄ semel agit̄ baptismus. signific̄ q̄ x̄ps̄ semel p̄ nob̄
mortuus ē. In q̄ baptismo. ii. p̄actiones fieri n̄ dubium ē.
Primū uidelicet abrenunciare diabolo & p̄p̄is c̄i. sc̄do
credere in mysteriū sc̄e & indiuiduę trinitatis. Paruu
li aut̄ alio p̄fite fide illoy idcirco baptizant̄. quia
adhuc loqui t̄ credere nequeunt. Qui si prius quam re

generentur transierint. p̄cul dubio a regno xpi alieni existunt.
 Patrum ū illoꝝ p̄uidere debent. ut cū ad intellegibilem statē
 puenierint. fide & bonis opib; instruant. seu orat̄ dñica &
 symbolū eos instant̄ erudiant. Qd̄ si neglexerint. norint se
 rationē p̄cis redditurōs ante dñm quoz fide iussoresexatē.
 Quanto aut̄ tēpore generalit̄ ab ecclā celebrat̄ aduent̄ sp̄s
 sc̄i sup̄ aptos. tanto tēpre debet̄ seruari unctio xrismat̄
 apud unūquēq; q̄ accipit manus impositionē. & in merito.
 qm̄ sp̄s sc̄i in. vii. munerib; .i. vii. uirtutib; uenit ad hospitē suū.
 Dñica p̄ albasid̄ in. viii. pasche danda ē egra benedicta post
 missā ad suffumigandū seilicet̄ in domib; suis. seu ponendū
 in agris uel uincis p̄p̄t̄ illusiones diabolicas. siue contra
 fulgura uel tronitrua. **DE LETANIA MAIORE.**

ROMANA CONSUETUDO VHŌ DIFM. I. VII. KT̄ MAI. INTER
 ponit quē uocat̄ in letania maiore n̄ in ieiunio. Lactania
 autē gr̄. latine deprecatio t̄ rogatio dicit̄. ind̄rogatio
 nes. Potē enī serena mens & aliena uoluntate mala p̄caridm̄
 quāuis manduca & sobrie. Co enī tēpre id̄ vii kt̄ mai solet̄
 inimici cōmouere bellū aduersus uicina regna. Hinc et̄
 caute hoc cē p̄uisit̄ q̄a tē om̄a in quodā p̄fectu sunt.
 Messes pullulat̄. arborei fructus ex flore p̄deunt. uince
 & oliue suis arboribus erūpunt. animalia cāpos tondēt.
 Quō necessaria hęc sunt nr̄is usib;. petendū ē. ut ad nō cē
 seruentur. Tres aut̄ dies rogationū q̄ celebrant̄ ante

// De diebus rogationum.

ascensione dñi iuxta morē Gallicanę ecclē. constituit sēs Mam
mertus uicennensis ep̄s. ob incursionem felice & malarum
bestiarum. que tunc tēporis grauissime afficiebāt pptm

De ascensio
ne:
totum caput
omissum

dñi. Que consuetudo apud nos usq; hodie p̄ diuersis cala
mitatib; deuotissime recolitur. # **DESABB̄ S̄C̄O PENTEC̄O.**

In uigilia pentecostes ita agitur sicut in sab̄ s̄c̄o pasche.
Anteq; enim ascendat̄ ad fontes ad baptizandū. legitur lect̄
.i. Temptauit d̄s abrahā. Or̄ D̄s qui in habrahe. Lect̄. ii.
Scripsit moyses. Cant̄. Adcede eclū. Or̄ D̄s qui nobis. Lect̄. iiii.
Apphendent. Cant̄. Vinca fact̄. Or̄ D̄s qui nos. Lect̄. iiii. Audi
isrl̄. Or̄ D̄s in cōmutabilis. Cant̄. Sicut cetrus. Or̄ Concede q̄s.
Finitis lectionibus descendendū ē ad fontes cū s̄c̄o crismate
& ceteris in magna reuerentia decantando letaniam. His
exemplis. baptizandū ē sicut in uigilia pasche. Post
ascensum uero fontis ingrediendū ē admissā publicā ad
sēm iohanne. In primis fiunt letanie terne. & cū dixerit
agnus di. dicat̄ cœcelsa uoce. accendite. Accensis om̄ibus
luminib; p̄cedit pontifex cū om̄i ornatu usq; ad altare.
& dicit Gl̄a in cœcelsis d̄o. & pagit̄ missā ordine suo.

De die pentecostis

De die s̄c̄o
in transiēte

QUATUOR SUNT FERIA IIII. DE IEIUNIIS IIII. TĒPORO.
Tēpora anni. i. uer. estias. autumnus. & hiemps. Hęc
tēpra solent nos p̄ delectam̄ta sua reuocare ab amore ca
ritatis. in q̄b; oportet nos ieiunare. & iā si uenerit infra
Pentecosten q̄ndo celebrat̄ festiuitas. uel formis sp̄s ut illud

dominicū. Venient autē dies cū auferēt ab eis sponsus. & tē
 ieiunabunt. Di his august. Quāuis ordinatio n̄ fiat. neces
 sariū tamē nr̄e religioni. iiii. tēporū ieiunia celebra
 re. De eodē ieiunio dicit leo papa in omelias. ut ieiuniū
 celebret̄ in largitione sacrorū ordinū. Ecclē p̄mitiue
 mos optinuit. ut illud. Ministrantib; illis dño. & ieiunan
 tib; dixit sp̄s sc̄s. Separate m̄ saulum & Barnaban in op̄. art.
 Tunc ieiunantes & orantes inponentesq; eis manus. dimiser̄t
 illos. Isto die id̄ iufer̄ legunt̄. i. lectiones. Quō h̄i q̄ ad sa
 crū ordinē transeunt. debent admoneri ut habeant noti
 ciā legis & p̄phetarū. Quarta enī etate lex & p̄phetia ut
 guerunt. & d̄d̄ bellicosissimus q̄ in t̄ptat̄ manus fortis. in eadē
 etate Goliath. i. humilitas supbiā p̄strauit. Contra quē Go
 liath. i. diabolu debent in humilitate dimicare. q̄ ad sacros
 ordines p̄uehunt̄. Quinta fr̄ de ē off̄ & missa. ideo debet
 cantare de dñica pentecostē. Sexta fr̄ una tantū
 lect̄ legit̄. q̄a lex & p̄ph̄ in uno euanglō recapitulant̄.
 qd̄ legit̄ in sexta etate mundi. Sabb̄ in xii. lect̄. lect̄. xii.
 ppt̄ xii. lectores dicunt̄. q̄a ab antiquis romanis bis lege
 bant̄. i. Gr̄. & latine. Sex enī tantū modo s̄t nisi fallor du
 as ob causas. Vna quia adierant. Gr̄i. q̄b; ignota erat latina
 lingua. Adierant & latini q̄b; ignota erat greca. Altera cau
 sa ppt̄ unanimitatē utriusq; ppti. Quimos apud con
 stantinopolim usq; hodie seruat̄. Nec abre ē qd̄ in uno q̄q;

Sabbatum
 in. in. h. dno
 s. b. g.

ieiunio tres dies sunt. Quia unū qđq; tēp̄ tres m̄ses habet. p̄ uno
quoq; mense singuli dies ieiunio consecrantur. Et cur in sabb
potissimū h̄ consecratio celebret̄. Augustinus scribit ad
ianuariū ita. Sabb̄ cōmendatū ē priori populo in otio cor
poralit̄ celebrandū. ut figura cēt sc̄ificationis in req̄e sp̄s sc̄i.
Scriptū ē. sc̄ificauit d̄s die. vii. Et quia caritas di di ffu
sa ē in cordib; nr̄is p̄ sp̄m sc̄m. cōmemorata ē sc̄ificatio in vii.
die. Ep̄i ū c̄secratio qui ē uicarius apt̄or. immo & xp̄i fit
in d̄m̄ca. q̄a eod̄ie p̄ donū sp̄s sc̄i digna ē ō illustrare corda apt̄or.
Sabb̄ igit̄ legunt̄. iii. lē. quando benedictio largit̄. q̄a. iiii.
sunt ordines benedictiū d̄m̄. ut illud d̄d. Dom̄ isrl̄ bened̄
d̄m̄. id̄ isrl̄iticus p̄p̄s. Domus aaron. i. p̄lati. Dom̄ leui. id̄
ministri d̄i. Qui timent̄ ^{d̄m̄} deceteris nationib;. In istis lectio
nib; imbuunt̄ ordinandi ad exempla sc̄or̄ quatuor ordinū
patrū. Proxima lectio ordinationi decamino ignis legit̄. q̄a
n̄ potē rite homo ad c̄secrationē accedere. nisi prius tran
seat p̄ fornacē & ibi benedicat d̄m̄. ut illud. Vasa figul̄ p̄
bat fornax. & rt̄q;. Quia p̄t̄ debent transire per fornacem.
qđ sonat lē. v. ut sic p̄bati accedere ad sac̄rū misteriū uale
leant. sic legit̄ in. v. lē. Scientes qđ tribulatio patientiam
opat̄. & rt̄q;. De responsoriis n̄ ē necesse aliud dicere q̄ quod
singulis lectionib; responsoria singula respondeant. Grauita
tē quā debet sac̄ratus seruare. ^{tractus} transitus monstrat. ne forte
in sup̄biā elatus incidat in laqueū diaboli. Tractus enī semp

in causa humilitatis ponit. Per singulas orationes debemus
 mentis humilitate p genu flexionem ostendere. excepto
 infra pentecosten. In sola decamino ignis n flectam genua.
 quod nabuchodonosor copellebat pplu adorare statuã
 qua fecerat. ut separata sit nra oratio que e ad unu ueru
 dm. ab errore gentiu. Orat post comunione sup pptm non
 habet. qa istud off frequen circa nocte dominica sol & fini
 ritinq minime genu flectit. **DESCO IOHANNES.**

IDIO TRES MISSI celebrant infestuitate beati iohannis. qa
 tribus insignib; triuphis excellit refulsit. Ad hoc enim
 uenit ut uia dno pparare exemplo sue conuersationis.
 q triuphis celebrat. ^{in missa} eius de. Per misteriu baptismi claruit
 insignis; huius misterii triuphis in prima missa recolitur.
 Hilaricus p mansit ex utero matris. hoc donu recolit indie.

*Tres missae alii
 in die 10to celebrant.*

SCRIPTA EST **DE SOLLEPNIT OMNIU SCORU.**
 In gestis pontificalib; qd ses bonifacius papa quandam domu
 rome pantcon nomine que erat consecrata in honore om
 nium demonioꝝ eliminatis omnibus spurciis. sacra uerit
 cecliam. Scē di genitricis omiumq. scōꝝ. Vnde estitutū est
 ut plē uniuersa p totum orbē in kt uoꝝ. sicut indie nata
 lis dñi ad cecliam in honore omnium scōꝝ admissarū sollepn
 tia conuenire studeant. attendentes illud. ^{ut} quicquid p
 ignorantia aut negligentia fragilitas humana. in sol lep
 nitatib; scōꝝ minus plene pegiss&. in hac scā obseruatione
 solueretur.

QUATUOR coronatorū nomina hęc sunt. **DE IIII CORON.**
 Seuerus. Seuerianus. Victorius. Et cyporius. Quorum nomina &
 dies natalis p̄ incuriā neglectus minime reperiri poterat. ideo
 statuit̄ ē ut in corū eccl̄a. v. scōz q̄ in missa recitant̄ natalis ce-
 lebre. id. claudii. Nicostri. Sifroniani. Castorii. atq. Sipleii.
 ut cū istis scōz q̄q. memoria parit̄ fieret. P̄ ea ū corū nomina reuelata
 s̄t. sollemnitas tam̄ ut statuta fuerat in alioz scōz nomē celebris p̄manisit.

ORDO AD VISITANDŪ INFIRMŪ SEU VNGVEN

IACOBUS APTS DIXIT. Infirmat̄ q̄ si in uob̄ **DŪ EX NICENO CŪ**
 inducat p̄bros & orent sup̄ cū ungentes cū oleo in nomine dñi.
 & oratio fidei saluabit infirmū. & si in peccatis sit dimittent̄ ei.
 Quod n̄ ē dubiū de fidelib; egrotantib; accipi t̄ intellegi debe-
 re. q̄ scō oleo p̄ ungi possunt qd̄ ab ep̄o confectū ē. n̄ solū sacero-
 tib; sed om̄ib; ut xp̄ianis. in sua aut suorū necessitate ad ungen-
 dū. Hā ideo p̄bris ēecessum ē. q̄ ep̄i occupationib; aliis impediti
 ad om̄s languidos ire n̄ possunt. Ceterū si ep̄s potest aut dignū
 duet̄ a se uisitandū & benedicendū & tangendū crismate sine
 cunctatione potē cuius ē ipsū crisma c̄ficere. Hā p̄ uentibus
 istud fundi n̄ potest. quia genus ē sacram̄ti. Quibus aut̄ sacra-
 m̄ta reliq̄ negant̄. q̄ modo unū genus putat̄ esse c̄cedendum.
 Hac auctoritate promulgata quotiescūq. fidelis infirmat̄.
 ingrediuntur fratres ad egrotum cū aqua benedicta. & cū
 certis siue incenso ante oleum sanctum. & peragunt
 om̄ia sic̄ in sacram̄toz libro c̄tanc̄.

Hic multa
 alia & quon-
 tur in Al,
 Cuius q̄
 Jam transp̄
 n̄ n̄
 illa in b̄
 fol. 94.

Uisitatio in fra
 cum fidelis qua
 his fuerit.

AD N̄ SIT PENIT̄ NEGANDA IN EXTREMIS EX DEC

ITA ERGO TALIV̄ NECESSITATI auxiliandū ē. ut nec ratio illis penitentie nec cōmunionis grā denegēt. si etiam amisso uocis officio per inditia integri sensus querere comprobent. Quos si ita egritudine fuerint adgrauati. ut qd paulo ante poscebant sub p̄sentia significare n̄ possint. testimonia eis fidelium p̄desse debebunt. Simul tam̄ & penitentie. & re cōsolationis beneficiū cōsequant̄. **DE COMMUNIONE**

R. O. J. EN. S. L. S.

DE HIS qui ad exitum ueniunt etiam n̄ lex **NON NEGANDA.**

antiqua regularisq; seruabit̄. ita ut si quis egredit̄ de corpore. ultimo & necessario uatico minime priuetur. Quod si desperatus. & consecutus cōmunionē oblationisq; factus particeps iterum conualuerit. sit inter eos qui cōmunionē oratione tantummodo consequuntur. Generaliter tamen in omni exitu posito & poscenti sibi cōmunionis grām tribuē ep̄s probabili^r ex oblatione dare debet. horū uero causa qui sine cōmunionē sunt defuncti. dī iudicio referenda ē. in cui^r manu fuit. ut taliv̄ obitus usq; ad cōmunionis remediū differat̄ur. Nos autē quib; uiuentib; n̄ communicauimus. mortuis cōmunicare n̄ possumus. **EX DECRE**

VERA ERGO AD DN̄M TO CELESTINI P̄ DE EADĒ

conuersio in ultimis positorū mente potius ē estimanda quā tempore. p̄ hoc dn̄o taliter asserente. Cū conuersus ingemueris. tunc saluus eris. Cū ergo dn̄s sit cordis inspector

R. E.

quouis tempore n̄ est deneganda penitencia postulanti.
cū illi se obliget iudici cui occulta omnia nouerit reuelari.
Post istas sacratissimas diffinitiones quando aliquis xpianus
articulum mortis persenserit imminere. primum reno
uet confessionem suam cum puritate ac omni fiducia.
deinde distribuatur omnia que possidet. post h̄ dimittat om
nia. q̄ in se peccauerunt & reconciliet. Tunc postulet mis
sas & oblationes. seu communionem sc̄am. Qua p̄cepta d̄ia
si ipso die comedit mutet habitum in cilicio & cinere. seu uili
ori indumento. & tunc ingrediantur fr̄s cum om̄i grauita
te. t̄ ec̄a fideles cum aqua benedicta & cruce. & c̄eris seu in
censo dicentes. kyriet. xp̄ed. ter repetendo. Post h̄ dicat
sacerdos ad uitam eternam resuscitā eū d̄ns & misertus sit
nr̄i. Tunc canendisunt. vii. psalmi poenitential̄s cū letanias

passio legat̄ aut
S̄m̄q̄ m̄m̄

put t̄pus p̄miserit. Interi legant̄ passiones d̄ni ec̄e ante eū.
seu alie sacre scripture. His finitis sequit̄ ant̄pb̄. Antequasē.
J. D̄n̄e terra. cū repetitione. & dr̄ ter kyriet ut supra. De
inde sacerdos. In sinu abrahe colloce eū d̄ns & misertus sit
nr̄i. Sequuntur or̄ ad cōmendandā animā. **ORDO**

OPHISITA AUGUSTINUS IN LIBRO DEFUNCTORY.
de curagrenda p̄ mortuis. & in libro ciuitatis di. Qui facit in
quit exequias mortuor̄. ob amore illius facit qui p̄misit cor
pora resurrectioni. Neq̄ enim contēpnanda. & abiicienda
corpora defunctorū maxime fidelium. quib. tāq̄ organis

Ex qui q̄

& uasit ad omnia opa bona usus est spiritus sanctus. Unde & antiquorum
 fidelium funera officiosa pietate curata sunt & exequiis cele
 brate ac sepulture pui se. Ipsi quoque cum uiderint de sepeliendis scilicet trans
 ferendis suis corporibus filius mandauerunt. & Tobias sepeliendo
 mortuos dominum promeruisse commendatur. Ipsi die tertio dominus
 resurrexerat religiosae mulieris bonum opus predicandae predi
 candum. & Ioseph qui cum sepeliuit mire laudatur. Ac ideo
 sic pro nostris defunctis certare debemus. quatenus possint parti
 cipes fieri eorum quos Christus a claustris reuocauit inferni. Si
 mili & iam modo celebramus officia pro ipsiis. quoniam celebrantur in illis
 diebus quando Christus descendit ad inferna in quibus & creditur mortuus.
 Denique in aliis locis generaliter pro omnibus defunctis omni tempo
 re excepto penite costis & festis diebus oratur in officio uesperti
 nali & matutinali. In aliquibus eorum die pro eis missa celebratur.
 In kalendis etiam diebus seu anniuersariis per uicium psalmi & responsio
 ria seu lectiones simili modo officia persoluantur. Et ideo iuxta
 Augustinum non sunt praetermittende supplicationes pro spiritu
 bus mortuorum. quas faciendas pro omnibus christianis fidelibus
 etiam tacitis nominibus quorundam sub generali commoratione
 suscipit ecclesia. ut quibus ista defuncti. parentes aut filii aut qua
 lescuque personae cognati & amici. ab una eis exhibeatur matre
 communi. Si autem deessent istae supplicationes quae fiunt rec
 ta & pia fide pro mortuis. puto quod nihil prodesse
 spiritibus eorum. si quolibet locis sanctis ex anima corpora pone

Nota hoc bñ.

Uigilia

rentur. Qua propt̄ rite celebrant̄ illi tres dies generalit̄
 ab omnibus. infra. xxx. qui uocantur. iiii. vii. atq. xxx. De
 tercio enim die seu. vii. ita habetur in libro numeroꝝ. Qui
 tetigerit cadauer hominis & p̄pt̄ hoc fuerit inmundus. vii.
 dieb. aspgat̄ aqua lustrationis die. iiii. & vii. & sic mundabit̄. In
 munditia h̄p̄ tactu cadaueris animā pollutā signific̄ opib;
 mortuis. & q̄a negligit̄ cultū di. incogitatione. inuita. &
 in intellectu. humili t̄ c̄tendo offerimus sacrificium dō ter
 cia die. quatenus ab his peccatis purgetur. In expiatione
 ū diq̄ tereu cōmendati defuncti possumus ad memoriam redu
 cere terciam diem resurrectionis dñi in qua deuotius est ge
 neraliter supplicandū. De vii. uero die habemus aucto
 ritatem in libro genesios. Mortuo enim iacob in egypto & trans
 lato a ioseph trans iordanen cum comitatu maximo. celebra
 uerunt ibidem exequias cum planctu magno & fecerunt
 septem dies. Et alibi. Luctus mortui. vii. dierum. facti aut̄
 om̄s dies uite eius. Quod autem apud aliquos non̄ dies cele
 brat̄ & uocabatur nouendial. Augustinus in libro questio
 num redarguit. maxime cum nullus scōrū hoc fecisse p̄ba
 tur cum sit consuetudo gentium. Sane septimus dies aucto
 ritatem in scripturis habet. Qui septenarius numerus p̄p
 ter sabb̄ sacramentum p̄cipuꝝ quietis indicium ē. Vnde
 merito mortuis tāq̄ requiescentib; exhibet̄. De xxx. die
 scriptū ē in libro numeroꝝ. Om̄s autem multitudo uidens

Non̄ dies reḡ ba
 ma ab Augusti no
 m̄ sit p̄t̄ r̄ m̄ sa
 m̄ m̄ et h̄ h̄
 r̄o s̄ū t̄ d̄o At n̄
 37. 7 et 30.

occubuisse aaron. sicut sup eo. xxx. diebus. & mor- sen fleu-
 runt filii st in caestribus moab. xxx. diebus. Dauid &
 filii st ieiunauerunt psaul. & planxerunt cu planctu
 maximo. Et in libro sapientie de tertio. vii. atq. xxx die. fili
 in mortuum produc lacrimas. Et p pauca. Prop t delaturam
 autem amare fer luctum illius uno die. Et iteru. fac luctu se-
 cundu meritu eius uno die t duob. ppter detractiones. Vbi pmo
 ppter dixit delaturam uno die ferre luctum & postea propter de-
 tractionem. i. t. ii. tres dies introduxit in luctum. Quappt &
 nos pualde carissimis ieiunare seu elemosinis facere atq. inte-
 rius pro coru reatibus flere debemus. ut qd illi debuer in
 uita facere & n fecerunt. saltm nos pillis cu di auxilio adim-
 pleamus. In tca dicit aliqui si pomib; xpianis. licitum sit mis-
 sas celebrare. Hinc august. Neq. negandu e defunctoru ani-
 mas pietate suorum uiuentiu reuelari. cu pillis sacrificium
 mediatori offertur. t elemosine fiunt in cecla. Sed eis h pro-
 sunt. qui cu uiuerent h sibi ut postea pdesse possent merue-
 runt. Est enim quida uiuendi modus nec tam bonus ut n req-
 rat ista post mortem. nec tam malus ut ei n psint ista post morte.
 Est uero talis in bono. ut is hec n requirat. & est rursus talis in
 malo ut ne his ualeat cum ab hac uita transierit adiuuari.
 Quapropt oportet pomib; regeneratis ista facere. ut nul-
 lus coru pret mittatur ad quos h beneficia possint & debe-
 ant peruenire. presertim cum quida ab hostibus captus

uinculisq; ferris mancipatus. a quodā seruo di felice & germano
suo ut putabatur mortuus celebratis cotidie p̄ eo missis mo
re mortuorum sepissime uincula soluerentur aq̄b; p̄ ea ab
solutus ē. Sed hoc notandum qd̄ ^{quia} missę mortuorū absq; gl̄a. & alt
seu pacis osculo celebrant̄ qd̄ est iudiciū læticię. ad imitatio
nem agitur officiorum que aguntur in morte dñi. Potest h̄
addisci in omelia origen. v. libri luitici ubi dicit. Sacrifici
um p̄ peccato non fit in oleo. Dicit enim. non super ponti ei
oleum cum iam p̄ peccato est. Quod ḡ pro peccato ē. nec oleū
læticię nec thus suauitatis inponitur. ac ideo absq; gl̄a & alta
celebratur. quia sine oleo & thure. Romani in uespertinis seu
uigiliis atq; matutinis defunctorum. tres tantum modo psal
mos recitant scilicet obsepulturam triduanam dñi. At hi q̄
per nouenarium numerum sicuti est in k̄trum dieb; seu
anniuersariorum recolunt. figurant illa officialia q̄ in passi
one dñi rite celebrantur. Annuersaria dies ideo repetitur
defuētis. qm̄ nescimus qualiter eorum causa habeatur
in alia uita.

Romani

Quia anniuersaria
dies repetuntur.

TERTIA DIES EST SPECIALITER PRO DE. III. & VII. & XXX.
anime absolutione celebratur. quia uidelicet triplicis ē
naturę. irascibilis. concupiscibilis. & rationalis. & quia in
genio uigę & intellectu. & memoria. p̄pter h̄ igitur sacri
ficium die tertia peragitur. ut si quid temulentum ex
carnis cohabitatione contraxit obliteretur. & sc̄ trinitatis.

similitudo reparat̄. Dies septimus nihilomin̄ offi-
 cius deputat̄ eis dē. ut animā suo corpori reconciliat̄.
 Septenarius nāq; numerus externario estat & qua-
 ternario. & ternari anime tribuit. quaternarius corpori de-
 putat̄. ppt̄. iiii. notissimos q̄b; estat humores. Et q̄
 quasi q̄dā rixa corporis & anime. que carne illicenti
 te cāq; suis illecebris attrahente peccauit. Ut q̄ ani-
 ma suo corpori pacificet̄. holocaustū vñ die pagit̄.
 ad hoc forte p̄tinet qd̄ in libro ecclesiastico dicit̄. Luc-
 rus mortui. vii. dies. luctus aut̄ fatui om̄s dies uite ei.
 Hęc de tēcia & vii. die auctoritatiue quedā breuit̄ dixi-
 m̄. Ceterū in dialogoy libris legim̄. beatū Greḡ p̄ce-
 pisse. xxx. dieb; continuis p̄ quodā monacho nomine
 iusto. sibi q; necessario medico que ipse obsecus rei
 peculiaris dānauit. missas & orationes p̄celebrari. Qui
 b; expletis diuina reuelatione manifestatū ē ei comunio-
 nē scōy q; societate reddita. Hinc q̄ salutaris inoleuit
 cōsuetudo ut. xxx. dies de functoy deuotis frequentēt̄ offi-
 cius. Possim̄ etiā & hic aliqd̄ auctoritatis adhibere. Nā
 aaron p̄mū sacerdotū. xxx. dieb; legit̄ fleuisse p̄pl̄s.
 S̄t q̄ dicunt hoc agi p̄ p̄fectione trienenari numeri.
 Nā dñs. xxx. annoy etate baptizat̄ ē. & d̄d̄ xxx. annoy susce-
 pit regni gubernaculū. Primū etiā hominē in xxx. an-
 noy etate creatū doctores assert̄. & nra corpora in m̄

surā etatis plenitudinis xpi credim⁹ & speram⁹ resur-
rectura. multa q. exstant aliabui⁹ rei misteria. Cele-
brat⁹ 8° dies trigesima. ut in anima incorruptionis
renouet⁹ uiuent⁹. & corp⁹ qd in humilitate sepultū xpi.
fuerat resurgat in glā. configuratū corpori claritatis

Cleros gr̄ latine dī fors. Et hereditas dñi. **DE GRADIB; eccl̄as**
Qui 8° ad clericatus ordinē puenit. di hereditas esse de-
bet. q. h̄ p̄uidere semp debet ut dñm possideat. & ipse
adno possideat. ut possit dicere cū psalmista. Dñs
pars hereditatis mee. Legim⁹ in ueteri testam̄to dixisse
se dñm ad moysen. filius leui n̄ dab̄ hereditate. Ego
enī ero hereditas illorū. Inde clerici dicunt. eo qd de sorte
& hereditate dī sint. si regularit̄ uiuunt. Si n̄ uiuunt
regularit̄ sic maxime clerici q̄ totū laicale habitū se-
quunt̄. cingentes arma & cetera facientes que ordo ca-
nonicus p̄hibet. illi tales n̄ sunt clerici. Quid 8° sunt.

*Accephali hodie sunt
Canonici.*

Acephali, idē sine capite religionis. Canon gr̄ latine dī
regula. eo qd recto tramite ducat hominē ad celestē patri-
ā. & inde canonicus regularis eo qd regularit̄ debeat ui-
uere. i. recte in sc̄a eccl̄a. **OSTIARIVS** ab ostio eccl̄e di-
cit̄. qd ita debet p̄uidere. ne ullom̄ paganus ingrediāt
eccl̄am. q̄ suo introitu polluit eā. Debet etiā custodire
ca que intra eccl̄am sunt. ut salua sint. **LECTOR** dī
alegendo. eo qd ministeriū legendi habeat in eccl̄a.

• I •

• II •

ACOLITVS GR. Latine cecroferarius. i. cercu ferens. illoꝝ offi
ciū ē ut deportent cecos quando legit̃ euangl̃ in ce
clā. Et qđ necesse ē. tē luce tēporalē in ce cū dies sit.
& satis uideat̃. ut demonstrēt qđ de tenebris infideli

.III.

tatis uenimꝰ ad luce fidei. **E**xorcismus GR. Latine dicitur ser
mo ad iurationis siue increpationis. & inde exorcista.
adiurator. Illoꝝ officium ē ut ponant manus sup demoniacos.
& p̃inuoationē nominis dī repellant demones ab eis.
dicentes. Adiuuro te in munde sp̃s p̃ dñi patre. & filiū. ispm
sem. ut recedas ab hoc famulo dī. Istud ministeriū ut cano
nes dicunt nemo debet usurpare nisi qđ de officium habent
aut pbr. aut diaconus. aut subdiaconus. aut exorcista.

.IIII.

SUBDIACONUS. subminister eo qđ subdiaconus sit. i. submi
nisterio. Illius officium ē ut ministrat diacono. i. deferat ei
lintheū sup qđ cōsecrandū ē corpus & sanguis dñi. Deferat ei

.V.

in oblati
sacerdos
in calice habet

patenā cū oblati. & calicē in q̃ uinū & aqua habeat. qđ de
latere dñi p̃cessit sanguis & aqua. **D**IACONUS GR. hebraice
leuites. Latine assumptus. t̃ minister interpretat̃. Assumpt̃ qđ
assumit. i. dicit̃ ad seruiū altaris. Minist̃ qđ ministrat
p̃ro. Ponit lintheū in altare. ponit panē & calicē q̃ nec
mittendi nec auferendi habet potestātē p̃r. si diaconus ad
fuerit. Sic p̃ro officium cōsecrandi cōp̃ct̃. ita diacono
ministrandi.

.VI.

PRESBIT̃ GR. Latine senior dicitur non p̃p̃t
senectute. s̃ p̃p̃t dignitate. honore & sapientiā qđ

.VII.

quicūq; p̄r ē sapiens esse deb&. ut intellegat ea que leḡ.
intellegat oīa quas dicit. & diuīnis temporib;. & noctūnis.
Intellegat ea q̄ cantat in missa. Vere dignū & iustū ē. Te
igit̄ elem̄. art. Pat̄ nr̄. & eccl̄. i. om̄a cū simbolo. Adā
uixit annis. dccc̄. xxx̄. noe. dccc̄. & nemo illoꝝ appella
tus ē senex. Abrahā ū q̄ ad cōparationē illoꝝ p̄paucū
uixit temp̄. annis uidelicet. clxv. appellat̄ ē senex. Quare
q̄a sapientior illis fuit. Sacerdos gr̄. latine dicit̄ sacrū dans.
i. sacrificiū offerens dō. **DE EPISCOPO.**

EPISCOPOS gr̄. latine dī sup̄ intendens. f. p̄i. sup̄scop̄. in
tendere. Hinc ep̄s sup̄ intendens. i. sup̄ uident̄ q̄a ip̄s deb&
sup̄ uidere uitā subiectoꝝ suoꝝ. qualit̄ credant. qualit̄
uiuant. qualit̄ dī p̄cepta custodiant. Antiquis tēporib;. in sin
gulis ciuitatib;. erant turre salustissime cōstructe. una quęq;
ciuitas habebat suā t̄ri. in qua stabat speculator assidue.
ut a longe poss& aspiciere si ex. erent̄ uenire & ex aliq̄ par
te. Si uideret̄ exercitū uenientē. nunciabat statim regi. &
p̄parabant̄ ad bellū om̄s cōtra hostē illū. Speculatoris si
militudinē illius gerit̄ m̄ ep̄s. Quia sic ille stabat in alti
tudine t̄ris. sic ep̄s t̄ p̄ri debent̄ cōsistere in altitudine
uirtutū. Sic enī illa turris ceteras domos excellebat.
sic ep̄oꝝ aut p̄boꝝ debent̄ excellere uitā subiectoꝝ. &
sic ille speculator nunciabat aduentū hostis. ut se p̄ui
derent ciues. sic ep̄i & p̄bri debent̄ annunciare p̄p̄t̄i sibi

*Iheronim
variā. m.
vul. 72.
Col. a. c. c.
89.*

Sup̄ intendere

*Ep̄s gerit̄
militudinē
speculatoris*

*Ep̄i sicut in
altitudine*

subiectis aduentū nequissimi hostis diaboli. ut se p̄uide
 ant ne eī laqueo capiunt̄. Speculatores animarū de d̄s
 ep̄os & p̄os. iuxta qđ ipse dicit ad zecchiele p̄pheta. fili
 hominis speculatore dedit domū isrl̄. Antistes q̄si ante Antistes
 stans. i. ante arā. Vnde qđā antistes dicere uolunt. Medis
 tam̄ dicit̄ a uerbo antisto. antistas. qđ significat eminere
 & sup̄ excello. eo qđ uniuersū p̄ptm dignitate & honore
 sup̄ emineat. Pontifex quasi pontē faciens. eo qđ pontē. i. pontifex
 uia alius p̄bere debeat. uerbo & exēplo. unde homines
 transeāt ad patriā celestē. Pons autē ē tabulatū qđ fit
 sup̄ aquas.

QUALITĒ EP̄S ORDINET̄ IN ROM̄ ECCLĀ

CUM EP̄S ciuitatis fuerit defunctus. eligit̄ alius a clero + pag 73
 seu populo. fitq; decretū ab illis. & ueniunt ad aptiū
 cū suo electo deferentes secū suggestionē b̄z rogatorias
 literas. ut eis c̄secr & ep̄m. Tē pontifex iubet cū inq̄ride
 .iiii capitulis canonicis. hoc ē de ar sano q̄ta. pancilla
 dō sacra. p̄ quadrupedib; aut si cū iugē habuit ex alio uiro.
 qđ gr̄ d̄r de utero gamma. & si de his inculpabilis inueni
 fuerit. iurat arb̄idiacono sup̄ iiii euanglia. Deinde ē
 firmat sup̄ corpus beati p̄tri de his inculpabile se fore.
 Similit̄ p̄bri & diaconi. Post hec residente pontifice. &
 astante uniuerso clero interrogat̄ eos q̄ illū adduxerunt
 de c̄uersatione sua. seu q̄t̄ annos in uno q̄q; gradu ministra
 ū. Deinde interrogat̄ eū sic de ipsa ecclā. aut de alia. &

si de alia e. interrogat cum utrum habeat demissionem ab episcopo
suo. Que ostensa recitantur in medium. Quo facto subiungit
pontifex. Quid uobis complacuit de eo. Resp. Castitas. hos-
pitalitas. benignitas. & omnia bona que deus sunt accepta sunt
pontifex. Videte fratres si ne aliquam permissionem fecisset uobis. Scimus
quod simoniacum est & cetera canones. Illis respondentibus. Absit
a uobis. ^{op. strato}introducitur electus ante pontifex pro intram.
Cui apostolicus. pretergat nos dominus. Et tunc interrogat de suis ordinibus.
atque instruit de canonica auctoritate & dicit. Quo inter
bona euenerunt. hodie abstinebis & crastina deo iuuante est
secraberis. Et tunc egreditur foras. Alia uero die que est dominica
precedit pontifex in ecclesia cum omni ornatu prestolante communi
uerso clero atque populo. Quia uero in diuina ordinatur. & reliqui mi-
nistri in sabbo super scriptum est. Ingrederentur apostolico in secreta-
rium. inchoat scola ad tropium antiphonam. In ordinatione pon-
tificis. Copleto introitu noster tunc kiriel. sed mox die apostolicos
orationem. Cantantibus. & R. Egreditur archidiaconus cum subdi-
aconibus & acolytis. & induit electum dalmatica signata
& introduce eum & dicit pontifex. Clerus uniuersus & plebs
essentis ciuitatis cum adiacentis elegerunt sibi illum presbiterum
et diaconum episcopum sibi consecrari. Oremus itaque nos pro eodem
uiro. ut deus & dominus noster tribuat ei cathedram episcopa-
lem ad regendam ecclesiam suam. & plebem uniuersam. Deinde
inchoat scola kiriel. culestania. prostrato dono apostolico in

terrā ante altare cū ipso decto & ep̄is ac sacerdotibus.
 Finitis letaniis surgunt & benedicē eū. Illud ū qđ ū ep̄i
 tenent codicē euangliorū sup̄ ^{cap} eius. & uno fundente
 sup̄ eū benedictio^{nem} reliq̄ qui assunt ep̄imanib; suis sup̄
 caput eū tangunt. n̄ reperit̄ in auctoritate ueterineq;
 noua. sed neq; in romana traditione. Sed & hoc sciendū qđ
 reliq̄ ministri p̄ anaph ad t̄ritū & orationē t̄ordinant̄.
 sp̄i ū p̄ responsoriū cantatū. Qđ aut̄ aliqui post euangl̄m
 c̄secrant ep̄m n̄ dicit ullus ordo. Ad cōmunicandū ū por
 rigit ei pontifex formatā atq; sacra oblationē. quā acci
 piens cōmunicat sup̄ altare. cetera ū reseruat sibi ad cō
 municandū sibi usq; ad dies xl. Post modū excepto apos
 tolici cōmunicat omnē ppl̄m. Qualis aut̄ eēt antiquē
 c̄secratio ep̄ox ostendit hieronim̄ ineptā ad euangl̄m
 alexandrie inquis. amareo eugla usq; ad cradi. & dio
 nisiū ep̄os. p̄bri semp unū esse electū & in excelsiore gra
 du c̄stitutū t̄ collocatū ep̄m nominabant. Quom̄ si exer
 citus imperatorē faciat. & diaconi eligant dese quē indu
 striū nouerint. & archidiaconū uocent. Archidiacons
 eandē cōsecrationē habet quā ceteri diaconi. sed dec̄
 tione fr̄m p̄ponit̄. Itē hieronimus sup̄ eptā ad titum.
 Ante quā scismata in religione fierent. & diccret̄ in ppl̄is
 egosū pauli & c̄tra. cōmuni p̄brox consilio c̄c̄tā rege
 bat̄. Post q̄ uero unusq;sq; quos baptizabat suos c̄ dice

nota

euangelista

bat n̄ xpi. in toto orbe decretū ē ut unus de p̄bris dece
sup poneret̄ ceteris. ad que om̄is cura ecclē p̄tineret.
& scismatū semina tollerent. Cur ep̄s a trib. t. iiii ep̄s. for
dinet. Greḡ docet. Tales inqt̄ cū ueniant q̄t̄ in p̄fectu ordi
nati ep̄i gaudeant. t̄ p̄ eius custodia om̄ipotentia dō p̄ces
effundant. Quare phibitū sit uni hoc facere. Innocen
ti p̄p̄ monstrat in decretalib. cap. viii. Ne un̄ ep̄m ordinare
p̄sumat. Ne furciuū beneficiū p̄stitū uideat. Auḡ in libro
de q̄nitate anime uersū orati de sapiente p̄tulit fortis
& in se ipso totus. teres atq. rotundus. Hinc seq̄t̄ & recte illā
neq. in animo bono quequā inuenis qd̄ magis sibi ex om̄i
parte ē sentiat. neq. in planis figuris quā circulū. Superio
rē capitis partē rasorio renouam̄. cū forti sollicitudine
supfluas cogitationes ressecam̄. In inferiore parte coronā
portam̄ capillorū. cū ea q̄ sedm̄ mundū necessario gubnanda
sūt cū ratione cōcordit̄ eocq̄m̄.

DE SACERDOTI VESTIB;

Multa m̄br̄
missa
74. 75.

SCANDALIF DICUNT̄ SOLFF. est aut̄ genus calciam̄ti q̄
induunt̄ ministri ecclē. Subteri quidē solea munens
pedes a trā. superius ū nil opimenti habent̄ patet. q̄ iussit̄
ap̄t̄ ad n̄o indui. Significat aut̄ ministrū ūbi dī n̄ debere
ireris incubere. s̄ potis celsitib. inhiare. & p̄ dictionē suā
nulli occultare. Post scandalias in ecclē uestim̄tis seq̄t̄ sup
humeralē qd̄ fit ex lino purissimo. Plinū qd̄ extra sumi
t̄. & p̄ multos labores ad candorē ducit̄. designat̄ corp̄

Sup̄ humeralē.

humanū qđ cetera cōstat. Sicut ergo linū p multo la-
 bore ad candiditatē p ducit. ita corpus humanū mul-
 tis calamitatib. attritū candidū & purū ēē debet ab omni
 sorde peccatorū. Post seq̄t^{1a} poderis que uulgo alba dicit̄ sig-
 nificat aut̄ p̄seuerantiā in bona actione. Hinc ioseph
 int̄ fr̄s suos talare tunicā habuisse scribitur. Tunica ad
 talos ē opus bonū usq. ad cōsumationē. In talo enī finis
 ē corporis. Ille ḡ bene inchoat. q̄ rectitudinē boni op̄is
 usq. ad finē debite pducit actionis. Qui enī p̄seuerā^{it}
 usq. infini^{te} t̄ctq. Deinde seq̄t^{2a} zona que cingulū dicit̄.
 qua restringit poderis ne laxē p pedes diffluat. p que de-
 signat̄ discretio omnium uirtutum. Virtutes enī sine discre-
 tione. n̄ uirtutes sed uicia sunt. Nā uirtutes in quodam
 mediullio sunt cōstitutę. Sequit̄ orarium. Orarium. i.
 stola d̄r̄ eo qđ oratorib. i. p̄catorib. cēcedat̄. ammonet̄
 illū qđ illo induit̄. ut memor sit sub iugo qđ lenē & sua-
 ue ē esse cōstitutū. Dalmatica que sequitur. ob hoc dicit̄
 tur eo qđ in dalmatia sit repta. Usus autem dalmaticorū.
 abeato siluestro papa institutus est. Nam antea colobis
 utebant̄. Colobiū uero est uestis sine manicis. Significat
 autem in eo qđ est sine manicis unum quemq. fidelem
 exercitū esse debere ad bona opa exercenda. Cū aut̄ nu-
 ditas brachiorū culparet̄. ut dixerim abeato siluestro dal-
 maticarū repta ē usus. Est aut̄ uestim̄tum in modum

Poderis

Zona

Orarium

Dalmatica

Colobium

crucis. monens auditore suū crucifixū esse debere iuxta
apostolum. mihi mundus crucifixus est & ego mundo. Ha
be & etiā in sinistra parte fimbrias. P fimbrias que in sinistra
parte geruntē presens uita figurat. que diuersis curis a
bundat. Per dexterā que fimbriis caræ futura uita exp
mit. in qua nulle cure sollicitant animas seorū. In cōsua
tis etiā est q̄a in cōtā t in corde unius cuiusq̄. fidei nulla
debet ēē scissura. sed in seissa fidei integritas. ITEM. Dal
maticas siluester papa instituit. Sinistrū lat̄ h̄t fim
brias. q̄a actualis uita sollicita ē & turbat̄ erga plurima.
Ad dextrū n̄ habet̄ latus. quia cōtēplatiua uita nihil in se
sinistrū habet̄. Largitas brachiorum. largitatem & hila
ritatem significat datoris. Diaconus q̄ non ē dalmatica
indutus. casula circū amictus legit. ut expedite possit
ministrare. t̄ q̄a ipsi usē ire ad comitatu p̄pt̄ instantes ne
cessitates. Mappula q̄ in sinistra parte gestat̄. qua pituitas
oculorū & nariū detergimus. p̄sentem uitā designat. in q̄
supfluos humores patimur. Casula que sup om̄ia indum̄
ta ponit̄. significat caritatem que alias uirtutes excellit.
de qua ap̄l̄s cōmemoratis quib̄dā uirtutib̄ ait. Maior aut̄
horū ē caritas. Palliū archiep̄orū sup om̄ia indumenta ē. ut
lamina in fronte pontificis. Palliū autem nihil aliud ē.
nisi discretio in archiep̄m & cōsuffraganeos. Palliū signific
torque. que solebant legitime certantes accipere. Hoc

Mappula.

Pallium.

erat & illa lamina ut dixi. quā sūm? pontifex circa
 tūpora ferebat. in qua scriptū erat nom̄ di tetra grāmaton.
 idē. iiii. litterarū. IOHT. HE. VAV. & H. Est autē int̄ptatio
 IOHT. principiū. HE. ista. VAV. uita. & H. passio. Idē iste ē
 principiū passionis uite. Passi igit̄ sunt multi ante xpm̄.
 sed nemo eorū p̄ suā passionē hominib; uitā attulit. Xpc̄
 ū cuius sanguis in cruce fusus ē p̄ totius mundi redēpti
 one. humano generi attulit uitā. Sedm̄ aliū doctorem
 IOHT. principiū. HE. ista. VAV. & HETH. uita interpretat̄.
 Qd̄ ita potest cūngi. Iste ē principiū & uita xpc̄. Vo
 cabat̄ autē h̄ nom̄ sem̄ dñi. ut ē. Fecerunt lamina. i. sacra
 uerunt. scripseruntq; in ea sem̄ dñi. qd̄ int̄pretat̄ ineffabi
 le. non qd̄ dari. sed diffiniri ut ē minime possit. Ste
 phanus natione romanus ex patre tobio ut legit̄ in ges
 tis pontificalib; cōstituit sacerdotibus leuitisq; uestes sacras
 in usu cotidiano nūti. nisi in ecclā. Hinc hieronim̄ in libro
 xiiii. sup̄ ezechiele. Porro redigio alterū habitū h̄t in mi
 nisterio. alterū in usu uitaq; cōmuni. Sudario solem̄ terge
 re pituita oculorū & nariū sup̄flua saluam decurrentē
 per labia; significat. studiū mundanę cogitationis. In ma
 nu sinistra portatur. ut ostendatur in temporalī uita
 tedium nos pati sup̄flui amoris. Varietas scandalior. uari
 etatē significat ministerior. Ep̄i & sacerdotis pene unum
 officium ē. At q̄a. nomine & honore se cernuntur. & iā &

uarietate scandalioꝝ. ut uisib; nr̄i error auferat̄. sp̄s h̄t liga-
turam in suis scandalis. q̄m̄ h̄t p̄br. sp̄i ē huc illucq; discurs-
rere p̄parochiā. & ne forte cadant scandalia de pedib; liga-
tate. Pr̄ qui domi hostias immolat. sub limine incedit. Dia-
con̄ q̄ dissimilis ē ep̄o in suo officio. n̄ ē necesse ut habeat
dissimilia scandalia. & ipse ligaturā h̄t. quia suū ē ire
ad comitatu. Subdiacon̄ q̄ in adiutorio diaconi ē & poe-
ne in eodē officio. necesse ē ut habeat dissimilia scandalia.
ne forte diacon̄ estimet̄. Scandalia ^{aut} significant. q̄a p̄di-
cator neq; celestia debet abscondere neq; t̄renis inhiare.
Signoꝝ usus aucteri testamento sūptus ē. In libro numeroꝝ
dixit dñs moysi. Fac tibi duas tubas argentas ductiles. q̄b;
ēuocare possis multitudinē. Officiū missę addidit eccl̄
tin̄ papa. & cōstituit ut psalmi. d̄t. cl. ante sacrificiū psal-
lerent̄ antiphonatum ex om̄ib; qd̄ antea n̄ fiebat. n̄ tantū
epl̄a pauli recitabat̄ & s̄m̄ euanḡl̄m. & sic missa celebrabat̄.
Quod nos ita intellegim̄. q̄a ex om̄ib; psalmis excerp̄t̄ an-
tiphonas. que psallerent̄ in officio missę. Nam antea incho-
abat̄ missa a lectione. q̄mos adhuc retinet̄ in uigilia pasche
& pente costes. Procedens pontifex in p̄sona xp̄i ducit secum
pp̄b. i. diacon̄. q̄ adnunciant ex euanḡlo futura uita. & sa-
pientes. Subdiaconos q̄ sciunt uasa dñi disponere. & qd̄ pri-
mo referendum sit. qd̄ posterius. & scribas. i. acolitos qui
accendunt corda fidelū ex scriptura. Procedit inturi

Celesting

Missā à lectione in
picbat̄ cōm

bulo tamiama. quod significat corpus plenu odore bono. Postq
 presentatus e ecclē. inclinatur stat in exemplū humilitatis xpī.
 inq factus e obediens patri usq. ad mortē. In ipsa leuatione
 dat pacē ministrisq dextra leuaq. sunt. Ipse e pax nrā p qm rē
 ciliam dō. Tandē pacē offert cantorib; qui retro stant.
 ut illud. Pacem meā do uobis. pacē relinq uob. Presentib;
 dat. absentib; relinquit. Hoc e qd solemus dicere. inuuit cōs
 cantori. Qui mutat laudē deueteri innouā. & incipit tri
 nitatē dñi laudare & dicē. Glā patri. Diaconi qsi chors a
 ptōe stant cū eo humilitati & dicunt. Dñe doce nos orare.
 Inde utissim. u. diaconi al trinscē uadunt oseulari latera
 altaris. Quo oseulato. demonstrēt pax q eis cōmendau dñs
 dicens. In quācūq. domū intraueritis p̄mum dicite. Pax hu
 ie domui. Altare corda electōe significat. Deinde in memo
 riā passionis xpī dicunt cantores uersū de psalterio. Psalte
 riū inferius pcutit̄. supius reboat. & passio xpī ab inferiori
 parte h̄t p̄cussurā. a superiore dulcedinē resurrectionis.
 Hinc oseulat̄ euanglīm. inq. u. p̄pli ad pacē redeant. De hinc
 transit ad dexterā altaris. Lique & omib; qd sēp xpē egit dex
 teram uitā postq resurrexit. Diaconi postea stant in ordi
 ne. ut illud. Si q̄s uult p̄mē uenire. 1. cōt. Ep̄o ascendente ad
 sedem. cetero stata mutantur de locis suis in ordinē unius
 linee usq; ad altare. Per cetero stata significant̄ dona grā
 rū p̄ que illuminat̄ ecclā. Vnius linee positio. unitas e

sp̄s sc̄i in singulis donis. Potest & simplicit̄ intellegi disposi
tio certorū. expeditus cursus circa altare ministrandi. Theop
phorus natione grecus exanachorita cōstituit. ut ymnus
diceret̄ anglicus ante sacrificiū. Symmach̄ p̄ teleph̄. xl. v.
cōstituit. ut omni die dñico & natalicis marḡrū id̄ ymnus
cantaret̄. Ad orientē oramus ut admoncat̄ animus ad natu
rā excellentiorē se conuertere. i. addm̄. Post labore & op̄s
ministerii. pontifex ascendit sedem in memoriā ascensionis
dñice. & sedent cū eo quib; p̄misit. sedebitis sup̄ sedes. xii.
Per eos qui sedent. demonstrant̄ mēbra xp̄i in pace q̄ sece
tia. Per eos qui stant. incertamine posita. Cantor sine ali
qua necessitate tenet̄ tabulas p̄pter illud. Laudent no
men dñi in choro. & ret̄q; Hęc iubilatio q̄ sequentiā uocant.
illud tēpus significat̄ q̄ndo n̄ erit necessaria locutio uerborū.
sed sola cogitatione mens̄ menti monstrabit̄ q̄d retinet̄
in se. Anastasius papa instituit ut q̄tiscūq; euanglium legit̄.
sacerdotes non sederent. sed circumstarent. Diaconus por
tat euanglium in sinistro brachio. p̄ qd̄ significat̄ temporalis
uita. ubi p̄dicatori euangliū necesse ē. Duo ceteri q̄ portant̄
ante euangliū legē & p̄ph̄ designant̄ p̄cessisse aduentum
xp̄i. Turbulū opinionem uirtutū de xp̄o p̄cedentē. Cantor
res more leuitarū q̄ omnia necessaria tabnaculi p̄uidebant.
q̄r̄ aquā ad fontē. & seruant̄ eā cooptā usq; ad tēp̄s sacrifi
ci. & tē eā mundā offerunt̄. Sixtus papa cōstituit adiecta

Ad orientem oramus
ra.

one illa primeuo jmo. idē. Ses. ses. ses. & ceta. August
 in libro de ciuitate di. viii. Sacrificiū q̄ uisibile inuisibi
 lis sacrificiū sacramtū. i. sacrū signūc. Ab his psonis dant̄ oscu
 la mutuo in ceta que nulli uallatione libidinosē sug
 gestionis cogunt excitare. Sergius papa c̄stituit ut tē p̄r ^{Sergius}
 c̄fractionis dñici corporis agnus di a clero & pp̄lo cantaret̄.

Triforme ē corpus xp̄i: eoz scilicet q̄ mortē gustauer̄ & mortui ^{Triforme est corpus ch̄i}
 risunt. Primū scilicet sc̄m & immaculatū qd̄ sūptūc ex ma
 ria. alterū qd̄ ambulat in trā. terciū quod iacet in sepul
 chris. Per particulam oblatae missae in calicem. ostendi
tur corpus xp̄i qd̄ iā surrexit a mortuis. P̄ comestā a sa
cerdote & ap̄lo ambulans adhuc sup̄ terrā. P̄ relictā in al
tari usq; ad finē missae. iacens in sepulchris usq; ad finē feli

Of. Vir erat in terra. Verba historici c̄tinent̄ in offeritorio.
 Verba iob egroti & dolentis c̄tinent̄ in uersibus. Egrotus
 cuius anhelitus n̄c̄ sanus neq; fortis. sola uerba in p̄fecta sepius
 repetere. Officiū auctor ut affectant̄ nobis ad memoriā
 reducere egrotantem iob. repetit sepius uerba more egro
 ti. In offeritorio ut dixi n̄c̄ uerba repetita. q̄a historicus
 scribens historiā n̄c̄ egrotabat.

INCIPIT BREVIS ^{Expositio missae}

Celebratio missae in cōmemoratione **EXPOSITIO MISSAE.**
 passionis xp̄i pagit̄. Sic enim ipse p̄cepit aplis tradens eis
 corpus & sanguinē suū. hoc facite in meam cōmemoratio
 nē. h̄c̄ in memoriā passionis mee. Itaq; diceret̄. Qd̄ p̄ urā

salute passusū ad memoria reuocate. & purm. urōrūq.
salute eadē pferre curate. Hanc petrus ap̄t̄s primus om
niū antiochie dicit̄ celebrasse. in qua tres tantū oratio
nes in initio fidei p̄ferbantur. incipientes ab eo loco ubi
dicit̄. Hanc igitur oblationē. Missa autem dicit̄ quasi
transmissa. t̄ quasi transmissio. eo qd̄ pp̄t̄s fidelis meritis n̄
p̄sumens. p̄ces & oblationes quas dō omnipotenti offerre
desiderat p̄ ministeriū & orationes sacerdotis ad d̄m transmit
tat. quem mediatorem inter se & illum cognoscit. confidens
per eius orationem atq; intercessionem a malis omnibus
liberari. atq; creatori suo reconciliari. & in omnibus
corroborari. Isidorus dicit. Missa dicta est ab emittendo.
Tempore enim quo sacerdos incip̄ consecrare corpus d̄m.
cū dicendum ē ad iacono post euanḡtium. Siquis catecu
minus ē p̄cedat foras. & quia tunc emittunt̄ catecumini
ab eccl̄a q̄ n̄ debent inter eē sacris misteris eo qd̄ n̄ sunt
p̄fecti. Siue alio m̄ potest dici missa. eo quod nos mittat
ad d̄m. Ideo aut̄ non ab aptica uel euangelica lectione qd̄
maius eē constat eadem missa inchoat̄. sed potius canendo
& psallendo. quaten̄ dulcedo suauitatis corda audientū
prius demulcat. & sic p̄ modulationem suauis cantū lenē
in sp̄tibus reb; pp̄t̄s p̄ cōpunctionē mentis intentus
salutifera euangeli uerba ardenti affectu suscipiat.
Quod aut̄ populus d̄nē eo die siue sollempnatū ad eccl̄am

missa. S².

missa

alio

nota rna na a
lectione ut olim
sed ab n̄ traxit in
rhoah̄ p̄ psal.

no

confluit. ad imitationē israhelitici p̄pli creditur fieri. q̄ tēporib; statutū ad templū dñi fluxat. & vi. die; operant̄. vii. ab om̄i opere seruilī req̄escere iubebat̄.

n̄ tam a meditatione legis. Sic enī ait ap̄l̄s. Moyses habet in singulis ciuitatib; qui cū p̄dicent p̄ singula sabb̄ in sina

Moyses p̄ singula sabbata q̄ cū p̄dicunt in Synagoga sabb̄.

gogis. vnde & canticū moysi p̄ om̄e sabbatū in eccl̄a recitatur mos eccl̄asticus & sicut. Et qd̄ faciebant in sabb̄ q̄ primū

mos eccl̄asticus & canticū moysi in sabbato recitatur.

apud illos in die; ebdomadis habebatur. quō in ipso req̄cunt d̄s ab operib; suis. nos pp̄t̄ reuerentiā dñico resurrecti om̄i die dñica agere curamus.

obserua

Necessē ē enim ut p̄pls die; eo die q̄ dñs resurrexit. a ruralib; uacans operib; instruat̄. quom̄ p̄ totā ebdomadā sp̄italit̄ dō uiuere debeat. & qui p̄ totā ebdomadā curā corporis morituri indefinenter

egit. eo die curā anime in pp̄clū uicturę agere curat̄.

Primo omniū d̄r̄ antiph̄ ad introitum. Antiph̄ ex greco. interpretat̄ uox recepta in latinū. duob; alternatī psallentib; ordine commutato. siue de uno ad unum. Ad genus psallendi inuenisse greci tradunt̄. Que ideo ad introitū d̄r̄. q̄a p̄ hanc introimus ad officīū diuinū. sic p̄ introitū osti ad secreta domus. Dande inponit̄. Gl̄a patri & f. & sp̄i sc̄o. Que uerba ad diuisionē psalmox q̄ p̄us in differentē canebant̄. beatus hieronim̄ damaso pp̄ p̄sente cōposuit. S̄ cū neq̄quā id sufficeret̄ p̄ dicto ap̄t̄ico. iterū suggerente addidit adhuc. Sic erat in p̄ncipio d̄n̄c̄ & f.

Antiphona Introitus

Gloria patri

Kyrieleson

& h̄ ad nutū diaconi aut cantor: sic & kyr̄: quia ad hoc inmi-
nisteriū admittit̄. ut offic̄ integre peragi possit. Quō pbr̄
sine diacono nom̄ h̄. officū n̄ h̄. Induit diacon̄ dal-
maticā in similitudinē crucis. ut q̄ minist̄ ubi xp̄i passio
nē illius ad memoriā reuocans. sic xp̄e crucifixus ē p̄ salu-
te mundi. ita & minist̄ uerbi ipsius sem&ipsū uicis & cō-
piscentis crucifigere n̄ obliuiscatur p̄ amore redēptoris.

En latina p̄ssa.
Satis cōgrua

Ad eadē uelut candiditatē h̄. ostendit ministrū xp̄i cando-
rē castitatis mente simul & corpore debere habere. qui
auctoritatē recte p̄dicandi in eccl̄a retinet. habet & cocaneā
uirgulas. sanguinē xp̄i p̄ salute mundi effusū. declarantē.

P̄cedentib; ad altare ministris. in medio eorū p̄p̄t̄ debitū
honorē euangeliū xp̄i deferatur. tamquā p̄sona p̄potens. p̄-
cedentib; ac sequentib; ministr̄ cōstipata. cū p̄cedit in publi-
cū. Ceteri q̄q; euanḡ p̄cedentes. demonstrat p̄ grām euangeli
mundū q̄ erat in tenebris peccatorū illuminatū. Ad autē
eadē p̄cessio euangeli ab australi parte fit in plagā septen-
trionalē. declarat dñm nr̄m ihm xp̄m q̄ uerbū salutis
mundo intulit. a parte meridiana ortū eē. Nā hierusa-
lē in q̄ dñs ih̄c xp̄e p̄mo uerbū salutis annunciauit. in
merid̄ h̄t bethleem. a q̄ loco ipse saluator uenit. sicut
scriptū est. D̄s ab austro ueniet. Cantore incipiente kyr̄-
riēt. collocant̄ ceteri in ordine a parte australi in septen-
trionē abacolito. ostendente hoc facto qd̄ miserus sit

Corn

dñs omps mundo in meridie & septentrione. Ideo autē kyr̄
 & latini gr̄. & gr̄i latine proferunt. q̄a & illorū quedā greca
 honestius quā latina. & quedā latina melius quā greca sonat.
 & ut unū eus pplm nos eē ostendamus. unūq̄ dñm. utrumq̄
 pplm credere. Kyrie. dño. deyson. miserere. xpe deyson. idē xpe
 q̄ unctus est n̄ oleo uisibili. sed plenitudine diuinitatis. mise
 rere. Nam krisma dicitur unctio. Inapit dande sacerdos.
 Gl̄a in excelsis dō ymnū in natiuitate saluatoris ab ange
 lis decantatū. sed a beato Hilario pictauesi postea auctū &
 consummatū. Et hoc ipsū ad imitationē angelorū. ut ostenda
 m̄ nos eundē dñm colere in terris. quē & angeli uenerant
 in celis. Postea dicit sacerdos. Dñs uobiscum. Salutans pplm.
 & orans. ut dñs sit cum eis. sicut dignatus ē dicere p̄ pphcā.
 Inhabitabo in illis & rt. & qd̄ saluator dixit discipulis suis. &
 in illis omnib; fidelib;. Ecce ego uobiscū sum. & rt. Qui saluta
 tionis sermo n̄ humano arbitrio. positus. sed ex diuine scrip
 ture auctoritate probatur. sūpt̄. ubi frequent̄. & singularit̄
 & pluralit̄ legitur posit̄. Singularit̄ sic angl̄s ad beatam
 MARIĀ. Ave gr̄a plena. dñs tecum. & sic ad Gedconem similit̄
 angelus salutando dixit. Dñs tecū uirorū fortissime. Plura
 liter autē sicut in libro ruth legitur Booz salutando dixit
 se messorib; suis. Dñs uobiscum. Et sic in paralipomenon
 pphcā a dō missus inuenit̄ salutasse asā regē iuda cū exercitu
 suo uictores de plio reuertentes. Dñs uobiscū. q̄a fuistis cū dño.

kyrie deyson

Gloria in excelsis

Cia.

Sub uobiscum

A cœta q̄ tam salubri salutatione sacerdotis accepta. & ipsa
resalutando orat. & orando resalutat. postulans ut sicut
ille optauit dñm esse cū ipsis. ita sit & cū ipso dicens. Et cū
spū tuo. idē cū anima tua sit om̄s dñs. ut digne cū p̄na
salute exoret. Et n̄ dicit tecū sed cū spū tuo. ut officium
subsecuturū sp̄italiter totū fieri intellegatur. Et bene
dñs cū spū hominis eē optatur. quia in spū & m̄teraciona
li creatus ē homo ad imaginē & similitudinē dī. et ibi ē
capax diuine gr̄e & illuminationis. Sed & illa salutatio
episcopalis ad pplm̄ qua d̄r. pax uobiscū. siue pax uobis.
similit̄ n̄ humano sensu inuenta. sed de scripture sc̄e auc
toritate sūpta est. Nā & in ueteri testamento inuenit̄
dixisse angelus danieli p̄ph̄e. Noli timere uir deside
riox. Pax tibi. Confortare & esto robustus. Et in nouo. i.
in euangelio p̄one semp̄ ita legitur. dñm aptos salutasse
dicendo. Pax uobis. Et eisdem aptis eandē salutationis
formā cōm̄dauit dicens. In quācūq; ciuitatē aut domū
intraueritis. salutate eā dicentes. Pax huic domui. Me
rito q̄ & aptox̄ successores. i. eccl̄arū p̄sules hac salutato
ne utunt̄ domū dī salutantes. ubi om̄s oportet filios esse pa
cis. ut salutatio pacis sup̄ eos req̄escens. & salutanti b; & sa
lutatis possit eē fructuosa. Deinde dicit oremus. Inuitans
secū pplm̄ ut simul orent. Quapp̄ ad cl̄inis debet eē ppl̄s.
usq; q̄ sacerdos incipiat dicere. p̄ om̄ia sc̄la sc̄lox. Sequit̄

Et ad spū tuo

Oratio

p̄p̄t̄ debet eē ad
cl̄inis.

collecta

collecta que dicta e a collectione. eo qd ex auctoritate diuina
 ru scripturarū sit collecta que in ecclesia leguntur. sicut est
 illa de trib; pueris. uel qd ex multis sermonib; una colligatur
 oratio. siue a collectione t soa & ate ppli dr qui tunc in unū
 concurrent colligitur. Ideo autē in omnib; collectis interponi
 tur per dñm nr̄m ih̄m xp̄m. & cetera. ut omne qd datur
 a patre intelligamus per filiū eius nos accipere cuius here
 ditas sumus. Per filiū ḡ hostiam laudis atq; orationis offeri
 mus. q̄ p mortē reconciliati sumus cū inimici essemus.

Dicens uero sacerdos. qui tecū uiuit & regnat. & cetera. Am
 monet pplm ut credat filiū dī uiuere & regnare semper
 sine initio & sine termino. et unā potestate habere equali
 ter cum patre & spū scō atq; unam substantiam. Amen ū
 confirmatio ē orat̄ a pplo. Interpretatur enim uere siue
 fideliter. tamquā respondens ppl̄s dicat. Vere ita fideliter
 credimus sicut dicis. filium uidelicet dī ante omnia secu
 la. & in p̄senti et in futuro regnare cū patre & spū scō. et
 regnū ac potestatem eius nullo fine concludi. Deinde
 sequitur lectio ap̄lica ante euangelium non causa digni
 tatis sed ad amorē apostolorū qui ante dñm ib̄nt sicut
 narrat euangelū. quos mittebat ante se dñs binos et
 binos. Ep̄ta autē dicitur sup missā eo qd ^{sup} uetus testamen
 tum & euangelū misse sint. non causa dignitatis. sed ut
 quisq; euangelū fuerit transgressus. ibi inueniat medici

duo

ep̄ta

Amen

Senfus

sec̄o ap̄ta

ep̄ta

12
na salutis. Incipiente autē subdiacono aplicam lectionē.
uerso ordine cerei transferuntur ab oriente in occidentē.
ut demonstratur puocē & p̄dicationē ap̄toꝝ totū mundū
gr̄a fidei illuminatū. n̄ solū a meridie in septentrionem.
sed etiam ab oriente in occidentē. Nomine enī orientis & oc
cidentis om̄ia climata mundi cōphendunt̄. eo qđ tot die
b; sol sua p̄sentia ea illustrat̄ sicut ibi. Venient ab oriente &
occidente. Postmodū cantat̄ respons̄. Respons̄ dictū qđ a
capite rep̄latur. Dande canitur ALLELUIA qđ ex hebreo
in latinū sonat. Laudate dñm. Nā allelu dicit̄ laudate. i.
nomen dī ē unū ex decē nominib; quib; uocatur d̄s apud
hebr̄. Alleluia autē primū in nouo testam̄to additū est dicen
te iohanne. audiui uocē de celo dicentū alleluia. Et quia
hac uoce anḡlos in celo dñm laudare cognouim̄. huiusm̄
uocē laudationis creditū est dñm delectari. Hoc quoq; ideo
canimus. ut eundem nos dñm colere in terra ostendamus. q̄
etiam colitur ab angelis in celo. Et hoc ante lectionē euan
gelicā a cantore inponitur. ut laudetur ab omnib; cuius
gr̄a saluantur om̄s. quasi dicat. Quia uerba euangelii salu
tē conferentia mox audituri estis. laudate dñm cuius be
nificio hanc gr̄am p̄cipere meruistis. Defertur euangelii
ad analogū p̄cedentib; cereis. ut ostendatur gr̄a ipsius
mundū illuminatū. Verba euangelii leuita p̄nunciatu
rus. contra septentrionē faciem uertit. ut ostendat uerbū

om̄ib;

prope
Alleluia

di & adnunciati onē sp̄s s̄c̄i contra eū dirigi. q̄ s̄p̄ sp̄i s̄c̄o
 contrarius existit. & in nullo ei communicat. Quos enī sp̄s
 s̄c̄i q̄ ē d̄s ad fidē colligere desiderat. diabolus disp̄gere ab
 unitate eccl̄e & integritate fidei laborat. Sicut enī pau
 strū qui uentus ē calidus & lenit̄ flat. sp̄s s̄c̄i designatur.
 q̄ corda que tangit ad amorē dilectionis inflāmat. ita
 & paquilonē q̄ durus & frigidus ē diabolus intellegitur.
 q̄ eos quos possidet ab amore caritatis atq; dilectionis torpen
 tes & frigidos reddit. Ad enim paquilonē ^{diabolus} designatur. osten
 dit p̄ph̄c̄ā dicens. O lucifer q̄ dicebas in corde tuo. sedebo
 in laterib; aquilonis. & cetera. Crucē in fronte diaconus
 ponit annunciaturus uerba uite. ut ostendat se illius d̄s
 apulū esse q̄ crucē p̄ totius mundi salute sustinuit. Dende
 in pectore. ut omnis uana & immunda cogitatio ab eius
 corde pellat̄. Salutat & p̄p̄lm dicens. D̄ns uobiscū. quate
 n̄ corda illorū a mundanis cogitationib; d̄ns emundat̄. & ad
 suscipienda uerba salutifera aperire dignatur. Ad cuiū salu
 tationē p̄p̄ls crucē in frontib; ponit. ut a malis cogitacioni
 b; corda sua emundat̄. ut ad intellegenda uerba salutis
 pura mancant. Dicit diaconus. Sequentia s̄c̄i euangelii.
 sedm̄ loh. eo qd̄ p̄p̄cedentia euangelii sequant̄ illa. Unde
 quando inuicū alicuius euangeliste legitur. n̄ dicit sequē
 tia sed inuicū. Idcirco sedm̄ loh. aut Math. t̄ Marcum.
 aut lucā. ut sciat̄ sedm̄ quem euangelistā lectio illa

Dns uobiscū

Sequentia s̄c̄i euangelii

legatur. Potest & ita intellegi qd dicitur sequentia. ut
ca que sequuntur post salutatione in illa lectione se-
cundum illum euangelista contineantur. Hinc sequit
euangelium qd de greco in latinum sonat bonu nun-
cui. Et qd est melius nunciu quam istud. Poenitentia
agite. appropinquabit enim regnu celoru. & cetera que
in euangelio dicuntur de incarnatione filii di. & de ei
miraculis. predicatione. & resurrectione. atq ascensione
de gloria quoq electoru. & dampnatione reproboru.

Per lecto euangelio. iteru se signo crucis ppli munire
solinat. ut qd ex diuinis eloquiis ad salute pcepit. sigil-
lo crucis signatu atq munitu permaneat. ne a mentib;
eoru diabolica fraude euacuari ualeat. Post recitatu
euangelii iteru salutat sacerdos pplm. orans in cordi-
b; eorum uerba salutis que pceperunt a dno firmari.
& inuitat illu secum parit ad orationem dicens. Ora.

Sed licet apud nos tunc collecta inter euangelium
& offerendam non dicatur. apud grecos tam dicitur.

Ita aute potest intellegi sedm qd apud nos fit. ut
omnis ppli oblationi insistere iubeatur. du oblatione
intentione suam offerunt quatenus illo oblatio accep-
ta sit dno. Dando sequit off. qd inde hoc nomen
accepit. qd te ppli sua munera offerat. Sequuntur
uersus auertendo dicta. qd in off reuertantur du repdi

Evam

Ora

off

tur off. Suscipit interim sacerdos a pplo oblatā. ut ip
 se q̄ ē int̄ dñm & ipsū pplm mediator p̄ces eoz & uota dō
 offerat. In qua oblatione aqua miscetur uino. Per ui
 nū significat̄ xp̄e. p̄ aquā autē ppl̄s. Et si uinū offert̄
 sine aq̄. uidetur significare qd̄ passio xp̄i nil̄ p̄fuerit ge
 neri humano. Si autē aqua sine uino. uidetur significa
 re saluari pplm potuisse sine xp̄i passione. Verūq̄ ḡ mis
 cet̄ simul. ut intellegat̄ passione xp̄i mundū saluatū.
 & sine ea mundū n̄ potuisse saluari. Qd̄ autē sacerdote ob
 lationē suscipiente. clerus dō interi laudes p̄soluit. ad imita
 tionē ppli isrl̄ sūptū ē. q̄ oblationes & uota cū laude modu
 lationis dō offerre s̄sueuerat. Post oblationē ponit̄ incensū
 sup̄ altare dicente sacerdote. Dirigat̄ oratio mea sic̄ incen
 sū in conspectu tuo. hoc est dicere. Sicut incensū acceptū
 & gratū ē in c̄spectu ppli. ita fiat oratio mea acceptabilis
 in c̄spectu tuo. Quib; expl̄tis. conuertit se sacerdos ad pplm.
 poscens ut iungant̄ p̄ces suas p̄cib; ei & ^{ut} mereat̄ exaudiri p̄
 salute illoz. Hoc autē dictū ē a sacerdote cū silentio. Orate
 p̄ me fr̄s. ut meū parit̄ & ur̄m sacrificiū acceptū sit dño.
 A declinans ḡ se ppl̄s. orare debet̄ ita. Sit dñs in corde tuo.
 & in ore tuo. et suscipiat sacrificiū sibi acceptū de ore
 tuo & de manib; tuis p̄ n̄ra omniū salute amen. Vel hoc
 dicant om̄s. Exaudiat te dñs in die tribulationis. p̄t̄gat̄
 te nomen dī iacob. & cetera usq; pingue fiat. Corpora

vinū aq̄

no

73
le cui sup ponitur corpus dñicum. n̄ aliud quā lineum
eē oportet. Quō ioseph lintheū mundū legitur emisse.
ubi corp⁹ dñicū inuoluit. Nā & linū purū germ̄ est terre.
& dñs purū & uerū corpus habuit n̄ simulatū. Et linū per
multos sudores puenit ad candorē. ita ih̄c xp̄e multas affec
tat⁹ passionib; migravit ab hoc sculo. & ad candorē resurrec
tionis atq; immortalitatis pductus ē. Ita ḡ q̄ corp⁹ xp̄i in se
recipere desiderat. p multos bonorū operū labores & peccata
tē mentis & corporis debet se reddere mundū atq; candidū.

Q d̄ ita plicari debet ut nec iniciū nec finis appareat. sicut
etiam sudariū in sepulcro dñi inuentum est. Sudarium
est ligamentum capitis. Per caput diuinitas designatur.
quia caput xp̄i d̄s. Inuolutio autē hęc significat. quia xp̄e
q̄ in humanitate habuit iniciū nascendo. & finē moriendo.
in diuinitate neutrum horū. sed semp eē habet. ^{sup oblata. & in ei sine poma sc̄toe.} Dic̄ sacerdos
coll. Huc usq; p̄fatio. i. p̄locutio & allocutio p̄pli. Hinc sequi
tur exhortatio. Sursū corda. Hortatur enī sacerdos p̄plm tāq;
dicat. Iam ap̄l̄s & euangelicis p̄ceptis sufficienter instructi
& confirmati. corda ur̄a āt̄enis curis sursum ad d̄m erigite.
ut sacrificiū qd̄ d̄o offerendū m̄ obtulistis digne offerre ua
leam. Respondet p̄pls. Habemus ad d̄m. Quasi dicat.

Corda nr̄a ut p̄p̄is erecta habemus ad d̄m. ut suscipere dig
neur uoti nr̄m. Hortatur iterū. Gr̄as agamus. simul
uos d̄no d̄o nr̄o. sub de omnib; nobis ab illo p̄statis. Respon

p̄fatio
Sursū

Habemus

Gr̄as agamus

dit ppl̄s. & affirmat dicens. Dignū & iustū est. ut illi gr̄as
 agamus dño dō nr̄o. Hanc exhortationē que sequitur. Edasi
 us cōposuisse dr̄. Affirmat sacerdos ppl̄i uocē. & conuertit se
 ad dñm patrē dicens.

VERE DIGNŪ ET IUSTŪ EST. idē sic ppl̄s tuus respondit.

t̄ gr̄as agere. Dignum & iustum & equum id ipsum ē. Saluta
 re. i. salute plenū. quō ad nr̄am corporis & anime salutē
 peruenē. si digne illū laudemus. Post confessionē ppl̄i dig
 num ēē & iustum ut dō gr̄e rependantur. intermisso ppl̄o
 cui loquebatur. iam conuertit se sacerdos ad dñm patrē & tāquā
 ad p̄sentē incipit loqui dicens. Nos tibi gr̄as agere. Et hoc n̄
 ad horam sed semp. i. omni tempore. & in p̄speris. & in aduersis.

Vbiq. i. in omni loco. Dñe scē q̄ dominaris omniū que in celis
 sunt & que in terra. & q̄ omnia scā tua benedictione sc̄ificas
 ut scā sint. Pat̄ gr̄. latine dr̄ genitor. Ds enim ineffabi
 liter genuit filium ante omnia secula. Om̄ps dr̄ ds. q̄a
 om̄ia potest q̄ illū dicit. Mentiri n̄ potest. q̄a ueritas est.

Mori n̄ potest. quia immortalis. immo uita ē. Mutari n̄ po
 test. quia immutabilis ē. Om̄ps enī dr̄. faciendo qd̄ uult.
 n̄ paciēdo qd̄ n̄ uult. Cternus ē ds. q̄a nec incipiū habuit.
 nec terminū habebit. q̄a nec cepit nec desinit. Gracie
 autē quas debem̄ offerre. p̄ dñm nr̄m ih̄m xp̄m offerende
 sunt. qui est mediator int̄ dñm & nos. & qui ē pontifex
 int̄ pontificū. Xpc̄ gr̄. latine dr̄ unctus. Unctus est di

Signum

De digno

nos a

50
filius scdm humanitate non oleo uisibili q̄ ungebantur
reges & sacerdotes uerū regē & sacerdotē p̄figurantes dñm
nr̄m ih̄m xp̄m. sed plenitudine diuinitatis & dono gr̄e
qd̄ uisibili signatur unguento. q̄ baptizatos ungit eccl̄a.
Xp̄e tam̄ non tē est unctus sp̄u sc̄o. quando super eū bap-
tizatus sicut columba descendit. Tunc enim corpus suū. id ē
eccl̄am p̄figurare dignatus ē. in q̄ baptizati accipiunt sp̄m sc̄m.
S cdm̄ mysticā unctionē tunc unctus ē. quando ueniente
ad mariā uirginē uterus eius replētus est sp̄u sc̄o. hoc est
quando humana natura sine ullis bonorū operū p̄cedenti-
bus meritis dō uero in utero uirginis copulata est. ita ut eū
illo una fieret persona. Unde & ob hoc confitemur illū nati
de sp̄u sc̄o & maria uirgine. Vnctione autē olei designatur
plenitudo sp̄s sc̄i. quoniam sicut oleo opimo ^{corp̄s} perfusū releuat
illud. atq̄ recreans iucundius reddit. sic & gratia sp̄s sc̄i cor-
qd̄ repleuerit in amore & dilectione dī perfecte recreans.
omnē timorē et tristitiā quam p̄ peccatis primo contraxe-
rat ab eo repellit. & in caritatis perfectione confirmans. de
spe uite eterne exultationis gaudiū subministrat. Per quē
xp̄m maiestātē tuā laudant angeli. quia p̄ illū xp̄m sunt
creati. & n̄ solum p̄ illū angeli laudant dñm patrē. uerum
etiam ille uirtutes celorū que sup̄ alias dominationē habet.
H i q̄ tā beati & sublimis sp̄s p̄ xp̄m maiestātē dī laudant. sic
ad eos congratulando dicitur in psalmo. Laudate dñm

omnes virtutes eius. Adorant quod eandem diuinam maiestatem.
 sicut in ymno confessionis Hesare ^{dr} ad ipsum deum. Exercitus
 celi te adorant. Tremunt etiam. sic per figuram de eis in libro
 iob dicitur. Coluine celi tremunt. & pauent ad nutum eius. Qui tam
 tremor ne eis specialis sit. non timoris sed admirationis est. Cum igitur
 in celestibus tanta sit deuotio laudantium. ueneratio adorantium.
 tremor admirantium. consideret hoc homo cui dictum est.
 Quid superbit terra & cinis. Et audiat apostolum monentem. Cum
 metu & timore & tremore uestram ipsorum salutem operamini. Celi
 quod quod per christum sunt facti. te laudant deum patrem. quando nos
 puocant ad laudem eius. Celos quod quod uirtutes et seraphim celebrant.
 .i. in commune celebrant. concordia deuotione & communi
 gaudio laudant. Nam celebratio est conuentus populi in laude.
 & celebrata dicimus in celebri. id est frequentissimo conuentu
 acta. Ideo autem dicitur quia maiestate sociata. i. iuncta exultatione
 celebrant. quomodo sine inuisione laudantes uicissim de illo &
 de se in illo letant. hoc ergo omnium creatorem & rectorem laudant.
 & celebrant celi sic eum laudant sol & luna stelle & lumen. Vnde in psalmo dicitur
 Laudate eum sol & luna. et cetera. In ymno autem ^{quoque} trium puerorum. ad lau-
 dem dei elementa omnia puocantur. non quod elementa muta sen-
 su habeant laudandi. sed quia cuncta bene cogitata laudem
 parant. & impletur cor consideratione creature ad erue-
 tandum ymnum creatori. Et quia longum fuit in ista
 gratiarum actione totos angelorum ordines qui in scriptis

add. 14

celebratio

Celebratio q
 sit

ris. VIII. inueniuntur ponere singillatim. post celos ponun-
tur uirtutes. quo numero omnes celestes sps generaliter
appellari solent. ut in psalmo. Dñs uirtutum ipse ē rex glo-
rie. Et iterum. Verbo dñi celi firmati sunt. & spū oris eius
omnis uirtus eorum. Ad ultimū ponuntur seraphim qui ē
summus ordo angelicorū spūū. & uere beata que ex singula-
ri propinquitate creatoris sui in cōparabili ardent amore.
Vnde & ardentes. uel incendentes int̄pretantur. Sciendū autē
qd cherubim & seraphim p. m. litterā plata. iuxta propria-
tē lingue hebraice masculini generis sunt. & pluralis nu-
merus tantū. Si autē p. n. litterā dicantur sicut in psalmis.
& ymnis. & in p̄senti gr̄arū actione ponitur. greca decli-
natio in neutrale gen̄ mutant̄ uelut cū dicim̄. lucida sidera.
speciosa nemora. iucunda litora. sic & beata seraphim neu-
tro gen̄e. & plurali nm̄ro accipiamus. Vt autē ad solū patre
dirigatur orat̄. cū totius sc̄e trinitatis sicut una ē diuinitas
ita equalis honor & glorificatio debeat. id apli sc̄o p̄cos ordi-
nante spū sanxerunt. ut q̄ multorū deorū errores unius di-
p̄dicatione nitebantur euellere. sub trinitatis sacramento
uni sacramento uni p̄sone in sacrificiorū ritu supplicandū cō-
decernerent. ne q̄ unū om̄i p̄dicabant. in pluralē diuinita-
tis numerū incidisse arguerentur. Et quia pater & filius
& sp̄s sc̄s unius ditatis. unius nature. unius substantie. unius
deniq̄ potestatis existunt. una ex eis persona prop̄ unitatis

102
Apl̄ ordinant̄ ut ora-
tio ad solū patrem p̄sent̄
sit in trinitate. Vna sit diu-
initas equalis personis et
gl̄a

103
Ritus iuxta m̄toxi est

mysteriū rōnandū in sacrificio inuocantur. Nec alia de
 buit nisi que prima ē in qua duę cęterę naturalitē manentē
 existunt. Cū quib; & nrās uoces. & r̄. Voces angloꝝ sunt in
 laude conditoris. ipsa admirationis intime cōtemplationis. Qua
 les s̄ q̄ oportet uoces nrās. quas in conspectu dī cū angelicis
 laudib; deprecam̄ admitti. i. intromitti. Quę tales uoces n̄ sunt
 in sono oris. sed desiderio cordis. Voces enī apud secretissimas
 aures dī n̄ faciunt uerba nrā. sed desideria. et quia sup̄na ciui
 tas ex angelis & hominib; constat. merito scā cęta que illis
 socianda ē in celo & cū illis in dī laudib; p̄mansura. iā nō ipsis
 uocib; dīm laudat ī tr̄sc̄n̄ q̄b; scā angeli laudant in celis. Et hoc
 n̄ superba presumptione sed supplicis confessione. humili
 laude. sic desiderans maiestatem dī credere. & ceteri in mun
 do. sic ab angelis uidetur & laudatur in celo. Hęc ^{em} autē cōfessi
 o n̄ est peccati. s̄ laudis & gr̄arum actionis. Una igit̄ cōfessio
 ne. i. laude & gr̄arum actione iā nō homines cū angelis soci
 antur laudantes de cęlestib; & tr̄strib; tāquā eum q̄ sc̄o celum
 & terrā hec dicentes. S̄s. S̄s. S̄s. Dñs dñs Sabaoth pleni sunt
 celi & terra. & r̄. Iste sunt uoces angelorum laudantiū
 in celis. Hunc ymnum gl̄e dī Isaias se audisse testatur.
 & Iohannes in apocalipsi. Ergo non humano arbitrio. sed
 utriusq; auctoritate coniuncta. dicim̄ ter s̄s. & semel dñs.
 ut ostendamus omnipotentē dīm trinitatē in p̄sonis haberi.
 & unitatē in substantia. Sabaoth unum ē ex. x. nominib;

co 46 r̄

Sine

Sabaoth

40
di apud hebreos. & int̄prelat̄ exercitū ū. siue uirtutū. t̄mi
litarū. Dñs autē sabaoth dñs omp̄s dr̄. q̄a om̄s exercitus &
militie. uirtutesq; angelorū illi seruiunt. Anglicos autem
sp̄s recte miliciā dicimus. q̄a decertare eos cont̄ aeras
potestates n̄ ignoramus. Que tam certamina n̄ labore s̄im
pio pagunt. q̄a qd̄ agendū c̄tra immundos sp̄s app̄eunt. ex
adiutorio cuncta regent̄ poss̄. Gl̄a. i. diuinitate et pleni s̄
celi & t̄ra. q̄a om̄a impl̄et iuxta qd̄ ipse dicit. Celi & t̄ram ego
impleo. Adiungunt̄ autē huic ymno angloꝝ s̄upta ex eu
angelio uerba turbarū laudantiū dñm & regem nr̄m ueni
entē hierosolimā atq; dicentiū osanna in excelsis & reliq̄.
I ta enim ex scriptura p̄ph̄tica & euangelica complet̄ lau
datio. cū post laudē & gl̄am sc̄e trinitatis adiungit̄ gr̄ari
actio de aduentu saluatoris. q̄ unus ex ipsa trinitate p̄nra
salute homo factus ē. & eandē salutē moriendo et resur
gendo perfecit. Unde merito illi gr̄as agentes dicimus
osanna. i. salus in excelsis. Unde in psalmo. Dñi est salus.
R ecte q̄q; subiungitur. Benedictus q̄ uenit in nomine dñi.
iuxta qd̄ ipse ait in euangelio. Ego ueni in nomine pa
tris mei. Assumunt autē laudis uersiculum turbe de
psalmo. cxvii. quē de dñō esse cantatum manifestatū
ē. Ad enim turbe dicunt osanna. hoc ē qd̄ ibi dr̄. O dñe
saluū me fac. o dñe p̄sperare. & statim eisdē uerbis sub
iungitur benedictus qui uenit in nomine dñi.

osanna
benedictio

in p̄missi principalit̄ p̄ ecclesia catolica: i uniuersali. Sic enim
 dignū fuit ut inciperet sc̄a oblatio uidelicet p̄ cetera di to
 to orbe diffusa. que est unitas sanguine dñi redēpta. Quā
 pacificare digneris ut pacē habeat ab hereticis & paganis.
 Adunare q̄d disp̄sac̄ p̄ paganos p̄ hereticos dogmata. Id ipsū
 aut̄ uidet̄ esse adunare q̄d pacificare. id ipsū custodire
 q̄d & regere. Pacificando n̄aq; adunat cū omiū fidelū
 corda in sua pace cūngit. cū omniū fidelū m̄tes unius
 eff̄te uoluntatis diffusa caritate p̄ sp̄m sc̄m. custodiendo
 regit ^{cum} int̄ om̄ia pericula. clem̄t̄ eam gubnat & regit. Qd̄
 ū p̄ generale eccl̄e cōm̄dationē adiungit̄. Una cum
 famulo tuo papa n̄ro. ipsius ecclesiastici corporis unitas
 fortius cōm̄dat̄. q̄a religionis cultū sic dñs instituit ut be
 atissimo petro apt̄ose sūmo p̄ncipalit̄ collocaret. atq; ab
 ipso q̄si q̄dā capite dona sua uellet incorpor̄mē manare.
 Unde est ab uniuersi orbis cōmunionē separatos esse sicut
 beatus pelagius docet̄. q̄ q̄libet̄ dissensione int̄ sacra m̄ste
 ria apt̄ici pontificis sc̄dm̄ c̄suetudinē n̄ frequentant̄. Papa
 aut̄ sc̄dm̄ quosdā dicit̄ admirabilis. t̄ coronat̄. s̄ q̄d me
 lius ē pat̄ patrū. i. episcopos. Sc̄q̄t̄ & antistite n̄ro. Sic
 enī uniuersalis eccl̄e cōmemoratio p̄pt̄ unitatē societatis
 & pacis cūngit̄ cōmemorationi apt̄ici pontificis. ita di
 gnū & religiosū ē ut singl̄e eccl̄e cōmemorationē sc̄ox
 subiungant antistitū. p̄bantes sēp̄ illā orationē seruare

qui s̄nt s̄i pa zali ab v̄
 uer̄s̄i ex b̄s r̄ōn̄e.

memoria

cū cōsuntatē sp̄s in uinculo pacis. Orto doxi recte gl̄e
 dnt̄ eo qd̄ nullo errore depuati recte fidei cōfessione dñi
 glorificent. Idē q̄ s̄t catolice & aptice fidei cultores.
 Catolice & uniuersalis q̄ uniuersa ubiq; seruat ecclā. s̄us dē
 aptice quā ī toto mundo doctrina aptox fundauit. Ad
 didit̄ p̄ xpm̄ dñm̄ nr̄m. q̄ alit̄ nec oratio ecclē nec ob
 latio dō offerri potest nisi p̄ unū mediatorē dī & hominū.
 qd̄ ipse in euanglio cōm̄dat dicens. quicq̄ petieris in
 nomine meo hoc faciā. Quā petitionis formā i om̄i orati
 one sua custodit ecclā. Cū d̄r. Mēnto dñe famuloꝝ famula
 rūq; uarū. & sic de idē subiungit̄ & omniū circū assistantū.
 manifestū ē qd̄ q̄si q̄dā loc̄ sit ubi aliq̄b; s̄ specialit̄ no
 minatis cū ceterox q̄ assistunt ī ecclā cōmemoratio ad
 iungat̄. In q̄ loco aut liberū ē sac̄doti q̄s desiderauerit spe
 cialit̄ nominare & nominati dō cōm̄dare. Aut certe aliud

*Antiq̄ in q̄m̄ uoxa hōr̄ v̄
 uoxa aliud q̄ nos obf̄ix
 uerunt. nota.*

ab antiq̄s ē obseruatū. ut ibi offerentiū nomina recita
 rent̄. r̄ uis q̄ oblationes s̄t cōm̄dande ac tē eorū nomina
 q̄rū sunt edicenda ut int̄ sacra misteria nominent̄
 n̄ it̄r alia q̄ p̄mittim̄. Quox t̄ fides cognita ē & nota de
 uotio. i. quā recte credant & quā deuote tē diligant. tu
 solus uides in cōscientiis eorū. Q̄ t̄ offerit̄ & ceterā. In q̄b; ub̄ si
 delit̄ cōsiderandū ē qd̄ dō offerat illud sacrificiū laudis.
 q̄a de om̄i multitudine circūstantiū d̄r. q̄ t̄ offerit̄.
 d̄ t̄ enī p̄p̄e adimplet̄ ministerio sac̄dotū. h̄ generalit̄
 tota uita offert̄ dō sacrificiū laudis. de iustitiam n̄. ma. n̄. s̄. t̄. a. h̄. d̄. n̄.
 q̄ ubi offerunt.

*quā oblationē p̄ xpm̄
 s̄a q̄s̄t̄ s̄nt̄.*

totā ecclā

*oblationē quo loco
 s̄t̄at̄ uis̄a
 p̄xiata.*

agit fide & deuotione cunctos. Sacrificiū dī laudis q̄a in
laude illius offerit. Non enī nra illi dam^{us} s̄ sua reddim^{us}. p̄ se
suisq; omib; i ad se gn̄re t̄ familiaritate t̄ q̄ lib̄ & alia cōdi
tione sub eīdē fidei p̄fessione p̄tinentib; tā uiuentibus q̄
defunctis. & hoc q̄ spe faciunt subiungūt q̄a n̄ p̄ aliq̄ ter
reno appetitu n̄ p̄ tēporali lucro s̄ solū p̄ redēptione a
nimarū suarū q̄a i ipso habem^{us} redēptionē p̄ sanguinē ei
remissionē peccatorū. Pro spe salutis i p̄ uita cōna q̄ē uera
salus. Spe enī salu facti sum^{us}. Nec solū p̄ salute cōna s̄ etiā
p̄ tēporali i colomitate i corporali sanitate. In colomitas
enī dī sanitatis integritas. Utraq; enī sanitas ab illo ē & a
nime scilicet & corporis de q̄ i psalmo canit^{ur}. Dn̄s ē salus.
Reddunt uota i sacrificia t̄ uota fidei & pie deuotionis.

Cōmunicantes. & cetera usq; & omiū scōe. Seq̄ offert & om̄s circū
stantes q̄ simul offerit dīcōmunicare & memoriā uenera
ri beatē di genitricis & omiū scōe q̄ ut sacrificiū dō possit cō
acceptū n̄ alibi hoc offerit nisi i cōmunionē & societate
scōe & i eōe memoriē uenerationē tāq̄ i uero tēplo dī q̄a
i his uoluit om̄s dī ex cōte sue cōstare fundamētū. Ideo sum^{us}
cōmunicantes eōe memoriē tāq̄ filii patrū & sectatores
p̄cedentiū. Cōmunicantes i participantes fidei illoē q̄a ean
dē fidē habem^{us} q̄a & illi habuerūt. Memoriā ueneratē i cū pie
tate & humilitate uestigia eōe sequentes. In hac autē cōmémorati
one scōe beatā di genitricē p̄mū ponit p̄ q̄a & illi & nos me

Sicut dicitur in ista
res q̄ sit offerat

Cux simy p̄mū m̄ta his
m̄ m̄ xid̄ sam̄ta

nota parit̄ p̄tes
tēq̄ illorū.

Memoria sanctarū uenerarū est in quietate et humilitate uestigia eorū sequi.

rum auctore uite suscipere & coniungit commemoratio ap^lto^r
& martirū n̄ solū eorū q̄ hic nominati ex p̄munt̄ s̄ & om̄iū q̄rū
nec numerū nec nomina scire possū⁹ & tam p̄fide sibi p̄ci
p̄pic adherem̄ etiā illis horū cōmunitati copulati sum⁹.

Ex p̄tō orat̄ v̄m̄
dicitōis in k̄x̄ s̄v̄m̄
at nō q̄r̄m̄ s̄v̄
q̄ h̄m̄ s̄v̄m̄ q̄m̄ it̄
orat̄ p̄ r̄os q̄m̄ d̄ns
donat̄ it̄ x̄ q̄m̄ s̄v̄
dona r̄o r̄m̄

Quos meritis & ceteris p̄ merita n̄q; & i^lcessionibus iustorū d̄ns mi
seret̄ ut om̄ib; siue p̄speris siue adūsif p̄tectionis ei⁹ muniam⁹
auxilio. Sic & moyses p̄ p̄plo peccante i^lcedens patrū facti

memoria & ad ezechia auxiliū petenti d̄r: civitatē hanc
p̄tegam p̄p̄t me & p̄p̄t d̄r seruu⁹ meū. Nec dubitandū ē

fideliū p̄titionis

fideliū p̄titiones asp̄itib; iustorū sciri q̄a q̄m̄ di claritatē
vident̄ n̄ ē credendū q̄ sit aliqd̄ foris qd̄ ignorent. Postu

Nota certa nō exp̄dit̄ hi
res lat̄e

lat̄ q̄ eccl̄a suffragia mat̄ nec tam sacrificat̄ martirib;
suum dō & martirū & n̄rō. Ad qd̄ sacrificiū sic homines

di q̄ mundū in ei⁹ c̄fessione uicer̄ suo loco nominant̄ non
tam inuocant̄ a sacerdote q̄a di sacerdos ē n̄ illos. Ipsi
sacrificiū corp̄e x̄pi qd̄ n̄ offer̄t̄ ipsis q̄a h̄ f̄t̄ & ipsi hanc q̄

oblato seruutatis
Ep̄ulo q̄ d̄nt̄ d̄ qua
oblato b̄o p̄tione m̄
llaq̄ n̄d̄a s̄m̄t̄.

oblacionē seruutatis n̄rē q̄a dignū est ut seruus suo ser
uiat d̄no. S̄ & cuncte familie tue & r̄lq̄. Et i^l his ūbis unitas
eccl̄e ostendit̄ q̄ndo i^llla oblacione cōmunis seruut̄ ex
hibet̄ dō tā a sac̄dotib; quā a cuncta familia di dom⁹.

Ora⁹ itaq; d̄s ut hanc oblacionē quā illi soli debita ser
uitute deser̄t eccl̄a placat̄ accipiat & sic dies n̄ros q̄b;
ut̄ diūsa uiuim⁹ i^l sua pace disponat̄ fintoq; hui⁹ mortali
tatis cursu abet̄na d̄pnatione creptos in electorū suorū

Sancti supra y me morantur: xpiuit et in tra oblatio qm meram t ob p snta ab illis obla homi sicut hie Selij.

grege adnumerare dignet. Hanc qdē i exhortationē obse
crationē & cōsecrationē pncipalit̄ gclafius cōposuit: s̄ beat
gregorius addidit hunc ūsiculū. Atq; ab cōna usq; p xpm.

gclafius
Gregorius

obsecratio Hucusq; obsecratio. hinc seq̄t̄ cōsecratio incipiens ita. Quam *consecratio*

oblationē & cetera. Orať d̄s ut oblationē suis altarib; iposi
tā & tantis p̄cib; cōmdata ipse p uirtutē sp̄s sc̄i ita p̄fec
tam eucharistiā accipiat. ut in om̄ib; sit ascripta. i in
numerū placitorū sibi recepta. sit & iā rata. immobili fir
mitate p̄petua. Sit q̄q; rationalis. ut quāuis de simplicib;
t̄re sūpta frugib; benedictionis potentia efficiat̄ corp̄ &
sanguis filii d̄i ut p̄ hunc cibū & potū impleat̄ in nob̄ qd̄
ipse p̄misit. Sicut misit me uiuens p̄t̄ & ego uiuo p̄pter
pat̄rē & q̄ manducat p̄t̄ me & ipse uiuit. Hoc corp̄ & hic
sanguis n̄ insp̄cis & isarmis colligit̄ s̄ cōsecratione mystic̄
fit nob̄ n̄ nascit̄. Et ille qdē panis & illud unū p̄ se irati
onabile ē. s̄ orat̄ sac̄dos ut ab illo rationalit̄ tractat̄ &
ab om̄i p̄t̄ dō cōsecrat̄ rationalis fiat. t̄ascundo i corp̄ filii
c̄i nob̄. i ad salutē nr̄am. hoc aut̄ qd̄ seq̄t̄. Qui pridie usq;
in memoriā faciens. apl̄i in usu habuer̄ p̄ d̄ni ascensionē.

*ap̄t̄ in usu habuer̄
aut̄ p̄ d̄ni passionē*

Unde ergo eccl̄a iugē sui memoriā redeptoris celebrat̄. ip
se d̄ns apl̄is & apl̄i generalit̄ om̄i eccl̄e tradider̄ in his
ūb̄ sine q̄b; nulla lingua. nulla religio. nulla ciuitas.
i nulla pars eccl̄e potes̄ cōsecrari. Hoc est sacramtū qd̄
apl̄s manifestat dicens. Ego enī accepi. ad n̄o qd̄ & tradidi

uob. Quo dñs ihc qua nocte tradebat̄ accepit panē &
rtq. xpi ḡ uirtute & ubi iste panis & calix ab initio c̄secrat̄
est & semp̄ c̄secrabit̄. Ipse enī loquens p̄ sacerdotes sua
uerba: celesti benedictione sc̄m corpus & sanguinē suū p̄
fic. Qd̄ ait sumite ex hoc om̄s. cōm̄datio ē unitatis. ut p̄ hoc
mysteriū xpo participantēs unū simus om̄s in illo sic apl̄s
ait unū panis. unū corp̄ multi sum̄. Tanta autē ecclē unitas
ī xpo. ut unū ubiq; sit panis corporis xpi. ut unū calix san
guinis ei. Accipiens inquit hunc p̄clarū calicē. Ideo dic̄
hunc accepit quia calix quē sacerdos catholicus sacri
cat n̄ ē alius nisi ipse quē dñs apl̄s tradidit. Quia sic diui
nitas ubi dī una ē quē totū implet mundū. ita licet mul
tis locis & numerabilib; dieb; illud corp̄ c̄secrēt̄ n̄ sunt ta
m̄ multa corpora xpi neq; multi calices. s̄ unū corp̄ xpi
& unū sanguis xpi cū illo qd̄ sup̄sit in utero uirginis. & qd̄ de
dit apl̄s. Diuinitas enī uerbi reple illud quē ubiq; est.
& cūngit ac facit ut sic una ipsa ē. ita cūngat̄ corpori
xpi & unū ei corp̄ sit in ueritate. Unde an̄ aduertē
dū ē q̄a siue plus siue min̄ q̄s inde p̄cipiat̄ om̄s & spe
cialit̄ unū quisq;. Ideo sanguis xpi nouū testam̄tū ē q̄a
noua dilectio qua usq; ad mortē ī nouissimis sc̄lor̄ t̄po
rib; nos dilexit & ideo sanguis ille noui & c̄t̄ni testam̄ti
ē q̄a q̄s a uetustate innouat ad eternam hereditatem
h̄ om̄sq; lit̄ corp̄ xpi itegerime sumunt & generaliter

pducit. Myſteriu fidei e qd credere debem⁹ qd ibi ſaluſ nra
 eſiſtat. Prouidens eni nob dedit hoc ſacramtu ſaluſ ut qa nos
 cotidie peccam⁹ & ille ia mori n̄ poteſt p̄ ſtud ſacramtu
 corporiſ ſui remiſſione eſeqm̄. Cotidie eni ipſe comedit &
 bibit in ueritate & integer uiuusq; & immaculat manet.
 Myſteriu e qa aliud uidet & aliud intellegit. Quod uide
 i ſpecie habet corporale. qd intellegit fructu habet ſpi
 tale. Sed cu myſteriu ſit unde corp⁹ & ſanguis xpi dicitur.
 eſulens om̄pſ dſ infirmitate nre q̄ uſu n̄ habem⁹ comedere
 carne crudā ſanguineq; bibere. ſac̄ ut & i priſtina re
 maneat forma illa duo munera. & e in ueritate corpus
 xpi & ſanguis ſic ipſe dixit. Sciendū ū qd eundē calice dñi
 ei ſanguis niſi mixtu aq̄ offerri n̄ licet. qa unū ſunt ire
 deſtinationis nre myſterio cū ait n̄ bibā a modo de hoc genui
 ne utiſ. & r̄t. Et de latere ei aq̄ cū ſanguine. unū de uera
 carniſ ei uite cū aq̄ ex̄p̄ſſū oſtendit. hec eni ſt ſacramta
 ecclē ſine qb; aduſtā n̄ intrat. Illuſ ḡ. panis & caliciſ ob *obſerua*
latio. mortis xpi e cōmemoratio. que n̄ tā uerb̄ quā myſ
teriuſ pagit̄ p̄ que n̄ r̄ſ m̄tib; morſ illa p̄cioſa arcuſ
cōm̄dat̄. P̄pterea aut̄ itur⁹ ad paſſione & reſurrexioneſ.
 atq; aſcenſioneſ ḡ tam diſceſſur⁹ emundo hoc ſacramtu
 ultimū diſcipuliſ tradidit ut memoria tante caritatiſ ar *Cur.*
 ei eoxe m̄tib; infigeret. Unde & memoreſ ſum⁹ & cetera
 idē e qd dicit. hoc facite i meā cōmemorationē. Quid dig

ni^{us} salubrius fieri potest. quā & hec misteria frequentan-
do memor sit ecclā beatę passionis quę totius mundi pec-
cata delcuit. & quā nō solū mortuus ē p nob p p̄t delicta nra.
sicutiā resurrex̄ p p̄t iustificatiōē nrām. ac sic mortē nrām
moriendo destrux̄. & uitā resurgendo reparauit. me-
mores sim^{us} resurrectionis q̄q; cū p quā spoliavit ifernū
Et qm̄ assūpt̄ in celū uia nob ascendendi patefecit. sim^{us}
memores cū etiā gloriose ascensionis. Ideo enī p̄cū redēp-
tionis nrę i sacramento dñici corporis & sanguinis celebram^{us}.

Cux p̄tium redēp-
tionis nrę i sacra-
mento exponit
sanguinis nrę

ut sep̄ illud fidelit̄ meditem^{ur} qd̄ apl̄s ait. empa estis p̄cio mag-
no. Memores igit̄ horū tā sac̄dotes quā plebs fidelis. offer-
p̄clare. i. p̄cellenti & glōse maiestati dñi de suo sed eius
donis ac datis uere hostiā purā. hostiā sc̄am. hostiā im-
maculatā. quę trina repetitio tanti misterii ē lauda-
tio. Quā uero hostiā offert ecclā nisi quā ad dño accept.
i. panē sc̄m uite et̄ne. & calicē salutis p̄petue. in hoc pa-
ne uita et̄na ē. sic ipse panis uiuus de ipso ait. Ego sum panis
uiuus. Qui manducat hunc panē. uiuē in et̄num. Et qd̄
iste sit panis corporis sui exponit. & panis quē ego dabo
caro mea ē p̄ mundi uitā. & calix salutis p̄petue. quā san-
guis ille effusus ē p̄ multas in remissionē peccatorū. Sup̄
quā p̄picio ac sereno. i. placabili uultu respicere digne
ris. & r̄tq. Nō quō uultū dī aliq̄ndo mutē b̄ tē sup̄ nos seruat
& illuminat uultū suū q̄ndo declarat sup̄ nos misericordiam

tūc dñs seruat uultū suū sup̄ nos, qm̄ declarat sup̄ nos misericordiam suā.

sua. orat itaq; dñs ut placabilis sereno uultu declarata En uultu munda face
 pietatis sue p̄sentia respiciat excelsa munera & accepta. no vultu respicere debet
 beneplacita habeat sic munera pueri iusti sin abel cui vide q̄ sint abel m̄nt
 fides & iusticia & oblationis acceptio & i lege cōm̄dat ra.
 & i euanglio. & i eplis ap̄toꝝ q̄ n̄ etate s̄ puritate & sim
 plicitate puer dñi dicit̄ & sic sacrificiū inq̄t patriarche
 n̄ri abrahę qđ sacrificauit i oblatione unigeniti sui
 isaac offerens cum i holocaustū. qđ ē patriarcha n̄ tantū
 israhelice plebis sedm̄ carnē. s̄ etiā n̄r sedm̄ fidē. Ad un
 ḡt etiā adhuc & qđ tibi optulit sum̄ sacerdos tuus melch
 sedech qđ in̄ptat̄ rex iusticie cui sacerdotū & sacrifi
 cū in tantū magnificatur ut de eo dicat ap̄ls ad simi
 lat̄ p̄ om̄a filio di manens sacerdos in cōtinū. Qđ ū sub un
 ḡt sc̄m̄ sacrificiū in maculatā hostiā ad cōplendā pen
 cionē sub uinctū ē. Hoc aut̄ totū dñs orat̄ qđ i antiq̄s
 sacrificus imago hui⁹ ueri sacrifici fut. Nā & i sacrificio
 abel de primogenitis ouū qđ sacrificio cam qđ erat ex
 t̄r fructib; p̄latū ē. noui testam̄ti fides p̄figurabat̄.
 que ex innocentie gr̄a dñm̄ laudans. ueteri testam̄ti
 irenis operib; ante ponit̄ & i molatione unici & dilec
 ti filii abrahę immolatio ei⁹ p̄signabat̄ de qđ dicit̄ pat̄.
 hic ē filius m̄s dilect⁹ in qđ m̄ cōplacur. Et ap̄ls. Qui unico
 filio suo n̄ peperit & cetera. Sacrificiū qđq; melchisedech
 tā uera erat significatio sacrifici x̄pi ut ide p̄dictū sit.

Tues sac̄dos in c̄nū sc̄dm ordinē melchisedech. Suplices te ro
gam̄ omp̄s d̄s iube hec p̄ferri. & c̄c̄ia. Hec uerba tā p̄funda
q̄s cōphendere sufficiat. q̄s inde digne aliqd loq̄r magis
ueneranda s̄t quā discutienda. Beatus tam̄ gregorius ido
neus tanti sacram̄ti īpres. q̄dā loco de eis tāqm̄ dere in
effabili. pene ineffabili loquens. Quis iquit fidelium dubium
habere possit i ipsa imolationis hora. ad sac̄dotis uocē
celos aperiri. in illo ihu xpi misterio angloꝝ choros ad
esse sumus una sociari. terna celestib; uingit. unū q̄dē ex
uisibilib; atq; iuisibilib; fieri. Idē q̄q; alibi uno iqt̄ codē
tēpre ac monum̄to & i celū rapit̄ ministerio angloꝝ cōso
ciandū corpori xpi. & ante oculos sacerdotis i altari uidet̄.
Beatus q̄q; augustinus de eodē sublimi altari in conspectu diuine
maiestatis sic ait. Est q̄dā altare d̄i iuisibile ad q̄d n̄ ac
cedit inuisus. Ille solus accedit q̄. ad istud. securus accedit.
Illuc iuenit uia suā. q̄ isto discernit causa suā. Hec ex patrū
uerbis posita s̄t. ne quis carnalit̄ estimet̄ in celis esse
altare corporeū. s̄ poti i tellegam̄ sublime altare d̄i
rationale. & itellegibile esse i electa & rationali creatu
ra angelica scilicet & humana. que i sc̄is angloꝝ ex q̄ con
dita ē i cōtēplatione d̄i existet ex q̄. accep̄ septimū sacri
ficiū laud̄ & hostiā iubilationis. Ad cui unitatē adun
git̄ nū p̄fide. & in futuro p̄ diuine cōtēplationis specie.
om̄is multitudo hominū electoꝝ. s̄t q̄ & in ista oblatione

aliquid ineffabile: ut pangelica ministeria tãqua de sublimi
altari diuine maiestati offerat. cū adstantib; ministris
celestib;: xps ut oblata cōsecr& ad esse credendus est.

Vnde beatus ambrosius. Non dubites inquit ad stare angelm.

quādo xps assistit. xps immolat. Et hec misteria corda
fidelium omni benedictione celesti repl& & grã tribuens

corporib; castimoniam m̄tib; fidẽ cogitationib; puritatẽ.

omni benedictione celesti
repleamur.

Memento etiã dnẽ famulos famularũq; & r̄. Orat pia mat̄
ecclã etiã p̄defunctis suis & eos sacre oblationis iñcessione
cõmdat: certissime credens q̄a sanguis ille p̄ciosus qui pro
multis effusus est iñ remissionẽ peccatorũ n̄ solũ ad salutẽ ui
uentium: s̄ etiã ad solutionẽ ualeat defunctorũ. P̄cedit etiã
fideles de corpore excurrentes ad dñm: s̄ n̄ p̄cedunt ab ecclã.
q̄a p̄cedit cū signo fidei: q̄a aq̄ & spũ scõ renati: q̄a cru
ce xpi signati: dormiunt autẽ tãq; iñ resurrectione
suscitandi iñ sono pacis: q̄a ab unitate xpi & ecclẽ nec
phereses: nec p̄mortalia crimina separati sũt. iñ q̄b; & si
aliq̄ndo fuerũt: tam p̄ penitentiam sanati & orationẽ
ecclẽ cui dictũ est qd̄cũq; solueris erit solutũ r̄cõciliati
& redẽptionis misterio soluiati: utiq; iñ pace obierũt misẽ
rante illo q̄ n̄ uult mortẽ peccatoris & r̄. Neq; etiã p̄iorũ
anime defunctorũ separant̄ ab ecclã: alioquin n̄ ad altare fierẽ
eorũ memoria iñ cõsecratione corporis xpi. Nulla ḡ ũba q̄
b; dicit̄ iñ sono pacis usus fuit antiquorũ sicut etiã usq; hodie.

Aut p̄iorũ defun
torũ anime separant̄
ab ecclã.

In oratione et virtute: sancto xpo coe[m] m[er]ita r[e]tribuat[ur].

aus dem sel. büchlein edix sel. buch

Earlsea Ro. nota de usu
int[er]u[m] ex dipt[er]is ueniat.

Alexander archiep[iscopu]s, tot[us]
mag[ist]ri uocabulo catholice
dixit, x[rist]o p[ro]p[ter] in se uenit
li. le. t[er]cipar. h[er]ito. ca. 26.
Ergo in morte defuncto
ru[m] in sacra no[n] est noua.
Apud theoph[an]u[m] legitur sic
Quoniam A[n]i[m]as in sensu se habet
sicut in sacra depositio[n]e, no[n]
m[er]it[is] sed in, a dipt[er]is
absolut[is].

Romana agit eccl[esi]a ut statim recitarentur ex dipt[er]is et tabulis

nomina defunctorum atq[ue] ita p[er] lectione[m] nominu[m] sub iunge

rentur uerba sequentia: ipsi, in delictis & quor[um] nomina memo

rantur & ceteris omnib[us] in xpo descendit, in dulge[n]t[is] locu[m] refrige

ri ubi non sentitur ardor penarum. & lucis de qua psalmista pla

ceat coram domino in lumine. & cetera. & pacis in qua sanctorum anime[m] reu[er]

escit ut est. Illi autem sit in pace. Nobis quoque peccatorib[us] & re

licet omni tempore peccatores nos esse ex corde cognoscere

debeamus. tunc quia maxime confitendum est cum illo sacro mis

serio celebratur remissionis gratia in dulgentia peccatorum &

cum humilitate & contritione cordis dicendum domino nobis quoque pec

catorib[us] non de ullis nostris meritis sed de multitudine miseri

cordiu[m] suaru[m] sperantib[us] parte[m] aliqua[m] & societate[m] donare

digne[m] cum suis sanctis apostolis & martirib[us] & omnib[us] sanctis ut p[ro]mo

dulo nostro quibus non sociamur p[er] comunione[m] fidei quor[um] me

moriamur ueneramur in quor[um] comunione & unitate hec mis

seria agimur cum ipsis societate[m] beatitudinis eterne in futuro

accipiamus. Intra quor[um] confortum ut dei nos pietatis introdu

cat peccatum ut non nostri meriti estimator. si uenire sit largi

tor. ut quia sanctorum societati p[er] meritum non possumus p[er] indulgentiam

coniungamur. In fine autem orationis p[er] que[m] hec omnia speranda

& obtinenda sunt subiungitur & statim conclusio cuius est secrati

onis sequitur dicendo p[er] que[m] hec omnia & cetera usque amen. P[er]

xp[istu]m deum patrem hec omnia non solum in exordio creauit con

de hoc, in capitulo in re
lib[er]a p[er] sacra[m]en[tu]m
p[er]tio[n]is nos in co[n]fite
am[en].

Sanctis sanctorum p[ro]
munione fidei

quia in oratione et virtute: sancto xpo
int[er]u[m] h[ab]et m[er]ita agim[ur]
ut da ut in ip[s]o sanctorum
p[er]tine[n]t b[e]n[e]d[i]ctio[n]is in futuris
accipiam[ur]

Nota quod sancto xpo san
cti p[er] meritum non possum[us]
coniung[ur] p[er] indulgentiam
coniungam[ur].

dendo. sicut etiam semper creat propagando & reparando bona
 quia omnia a deo creata ualde bona. Creata & suis respectibus
oblata sanctificat. ut quae erant simplex creatura. fiant sacra
menta. uiuificat ut sint mysteria uite. Benedic. quia omni bene
 dictione celesti & gratia accumulatur. Prostat nobis per eundem secundum
 sanctificantem. qui nobis de corpore ac sanguine suo tam salubre de
 dit refectioem. Et ipsum tamquam uerum mediatorum dei & hominum.
cum ipso. tamquam coequali. in ipso. tamquam uere consubstantiali
omnis honor & gloria est deo patri in unitate spiritus sancti. qui ex patris fi
lioque procedens unitatem ditatis possidet cum patre & filio. Insi
 nuat itaque nobis in patre auctoritas. in filio natiuitas. in spiritu
 sancto patris filioque comunitas. in tribus equalitas. per omnia secula
 seculorum. Ita dicuntur secula seculorum. tamquam secula in sapientia dei fir
 ma stabilitate manentia. istorum quae cum tempore transeunt
 efficiuntur secula seculorum. Aut certe simpliciter fit accipienda
 secula seculorum. tunc est sequentia precedentium. ut continuata sibi
 conexione copulentur quae dicuntur secula seculorum donec praesens
 quod ex diuersis temporum seculis extenderit perueniat ad finem & suc
 cedat futurum seculum quod non habet finem. ubi deus uidebitur & lau
 dabitur sine fine. Amen autem quod ab omni ecclesia respondebitur & *En Am ab omni ecclesia*
 interpretatur uerum. hoc ergo ad tanti mysterii consumationem sic & *respondebat.*
in omni legitima oratione respondit fideles. & responden
do quasi subscribit. Adiungit autem adhuc sacerdos & dicit. Oremus &
 orat ecclesia cum sacerdote. non uoce sed corde. Silentium est & clamat precor

ī aurib; dī. Præceptis salutarib; Hoc enī p̄ceptū nob̄ ē saluta
re. ad salutē nr̄am. p̄ficiens q̄ nos unigenit̄ filius plau
cru regenerationis & sp̄m adoptionis dī filios effectos di
cere monuit. & n̄ humana s̄ diuina sua iſtitutione ut dō
audeam̄ dicere. Pat̄ nr̄ iſformauit dic̄s. Sic nos orabit̄
at̄ nr̄ & c̄c̄ta. Diuina q̄ iſtitutione iſformati n̄ p̄ſuptio
niſ temeritate. s̄ obedientiae pietate p̄ſumim̄ dicere dō pa
tri. Pat̄ nr̄ q̄ſ ic̄clis. & c̄c̄ta. Hæc aut̄ obſecratio oratio dñi
ca uocat̄. q̄a eā dñs docuit. & ad n̄o oratio dñica. Diſc̄puli
rogauer̄ dñm ut doceret̄ eos q̄l̄t̄ orare deberent. q̄ b;
dñs dixit. Non neceſſe ē ut multū loq̄mini in oratione.
q̄a d̄s omp̄s ſcit qd op̄ ſit ante quā petatis eū. Tunc di
xit illis. Cū oratis dicite. pat̄ nr̄. Pat̄ dic̄t̄ a pat̄rando.
& p̄ficiendo. Qui q̄ pat̄re iuocat̄ ^{dñm} talē ſe debet̄ p̄parare.
ut filius ei dign̄ ſit uocari. Qd̄ ſi iuſte uocat̄ eū pat̄re.
p̄ ipſa iuocatione iuſta ſupplicū recipi. Sic enim filius
imitat̄ bonū pat̄re ut iſaac imitat̄ ē abraham & iacob
iſaac. ſic nos q̄ dñm pat̄re uocam̄ ut boni filii ſc̄itātē illi
us imitari debem̄. ut ſim̄ ſc̄i & immaculati iuxta qd̄ ip
ſe dic̄. Sc̄i eſtote. q̄a ego ſc̄s ſū dñs d̄s nr̄. Primū fuit d̄s
omp̄s pat̄ iudeor̄ iuxta qd̄ ipſe dic̄ p̄ proph̄. filius m̄ſ
primogenit̄ iſrl̄. & filios enutriui & exaltaui. ipſi
aut̄ ſpreuer̄t me. Sed qd̄ factū eſt. deſit̄ illoꝝ pat̄ eſſe
p̄pt̄ infidelitatē. nr̄ aut̄ p̄pt̄ ſuā miſericordiam

*filij est hinc tan bonu p̄m
ut iſaac abraham & iacob. i
ac*

factus est pat̄ p̄ fidem & dilectionē. cui supplicam̄ cotidie
dicentes. Pat̄ n̄r. Pat̄ duob; modis d̄r d̄s omp̄s. t̄ q̄a pat̄raū
nos. i. creavit & compegit in utero matrū n̄rarum ex carne
& anima ex femine uiri & femine cū n̄ essem̄. t̄ quia fecit
nos renasci ex aqua & sp̄u sc̄o cum p̄diti essem̄. Prima natiui
tas fecit nos filios p̄uaricationis. sc̄d̄a filios r̄c̄ciliationis di
mittendo om̄ia peccata et originalia atq; actualia. talit̄
ē d̄s pat̄ n̄r. Quies in celis. Psalmista dicit d̄o. Si ascendero
in celum tu illic es. si descendero in infernū a des. etiā si potuis
set fieri ut haberē pennas & uolarem in extremas partes ma
ris. illic te inuenirē. Et d̄ns p̄pp̄h. Celum et terrā ego im
pleo. Maior namq; est celo. p̄fundior ab̄ȳsso. lauior t̄ralon
gior mare. & si ubiq; ē p̄ plenitudinē diuinitatis sue & n̄
p̄ extensionē. quare specialit̄ dicit se esse in celis. q̄ p̄ ce
los intellegunt̄ anḡli & homines iusti in q̄b; maxime d̄s inha
bitat. iuxta quod scriptū est. Anima iusti. sedes ē sapien
tie. Pat̄ n̄r quies in celis. qui habitas in anḡlis. quoz habita
cula sunt celi & homines iusti. Sanctificet̄ nom̄ tuū. Nom̄ d̄i
p̄ se sc̄m̄ ē. et quare dicim̄ nos sanctificet̄ nom̄ tuū. quando
renati sumus ex aqua et sp̄u sc̄o t̄p̄re baptismatis in nomi
ne d̄i omp̄otentis sumus sc̄ificati dicente p̄rbo. Baptus te
in nomine patris & filii & sp̄s sc̄i. ideo p̄cam̄ ut illa sc̄itas
que facta ē in nobis tunc in baptisate p̄ inuocationē
nominis d̄i. illa p̄maneat in nob in & ternū ut n̄ polluam̄

*Ubiq; ē d̄s p̄ plenitudinē
diuinitatis sue et n̄ p̄ ex
tensionē*
*Celi sunt anḡli et iusti
habit.*

*Sanctificamur aut peccam. s. semp simi scilicet ut sicut te scilicet effecti sumus. ita in pectore
baptismo subinde peccati
p. s. affecti. sancti carnis
et sanguinis p. hosi. d. h. o.
ut h. h. i. v. t. a. g. y. u. l. i. s. y. n. o.
d. n. a. z. e. d. i. c. i. t. u. r. q. u. o. d. t. o. t. u. m
m. a. g. o. r. a. m. p. a. n. a. m. e. t. i. p. s. o. r. u. m
m. o. l. i. t. u. r. i. t. e. s. a. n. c. t. u. o. s. a.
d. n. i. n. p. a. n. a. m. e. t. d. i. g. n. a. h. a. b. e. a. t.
p. e. c. c. a. t. u. m. t. o. t. u. m.*

cam. s. semp simi scilicet ut sicut te scilicet effecti sumus. ita in pectore
scilicet maneamus. Vel aliter. Sanctificetur nomen tuum intellegatur a nobis. quoniam
te scilicet scitatis sit nomen tuum. id est scilicet habeatur in omnibus operibus nostris. ut
dum tua scilicet scitatem recolimus peccare timeamus. Vel aliter. Est in
aliquis christianus bonus facit bona opera. Videtur hoc aliquis paga
nus aut iudeus et dicit. benedictus deus quoniam talis seruum habet. no
men dei sanctificatur. id est laudatur pro illius bonum christianum. Et contra
malus. uidet eum paganum mala operari. et dicit. Certe ecce
malus christianus. nos sumus meliores. nomen dei blasphematur pro illius
iuxta quod paulus dicit. Nomen dei blasphematur pro uos ingenitibus;
Nos autem propter cam ut sanctificetur nomen dei. id est laudemus et glorificemus
in opere nostro. Quicquid boni agimus ad laudem dei referimus. quicquid ma
li uidei estumelia. Adueniat regnum tuum. Deus omnipotens semper regnat.
& in celo et in terra. & nos nescimus modo qualiter regnat. idcirco
propter cam ut adueniat regnum illius. Quod est regnum dei. eterna
beatitudo de qua dicitur us est electis. Venite benedicti pa
tris mei. et cetera. Hoc regnum propter cam ut adueniat. id est dies iudicii.
Qui ergo hoc propter cam ut adueniat dies iudicii. valde debet & pre
parat esse. Vel aliter. Deus omnipotens regnat in electis suis propter spei fidei
& caritatem. et propter bona. Et contra diabolus regnat propter luxu
riam. propter ebrietatem. odium. et propter mala. Idcirco propter cam deum ut
ipse regnet in nobis pro iusticia. non diabolus pro peccatum. fiat uo
luntas tua sicut in celo et in terra. Sicut in celo. id est in angelis quoniam quoniam
peccauerunt. est uoluntas tua bona. & illorum officium acceptum

habes. sic fiat uoluntas tua in hominib; intra ut illoꝝ sa
 crificiũ placet tibi. Vel agi. Per celũ intellegit dñs sic xpc
 p terra scã ecclã. Sem̃ qꝫ sicut uir a muliere sic celũ eã tra.
 A b ipso accipit terra omẽm ubertatẽ. Sicut scã ecclã qe qd
 boni habet a uero suo xpo p cipit iuxta qd scriptũ e. Omne
 datũ optimũ & omne donũ pfectũ de sursum e. Fiat uoluntas
 tua sic in celo. addm patre dicit. Sic e uoluntas tua in
 celo. i. in xpo. ita fiat intra. i. in ecclã que e corpꝫ eius.
 Vel sic e uoluntas tua in celo. i. in hominib; iustis. ita fiat
 intra. i. in peccatorib; ut & ipsi ualeant tẽ placere p peni
 tentiã. Vel fiat uoluntas tua in celo hoc e in m̃tib; nr̃is ita
 fiat intra hoc e in corporib;. Panẽ nr̃m cottidianũ
 da nob hodie. Pan. gr̃. latine totũ omne. et ab eo qd e pan.
 diriuatur panis. & ideo p panẽ intellegere possumus
 omnia necessaria tã in cibo quam in potu. & uestimto om
 nique subsidio corporali. Panis cottidianũ dicit. qã coti
 die e nobis necessarius. Panẽ nr̃m cottidianũ. i. omnia que
 nob sunt necessaria. tã ad uictũ quã ad uestimtũ. tribue
 nob hodie. i. omni tẽpre uite nr̃e. Vel aliter. Panem hic
 possumus intellegere corpus & sanguinem dñi. de quo
 ipse dicit alibi. Nisi manducauerit quis corpus. & reliq.
 l recamur nãq. ut det nob carnẽ & sanguinẽ suũ ad sumẽdũ.
 ut p illud qd uisibilitẽ sumim. illud qd ñ uidem in nob sus
 cipere possumus. i. dñm omnipotentẽ iuxta qd ipse dic.

panẽ nostrũ. cottidianũ
 da nobis hodie. i. omnia que no
 bis sũt necessaria, tam ad
 uictũ qd ad uestimtũ. tribue
 nobis in tẽpre uite nr̃e.

q̄ manducat carnē meā & bibit sanguinē meū ipse ma
n & et ego in eo. Illud qd̄ dicit̄ hodie n̄ possum̄ generalit̄ re
ferre ad corp̄ & sanguinē dñi. q̄a s̄t tales q̄ n̄ poss̄t cotidie
cōmunicare. aut aliqua discordia c̄tra pximū c̄maculati.
aut nocturnali coinq̄nati pollutione. Homines s̄t n̄ possunt
semp̄ c̄ parati. f̄c̄tra sunt tales q̄t cotidie possunt cōmunicare.
illis c̄uenit qd̄ dñs zacheo. hodie in domo tua oportet
me manere. At ille suscepit eū gaudens in domū suā. Quia illi
tales cū gaudio debent corp̄ & sanguinē dñi sumere. Illi ū
q̄ cotidie n̄ possunt cōmunicare. poss̄t dicere cum cen
turione. Dñe n̄ sum dign̄ ut intres sub tectū meum hodie.
intra bis alia die. S̄t etiā tales q̄ nolentes a sua iniq̄tate
recedere abstinent se a corpore & sanguine dñi causa
humilitatis. Talia p̄dicans beatus august̄ dicit. fratres pla
cēt mihi humilitas ur̄a. q̄a timetis accedere ad corp̄ & san
guinē dñi. s̄ melius c̄t ut ab inq̄tatib; ur̄is recederetis.
& mundi effecti p̄ penitentia & corp̄ sanguinē dñi sume
retis. Quā diu n̄ acceditis n̄ mihi placet. Dicam̄ & alit̄.
P̄ anē nr̄m cotidianū. Per panē possum̄ accipere diuina
eloq̄a. scientiā legis & p̄phetarū. psalmoꝝ & euangeli
P̄ anē nr̄m cotidianū da nob̄ hodie. i. om̄i tēpre uite nr̄e.
refice nos doctrina sc̄arū scripturarū. q̄a sic corporeo
cibo reficit̄ corp̄ sic sp̄uali cibo reficit̄ anima ad amo
rē & agitionē illius. Et dimitte nos beata or̄a in eou 14

de iou' nr̄is. Debita. hic peccata intellegunt̄. Duob: modis
 mus debitores dī. aut faciendo que ipse phibuit fieri.
 aut non faciendo que iussit fieri. Ipse dicit in euanglio.
 Diliges dñm dñm tuum ex toto corde. tota anima. tota
 uirtute. & pximū tuum sicut te ipsū. Non diligim' dñm
 neq: pximū sicut ipse p̄cep̄. debitores sum'. id peccatores.
 Ipse dicit. honora patrē & matrē tuū. ut sis longeuus sup̄.
 Non facim' hoc debitores sumus. id peccatores. Hec q̄ p̄cepta s̄t
 dñs fieri. n̄ occides. n̄ adulterabis. non furtū facies. n̄ piurab.
 Nos facim' talia q̄ dñs phibuit fieri. debitores sum'. i. peccatores.
 Qui ḡ tanta flagitia c̄tra dī p̄cepta cōmittim'. necessariū est
 ut si uolum' ea nob̄ adō dimitti. dimittam' ex corde fr̄i
 in nob̄ peccanti. contra quem etiam dupliciter sumus
 debitores. aut faciendo quae dñs phibuit fieri. uidelicet
 si flagellauerimus eum iniuste. aut si sua abstulerim'.
 aut n̄ faciendo que dñs mandauit fieri. i. si n̄ dilexeri
 mus eum. & illud qd̄ in nos cōmittit non dimiserimus.
 Si ergo indulserimus ei. tunc ueraciter dicere poterim'
 mus dō. dimitte nobis debita nostra. Et est sensus.
 O d̄s omnipotens sicut dimittimus his qui in nos pec
 cauerunt. ita dimitte. Si autem nos non dimittam' ei.
 nec ille dimitte nob̄ peccata. que c̄tra illi p̄cepta gessim'. q̄a
 ipse dicit. si uos n̄ dimiseritis. nec pat̄ ur̄ dimitte & uobis
 peccata ur̄a. Et ne nos inducas in tēptationem. Vna ē

temptatio que pertinet ad probationem de qua dicitur. Moyses ad populum
israheliticum. temptat et probat uos dominus deus uoster ut sciat fidelitatem
uestram. Et psalmista. Libera me domine & tempta me. hac temptati-
one temptat diabolus ut decipiat et perdat. Et nos de hac
temptatione precamur dominum ut non permittat nos temptari super id quod
nostra fragilitas non potest sufferre. In temptatione
inducere deus dicitur quando a temptatione non liberat. Tale
quod de pharaone legitur. Indurauit dominus cor pharaonis.
quod nihil est aliud nisi non emollium cor quod induratum erat. Sed
libera nos a malo. id est a diabolo & a penis inferni. & a omni
aduersitate huius seculi. Amen. signaculum est istius orationis. sic
figillum est firmatio alicuius endiculi. quasi deo dicat ille qui hanc
orationem decantat. Certe uerum est quod hactenus dixi. si ego di-
miseri peccanti in me te dimittis ea que contra preceptum tuum
egi. si non dimiseri nec te dimittis in. Septem sunt petitiones in hac
oratione. Tres pertinent ad animam & uitam eternam. unum sequentes
ad corpus & presentem tempus. Sanctificatio nominis dei & regnum & uolun-
tate dei bona in electis in futura uita perficiuntur. Sanis autem & remis-
sio peccatorum. & non duci in temptationem. & liberatio a diabolo &
a omni aduersitate huius seculi. in presenti nobis sunt necessaria quia in fu-
tura uita non erit ulla fames. sed satietas eterna electorum
de contemplatione dei omnipotentis. In hac autem panis
necessarius est & remissio. quia hic peccamus. & hic
necesse est ut liberemur a diaboli temptatione. &

huius seculi tribulatione. In futuro nec diabolus noce-
 bit bonis. nec ulla aduersitas erit. Post orationē dñicā uero
 quā ad completionē tanti misterii tota addm̄ fundit ecclā
 sequit̄ in cōclusionē eiusdem sacerdos & dicit. Libera nos q̄s
 dñe. & cetera. Mala p̄terita peccata nr̄a transacta intellegun-
 tur. quorū si actio iā cessauit. in nob̄ tam̄ reat̄ manet nisi di-
 indulgentia delcat̄. Mala ū p̄sentia cotidiana peccata in
 animo. & accidentes sepe aduersi languores & afflictiones
 in corpore. et extrinsecus irruentes in numero calamita-
 tes. que quoties patim̄. ei debem̄ implorare auxilium.
 qui solus sua pietate et animas curat & corpora. futura
 mala quecūq; nobis accidere possunt. siue p̄t̄ptatio-
 nes diaboli. siue p̄ miseria scti. Orat̄ ḡ ut qd̄ in fine orati-
 onis dñice dicit̄. libera nos a malo. ita nob̄ p̄ diuina misericordiam
 prestet̄ ut liberemur ab omnibus malis. que nob̄ in p̄te-
 rito acciderunt. t̄ in p̄senti accidunt. t̄ in futuro accidere
 posse formidant̄. Sequitur. Et incedente p̄ nob̄. et cetera
 usq; securi. Precepit dñs p̄ p̄lo israhel cū teneret̄ babilonica
 seruitute ut orarent p̄ pace ipsius ciuitatis. q̄a in pace inq̄t̄
 ei erit pax ur̄a. & ap̄ts hortat̄ fieri orationes p̄ omnib;
 hominib; p̄ regib; & his qui in sublimitate s̄t ut q̄cūq; &
 tranquillam uitā agam̄. Iuxta hanc formā p̄p̄ts fide-
 um in huius scti p̄grinatione tamquam in babilone
 captiuus & sup̄ne patrie inspirans. orat̄ etiā p̄ pace

pp̄ty israhel in babilone ex
 p̄p̄to orauit. p̄ p̄ pace
 t̄ h̄s h̄y.

temporali ne impediatur spiritali. ut remotis perditionem
omnibus aduersitatibus quietam & tranquillam unam agat ecclesia. hoc
autem paucissimis sed eminentissimis sanctis nominatis exorat.
ut intercedente in primis dei Genitrice pro qua nobis salus exor-
ta est. & beatis apostolis. Petro & paulo atque Andrea impetrare
mereamur. In qua postulatione neceterorum sanctorum intercessio pre-
mittitur. sed in istorum commemoratione omnium suffragia expetun-
tur. quia ita omnes sibi in deo uniti sunt. ita unum desiderant &
rogant pro salute hominum. ut & in uno omnes partem habeant.
& in uno omnes partem neglegant. Quod autem dicit. da prope. cuius
pacem in diebus nostris. iuxta exemplum Ezechie. qui cum au-
disset propheta mala uenture captiuitatis. respondit. si-
at pax & ueritas in diebus meis. futura di iudicio reser-
uans. de presentia quod ad suam & populi salutem pertinebat deprecans.
Ita & ecclesia deprecatur pacem in diebus nostris. quod & post nos salui.
& pro illos alii usque ad finem seculi similiter orabunt. Cur autem
ipsam pacem postulat & subiungit. scilicet ut opere. id est auxilio
& protectione misericordie dei adiuti. quantum ad interiorum reli-
gionis deuotionem pertinet & simul semper a peccato liberi. quantum
ad exteriorum pacem. simul etiam ab omni perturbatione
securi. Sequitur quod & in omnibus ecclesiasticis orationibus
subiungi solent. **E** o m n i a n r a m i h m x p m. & reliqua.
unde supra iam diximus. Hac oratione expleta. com-
miscens sacerdos dominicam oblationem ut calix domini totam

plenitudinē contineat sacramēti tamq̄ peidē mysteri
 copulationē. imp̄cat̄ ecclē pacē dicens. Pax dñi sit sēp̄uo
 beū. Cui tantū bonū etiam ecclā imp̄cat̄ respondens illi.
 & sp̄u tuo. Pax dñi ipsa est ipsa est pax xpi. quę finē n̄ ha
 bet. & est om̄is pie actionis p̄fectio. Vera autē pax unitatē
 facit. quō q̄ adheret donicē sp̄s. Imp̄cata igit̄ pace. incipi
 ens a sacerdote dat sibi mutuo om̄is ecclā osculū pacis.
 ut in om̄ib; uera pace unitis. fiat in eis loc̄ dñi sic d̄r. Et fac
 tus ē in pace loc̄ ei. et impleat̄ in ecclā. q̄d̄ alibi d̄r. D̄s in lo
 co sc̄o suo. d̄s qui inhabitare fac̄ unanimes in domo. Et hoc
 ex traditione aptox̄ seruat̄ ecclā cui frequent̄ ab eis d̄r.
 Salutate inuicē in osculo sc̄o. i. ū. pacifico. colūbino. n̄ sic
 to. n̄ subdolo. quasi utunt̄ q̄ locunt̄ pacē cū pximo suo.
 mala autē sunt in cordib; eorū. Illi se q̄ osculo sc̄o salutant
 inuicē. q̄ n̄ diligunt uerbo. neq; lingua. s̄ ope & ueritate.
 I n̄ hec cantat̄ ab om̄ib; & cantando orat̄ dicentib;. Agn̄
 di q̄ tollis peccata mundi. et cet̄. Nullus enī tollit peccata
 nisi ille solus cui nullū bonū hominis impossibilis ē nullū
 malū insanabile. Quomodo autē peccata mundi tollat.
 iohannes in apocalipsi demonstrat. Qui dilexit nos & lau
 inq̄ens nos a peccatis nr̄is in sanguine suo. Non solū autē
 lau nos a peccatis nr̄is in sanguine suo. q̄ndo ipsū san
 guinē dedit p̄ nos in cruce. t̄ q̄ndo q̄sq; nr̄m in misterio
 sacre passionis illius baptismi aquis ablut̄ ē uerū etiā

*ej̄ in d̄m̄am oblatione no po
 n̄ s̄et. Imp̄fide pax̄ ānt̄e
 Imp̄rat̄. s̄ in pax̄ n̄ r̄am
 solo r̄ab̄i n̄ q̄m̄to p̄am̄ d̄m̄o
 Calyx n̄ totum q̄m̄ tu d̄m̄o
 sacram̄ h̄ r̄u h̄ et.*

*Ex traditione aptox̄ est
 osculū in p̄fisa*

*u. u. se in v̄m̄ osculo
 Santo salutant.*

*Apocalipsi. d̄nd̄t̄ quo
 ch̄nus p̄ta mundi tollat*

*multiphax̄m lau
 nos in sanguine.
 T̄ in r̄u*

II in baptismo.

*III in altari, in quo passio
nis memoria explicatur.*

cotidie tollit peccata mundi. lauatq; nos a peccatis nris coti-
dianis in sanguine suo cui eide beate passionis ad altare memo-
ria replicat. Post hec supra cucharistia. i. bona gra. gra eni di-
p omib; gustau morte. & celebrata gra ru actione. respondetur:
AMEN. hec e enim clara uox sanguinis xpi. q sanguis iste
exprimit ex ore fidelu eode sanguine redemptoꝝ. finit sacro

*Ad ista. h. et obsequia h. po-
pulo data absolute, quia
releuatis oib; hie dicitur
no p nuntiat, in p pty in solle-
mni obseruatione dimittitur.*

omib; adstanti & obseruanti pplo absolutio dat in clamante
diacono. Ite missa e. Missa q nihil aliud intellegit qm dimis-
sio. i. absolutio. qua celebratis omib; te diacon esse p nunci-
at. cu pplis a sollempni obseruatione dimittit. Unde & mis-
sam catecuminoꝝ canones dicunt qndo p euangli lectio-
ne incipiunt celebrari sacra mysteria quib; nullu nisi
baptizatu int esse licet. Te eni clamante diacono ide cate-
cumini mittebant foras. Missa q catecuminoꝝ fiebant an-
te actione sacramtoꝝ. Missa fidelu sit pfectione & par-
ticipatione corunde sacramtoꝝ. Vel missa e. i. directa. Si-
ue missa. e. i. pfecta e puobis oratio & oblatio. finit.

domica

*Symbolum. i. collatio
siue sequitur siue in dictu*

SIMBOLVM GR. LATINE CONLATIO SIUE SIGNVM VEL
INDICIUM. Indiciu quia ibi indicatur fides scē trinitatis.
qualit̄ debeat̄ credi pater ingenitus. filius genitus. sp̄s
sc̄s ab utroq; pcedens. Signum quia quicūque hec uerba
p fert ostendit se addm t ad numeru. credentiu p tinere.
Conlatio dicit̄ conferentia. t conductio uerboru in unum
facta. beat̄ augustin̄ et maiores nri tradunt qe p quam

*Restando symbolum fidei
omnino nos ad dnm
ad ueritatem recedat
p nuntiat.*

apti acceperunt spm scm pfecturi in omne terra dixerunt
 bonu ee qe unu dnm credebant una fide pdicarent. Duode
 cim apti fuerunt. xii. uerba coposuer. & denuntiauerunt
 nea scripta habere in membra. nulis s̄ in tabulis cordis retine
 re. q̄a corde credit̄ ad iusticiã. ore aut̄ c̄fessio fit ad salutem.
 Credo in dnm. Aliud credo dō. & aliud d̄m. et aliud ind̄m. Cre
 do dō d̄m ee. Credo d̄m uera dicere. Credo in d̄m. i. credendo
 illu diligo. Patrem omnipotentem. Pat̄ relatiuum nomen e
 a filio. Sacer d̄r eo quod habeat filiu. Non eni potest dici pat̄.
 nisi habeat filiu. neq; filius nisi habeat pat̄. Omnipotent̄.
 Om̄ps d̄r eo qd omnia potest. Et q̄re d̄r om̄ps. cu omnia n̄ possit. <sup>Cum d̄r d̄r pot̄ns, tu no possit
ua.</sup>
 mentari non potest. q̄a ueritas est. Mori n̄ poss̄. q̄a uita e.
 Mutari n̄ potest. q̄a inmutabilis e. Sed sciendu. q̄a q̄cqd illu ^{Solutio}
 deo e potest. In ihm xpm filiu eius. s̄ credo. Ihe nom e
 humanitatis assupte a uerbo. Angelus inposuit ei hoc
 nomen quando ad maria uirginẽ uen̄ dicens. Ecce c̄cipies
 & paries filiu. usq; ipse eni saluu faci & pplm suu a peccatis
 eor. Ihe hebraice. grece soter. latine saluator d̄r. Xpc gre
 ce. hebraice messias. latine unct̄. Non autem unct̄ oleo ui
 sibili sicut patriarcha & ppheta. qui antiquis t̄porib;
 oleo unquebantur. de q̄bus ipse d̄ns d̄c. nolite tangere x̄pos
 meos. & cetera. sed oleo inuisibili. i. plenitudine sp̄s sci.
 Unde psalmista. Unxit te d̄s d̄s tuus oleo. l. p̄p̄tus. Unicu.
 Unicus dicitur. quia unicus est dō patri. & unicus est

matri. q̄a ne habuit pat̄ filium ante illum. nec post. neq;
mater similit̄. Dñm nr̄m. Dñs nr̄ ihs. q̄a dominat̄ nr̄. i. om
nib; creaturis uisibilib; & inuisibilib; Qui c̄cept̄ ē des̄p̄u sc̄o. i.
opere et ministerio sp̄s sc̄i. Et si c̄cept̄us ē as̄p̄u sc̄o. quare n̄

*Si c̄cept̄us est a sc̄o sancto. Ex
filiis d̄i sc̄o sancti. Solutio.
n̄o os quod ab aliquo sup̄ filius d̄i.*

dicit̄ filius sp̄s sc̄i. S̄ sciendū quia n̄ om̄e qd̄ aliq̄
eius filius apellat̄. Verbi gr̄a. Om̄s sum̄ regenerati ex aqua.
et n̄ dicim̄ aque filii. s̄ d̄i. Nascitur capillus ex capite. s̄ n̄ di
cit̄ filius capitis. Similit̄ nascit̄ unguis ex manu. s̄ n̄ dicit̄ fili
man̄. Natus ex maria uirgine. sc̄d̄m carnē. q̄a beata. Ma
ria uirgo fuit ante partū. et in partu. et p̄ partū. Beat̄ auḡ
t̄n̄ dicit̄ ibi unā cōparationē. Est speculū in aliq̄ domo. intrat
aliq̄s in illā. umbra eī appar̄ & in speculo. Quando ingredit̄
& egredit̄. non frangit illud speculum. Similiter in d̄no
incundo et redeundo. uterus uirginalis integer p̄man̄sit.
Iussus sub pontio pilato sc̄d̄m humanitatē. q̄a lapidat̄ ē uir
gis cecus ē. sputus est et irrisus. multisq; uerberib; afflicto.
sed diuinitas ipsius impassibilis mansit. Demus inde cōpa
rationem. Incidit quis arborem. in qua radius solis stat.
Arbor inciditur. tamen radius solis nihil mali patitur. Sic
dñs ihs sc̄d̄m humanitatē passus ē. sc̄d̄m diuinitatē ū impas
sibilis mansit. Pontius pilatus pp̄riū nomen est pilati.
In iudea erat p̄nceps sub tiberio imperatore. qui pontius
dicit̄ ē t̄ a ponto regione. t̄ a ponto insula in qua natus ē
t̄ a familia ut quib; dā plac̄. Crucifixus. i. cruce adfixus

cū dāns. Multi dicunt qđ nullā iniuriā ibi sustinuerit
 dñs. Sic enī quilibet homo .xxxiii. & semis annos habens
 iniuriā sustinuerit si crucifigeret. ita filius dī penā sustinuit.
 qđ si nō fecisset uera passio nō eēt. Mortuus scđm carnē. unde in
 euanglio dicit. inclinato capite emisit sp̄m. Unde & dñs
 emisit sp̄m qđ a vi. hora fuerat crucifixus. & recto ordine
 factū ē ut qua hora homo de paradiso eieēt ē. eadē illic
 restitueret. Et sepult. Sepult. a ioseph. & anichodemo. sic
 legimus quia in sepulchro nouo sepeliū cū qđ occiderat
 in p̄ra. Descendit ad inferna in anima sola. Quare. *ut descendit ad inferna, in anima sola*
 electos qui ibi detinebant in uisite p̄t originale pec
 catū liberarē & ad celos reducerē. Unde dī p̄phēa
 O mors ero mortua. mors sustinuo *inferne. Mo* *quo mō mordeat dñs in inferno*
 mordit dñs infirmū quia inde partē abstulit. & par
 tē reliq̄t. *vi.* enī feria crucifixus ē. Sabb̄ q̄cūt in se
 pulchro. die dñico resurrex̄ a mortuis sic p̄dixerat.
 unde dīc ad patrē. exurgā diluculo. Ascendit ad ce
 los quadragesimo die resurrectionis sue. Nam post
 dies conuersatus est cū discipulis suis. & manducauit
 cum illis sicut legimus partē piscis assi & fauum. mel
 lis. Bibit etiam cum illis sicut petrus dixit. nobis
 qui manducauim̄ & bibim̄ cū illo p̄ qm̄ resurrex̄
 a mortuis. q̄re manducauim̄ cū illis p̄ resurrectionē ut
 nō cibo corporali indigerē. sicut demonstrarē. se uerum

corp^s sup^s fuisse de sepulchro n^o facticiu^m. Cib^{us}; aut ille deficiebat
a uirtute diuinitatis illius ne post modu^m cec^o. sic uerbi gra^{ti}
gutta que deficit animo calore ignis. Sed & ad dexteram
di patris omⁿip^tis. Sedet qui habitat in magnitudine pat^{ris}
ne maiestatis felicit^{er}. Inde .i. de celsis uentur^{us} iudicare
uiuos & mortuos. uiuos qui t^{em} uiui reperiunt^{ur} q^{ui} iste
mund^{us}. plenus erit hominib^{us}; Mortuos q^{ui} corpore
mortui erunt. t^{em} uiuos iustos. mortuos peccatores. Cre
do in sp^{iritu} s^{an}c^to. S^{an}c^to d^{omi}n^o ad distinctione^m maligni in quem
nullus deb^{et} credere. Sc^{ilicet}am eccl^{esi}am catholicam subd^o. credo.
E^cccl^{esi}a grece. latine congregatio fidelium. Hoc distat ut
congregatione^m & euocatione^m. q^{uia} euocatio sit de fidelib^{us};
congregatio u^{ero} n^{on} solu^m fidelib^{us}; sed etia^m de infidelib^{us} & de
animabus & de lapidib^{us}; . katonos grece. uniuersalis
latine. q^{uia} sc^{ilicet}a eccl^{esi}a p^{er} uniuersum orb^{em} dilatata est. Sc^{ilicet}o^{rum}
communione^m. i. societate^m. quia unu^m d^{omi}n^um credunt. uno
baptismate sunt renati. uno sp^{iritu} s^{an}c^to confirmati. & ad
unam & eternam uitam transire merebuntur. Remissio
nem peccatorum cre esse in eccl^{esi}a. primum p^{er} baptismu^m.
de inde p^{er} martyrium. demum p^{er} elemosinam. post
modum per orationem & caetera bona opera. Car
nis resurrectionem credo. quia in hac in qua nunc
sumus indie iudicii resurgemus. Sed quid restat.
uita aeterna. i. uita sine termino. Hoc distat int^{er}

eternum & perpetuum. & temporale. eternum est qd
 non habuit initium. nec finē habebit ut d's. Serpetū qd
 initū sed finē non habebit. ut sunt homines & angli. Q. i.
 homines scilicet moriantur corpore. in anima immortales
 erunt. Temporale ē qd utrūq; habet et initū et finē ut sunt
 animalia & bestie. **EXPLICIT.**

DIGNITAS ECCLESIASTICI ORDINIS AB IPSO AARON PRIMO
 sacerdote causas & originē ducit. Primū autē d'r quantū
 ad ordinationē. Nā fuer' ante eum alii sacerdotes ut Mel
 chisedehc sacerdos d'i excelsi. q'do panē & uinū offerent.
 noui hoc ē euangliū sacrificiū modū q'litatēq; signauit.
 Abraham quoq; Isaac. & iacob. & multi ante ut ab el dō
 hostias obtulisse legunt'. Sed nullus eorū ordinat' t' consecrat'
 in sacerdotiū. neq; sacris & mysticis uestib; indut' fuisse p'
 uenit'. nisi aaron q' p'mus iubente d'no oleo scō in unctis
 & sacerdo uestib; decorat' ē. Tradunt autē hebraei quod
 ante aaron primogeniti eēt sacerdotes. Deniq; mel
 chisedehc autū fuisse. Sem. primogenitū. Noe sa
 cerdotē d'i d'i excelsi. Ex omib; enī tribub; isrl' elegit d'ns
 tribū leui. ex hac tribu elegit aaron sumū pontificē. fili
 os u' ei minoris grad' sacerdotes q's p'tros appellam'. Ceteros
 ū in eadē tribu generali uocabulo leuitas nuncupant.
 diuersis q'adib; ex ministro delegatos. Qdā enī ex ip'sis
 erant ostiarii. & hierant in p'mo & inferiore gradu.

pag. 70.

In sexto lectores. in octavo exorciste. In quarto acoliti. in quinto
subdiaconi. in sexto diaconi. in septimo prbri. in supmo
excellentiore gradu epi siue pontifices cōstituti erant. Hi
erant. viii. gradus diuini misterii. De quib; fortassis ezechiel
et pph & a in mystica tēpli uisione dicit. & in vii. gradib; ac
census eī. Nō dicendū de singulis & quam id officii haberent
breuiter intamandum. **O**STIARIJ erant qui &
editui uel ianitores uocabantur. Hi ut in libro paralipomenon
legitur. erant super exedras & thesauros
domi dñi. & p̄gum morabant̄ in custodia suis obseruabant
ut nullus inmundus tēplum dī intrare.

LECTORES ERANT q̄ exorcismi. i. ad iurationib;. Asa
7 lomone cōpositis doemones ab energuminis effugabant.
quales legunt̄ in actib; apostolor; fuisse septē filii sceue.

ACOLITI erant q̄ in tabernaculo dī lucernis accenden
dis p̄erant. iuxta qd̄ in exodo legit̄. Recipe filii isrl̄
ut afferant tibi oleū de arborib; oliuarū purissimū
pilo q̄ contusū. & cetera. Hi obsequabant̄ in om̄ib; cētis
superiorib;. unde acoliti. i. obsequentes uocabantur.

Acolito enim gr̄. latine sequor dicit̄. Nō in ecclesia cerose
dicunt̄ afferendis ceris. sed tunc nō hoc dici nomine
poterant. q̄ nec mel & cera in tō ferebat̄ in sacrificio
dñi. **S**UBDIACONI erant quos nauicos uoca
bant. q̄ subleuitis erant subseruientes & obsecundan

tes illis. unde & nati . humiles t̄ in humilitate seruien
tes uocabant̄. Ex istox numero fuit. NATHAEL quia dño
in euanglio sūma laude declarat̄ ipsū esse dī filiū & regē
ist̄ confessus est. Super sunt tres superiores gradus.

LEVITARŪ. PRESBITERORŪ. EPORŪ. SIVE LONTIFICŪ
LEVITARŪ ordo ab ipsa tribu leui exordiū sūpsit & nom̄.
Inīpretant̄ autē assūpti. quia p̄ omib; tribub; assūpti erant.
& seruitio dñi deputati. Et quā uis q̄q; ceteri minoris ordi
nis de tribu leui ēent. specialit̄ tam̄ hic ordo sub pbr̄is le
uitarū dicebat̄. q̄ p̄ ordinationē. Aaron & filioꝝ eī cōsecre
bant̄. cecubantes semp̄ in tēplo dñi. ipsi gestabant arcā
& tabernaculū. & uictimarū adipem sacerdotib; offerebant.

SEPTIORS ordo sacerdotū t̄ p̄sbiterorū. filii scilicet
aaron. quib; sacrificia & holocausta atq; omnis tēpli
di cultus cōmissus erat & tradit̄. quox̄ erat discernere int̄
pphanū & sc̄m. int̄ inmundū & mundū. & q̄cūq; sc̄dm le
gem mundandus t̄ in mundicie ad iudicandus erat. illoꝝ
iudicio mundus t̄ decernebat̄. Inīptat̄ autē pbr̄ senior.
qui debebant̄ etate parit̄ & morū grauitate p̄fecti.
quia in ordinandis mores & sapientiam approbant̄
quam etates. **H**os sequebatur. .viii. ordo pontificū.
q̄ & principes uocabant̄ sacerdotū. sup̄ om̄s enī sacerdos
tes t̄ pbr̄os un̄ cōstituit̄ erat poteris̄ ceteris excellentior.
Et ille uelut in sūma religionis arce locatus. ad quem

ceteri respicerent. eiusque iudicium decretumque seruarunt. Scien-
dum autem quia primo unus pontifex iubente domino est constitu-
tus. Quo decedente. filius eius eleazar sacerdotum suscepit.
Et hoc mortuo. filius eius. Finees sacerdotum suscepit.
Sicque ad tempora dauid unus post unum ex tunc pontifica-
tus heredes. Dauid ergo cum cogitaret edificare templum
domino. & diuinum cultum uellere augere. conuocata omni filiorum domini
aaron progenie & illos scilicet qui de eleazar. & eos quod de
ithamar stirpe descenderant diuisit eos in partes. xxxiiii.
ac de singulis singulos pontifices elegit. Ceteros uero qui in par-
tibus erant sacerdotum minoris quam presbiterorum dicit officio
fungi precepit. Qui pontifices singuli cum sibi subiectis sacer-
dotibus pro rationis ministrabant dies. hoc est a sabbato usque ad
sabbatum. Cuiusque omnis sacerdotali gradu essent equales. unum tamen in eis
quod dignior uideretur. speciali reuerentia preminens summi sacer-
dotis nomen haberet. Ipse quoque rex deus primum delegauit quod psal-
mos in templo domini modulata uoce cantantes animos populi
& sublimitate quam dicebantur & sua uitate uocis qua diceban-
tur oblectarent. & ad amorem diuini cultus amplius ac-
cenderent. Hec de. viii. gradibus diximus. qui ueteris lo-
gis tempore obseruantissime custodiebantur. quos in nouo
testamento suscepit ecclesia. tanto melius quanto uerius. quod illis
in figura omnia contingebant. Quosque nouissimi facti & quod
singulis conueniat. quod de eis in sua ordinatione tradat scriptura

quentissimo usu scitur ab omnibus beuiter eos commemoras
se sufficiat. Cura custodiende ac tuende ecclesie.

HOSTIARIUM sunt in ecclesia quibus tradite sunt clauis & commissa.
RECTORES quibus traditus est codex apicorum diuinorum ut dis-
tincte ad intellegendum diuinas lectiones pronuntiando populo
placeant. Exorciste quibus data est potestas eiciendorum
demonum non adiurationibus. **SALAMONIS** sed in uoca-
tione domini omnipotentis & precibus **SANCTIS**.

ACCOLITUM quoniam cerofera dicuntur quod ceros deferunt an-
te diaconem quando legendum est euangelium non ad effugan-
das tenebras presertim cuius sol indie rutilat sed ut signum le-
ticie sit & sub typo corporalis luminis lux illa in memoria
habeatur de qua dicitur. Erat lux uera que illuminat
omnem hominem uenientem in hunc mundum.

SUBDIACONI quod quodammodo podiaconi dicitur ut ipso nomine da-
re & subdiaconibus constituti sunt. eisque officium subseruiunt
que circa altare aguntur. Tempore uero sacrificii apparent
in facie pontificis & presbiteri parati ad nutum iubentis pacto sacri-
ficio misteria corporis & sanguinis domini que super sederunt
ad diacono colligenda uel deportanda suscipiunt.

DIACONI ministri ab apostolis ordinati leguntur inter quos
primus martyr. Stephanus tunc sidus eximium rutila-
uit. Hi semper presto esse debent episcopo & sacerdoti sacra mis-
teria celebranti. Ad ipsos pertinet ut oblata apostolis

sup altare consecranda disponat. & per factis misteris cali
con sacri sanguinis dñi fidelibus propinent.

diakononū officium

PRESBITERI. I. seniores non tantū etate quantum mori
bus & sapientia. hi potestatem habent catechizandi. bap
tizandi. infirmos benedicti olei unguine per ungerendi. his
quoq; concessum est officium predicandi in ecclesia. Sup
his sunt episcopi sicut loco & dignitate. sic sc̄itatis & crudi
tionis singularitate conspicui quibus solus est potestas sacru
Crisma conficere. eoq; baptizatorum frontes signa
ri. & p manus in positionem sp̄m sc̄m illis tribuere. habent
potestatem ligandi & soluendi. Per ipsos quoque populi
absolutio indie cenę dñi sollempni more per agitur. Scien
dū autē quod p̄m̄ seccle tēporib; cū p̄bri ep̄i vocabant̄.
sed p̄ modū utilitatis p̄uisione constitutū est ut hoc nom̄
solis pontificib; tribuat̄. quo maioris gradus excellentia
creseat. & minor ordo mensurę sue limitem recognos
cat. sitq; differentia in uocabulis sic̄ p̄cellior lochonoris.

pag 74.

NUNC dicendum de singulis uestibus quib; sacerdos t̄ cete
ri ordines in ueteri testamto utebantur. Erant autē
viii. species uestiū sacerdotium. i. Tunica linea stricta.
Tunica cinctina. Sup humerale. Racionale. Cidarif.
Balteum. Lamina aurea. in fronte p̄ pontificis.
nalia linea. His om̄ib; pontifex tēpore sacrificii indu
ebat̄. Ceteri ū minoris gradus sacerdotib; solis. iiii.

ut licebat .i. linea tunica stricta. Cidari. Balteo & femina
 libus. Reliqua u. iiii tantu summi pontificis erant. Ne de
 singulis ceplanam. **T**unica linea erat uestis interior
 quam camisiam dicim. t. supparu. hec stricta dr quo
 ad herebat corpori. & ita erat strictis manicis ut nullaci
 omino ruga inect. sic solent milites habere tunicas lineas.
 sic aptas membrif. ut expediti sint. iaculo dirigendo. te
 nendo clipeo. librando gladio qualē & ioab habuisse le
 git. stricta ad mensurā corporis sui. p qua nunc sacerdo
 test clerici albas habent. **T**UNICA tota iacinctina
 exterior nullūq. aliū colorē recipiens usq. ad pedes descen
 dens sicut & linea. unde & utraq. grece poderis. i. talaris
 uocabat. habens similitudinē malorū granatorū aure
 orū. & tintinnabula aurea. Erat autē sine manicis ad co
 lporum similitudinē. & ideo unde manus educerentur
 apta erat. Iro tunica iacinctina nrī pontifices primoco
 lobus utebant. Est autē colobiū uestis sine manicis. Sed qe
 nuditas brachioꝝ displicebat. colobia indalmaticas cōmu
 tata sunt. hec due uestes. i. tunica bissina stricta. & tunica ia
 cinctina balteo astrictē erant. qd erat cinguli genus ex bis
 so retorta iacincto. purpura ac uermiculo opere plumariū.
 in similitudinē pellis colubri. latitudinis quatuor digitoꝝ.
PRO BALTEO nē sonariūq. romanas appellas. us receptē.
SUPER humerale qd hebraice ephot dicitur. sic uocati

qd humeros obnuberet. cuius circulus de omnibus coloribus erat. magnitudinis cubitalis. i. usque ad cingulum pungens. amplectens omnem locum pectoris. et ad manus eiciendas hinc inde aptum. cui uestimento locus uacuius in medio pectore dimittebatur magnitudine palmi ubi inferebatur. Rationale quod hebraice dicitur *essim*. & grece *logion*. habebat autem super humerale in utroque humero singulos lapides onichinos. & in singulis lapidibus erant sculpta sena. xii. patriarcharum nomina. Habent enim nunc ministri ecclesie super humerale quod amictum uocant quo humeros amictunt. quando ad altare ministrant.

RACIONALE quod hebraice *essim*. & grece *logion* dicitur. opere polito factum erat iuxta texturam humeralis. i. eisdem coloribus factum erat quadrangulum habens mensuram palmi in longitudinem & latitudinem. Erant enim in eo. iiii. ordines lapidum. terni per singulos uersus distributi sculpti erant singulis. xii. patriarcharum nominibus. Erant autem catenule auree & uicini aurei. nec non & aurei anuli tam in. iiii. summitatibus. rationalis. quam in summitatibus super humeralis que catenule inferebant. iungebantque rationale & super humerale superius. inferius uero uittis iacinctinis sibi neciebant. Rationali nunc summi pontifices quos archiepiscopos dicimus pallio utuntur. quod a sacra romana sede aptico dante suscipiunt. iara genus erat uestis pillicolui uidelicet rotundum quasi sphaera

media sit diuisa. & ut pars una ponat̃ in capite. ita ut
 modice uerticis medicatam excedat. habens uttas
 con uolute sepius connectunt̃ ne facile dilabant̃ & hoc
 quidē minorū erat sacerdotū. Summus autē pontifex
 p̃t̃ pilleū habebat coronā aurā triplicēq; sup̃ q̃m ame
 dia fronte surgebat quasi calam̃ quidā aurcus similis
 herbe que hebraice acano. gr̃ aut̃ hios. que apud nos d̃r̃ lati
 ne calidata. Et circuitū uero habebat flores similes flori
 plantaginis ab occipito usq; ad utrūq; t̃pus. In fronte ũerat
 locus patens ubi inserebatur lamina aurea que quatuor
 literis nomen d̃i habebat inscriptū. Huiusmodi uestis non
 habebatur in romana ecclesia uel in nr̃is regionibus. Non
 enim moris est ut pilleati diuina mysteria celebrent. Apud
 grecos autem hoc habetur qui pilleos. i. cuphias gestant in ca
 pite dū assistunt altarib; Lamina aurea in fronte pon
 tificis in qua sc̃m d̃no siue sc̃i d̃ni sculptum habebat̃ ornam̃
 tum erat̃ ceteris sacratis indumentis. Sc̃m autē d̃no qd̃ ibi
 sculptū erat. nom̃ erat sc̃m et uenerabile d̃i qd̃ p̃. iiii. lite
 ras scribebatur. scilicet. ΙΟΥ. ΕΝ. ΥΑΥ. & Η. & dicebatur in
 ineffabile non qd̃ dici ñ possit. Et que nec diffiniri & cōphendi
 sensu ullius creature. Et digne d̃o aliquid dici possit. Liga
 batur autē uitta lacinctina sup̃ tiarā ut totam pontifica
 lis ornatus pulchritudinē d̃i uocabulū coronar̃ & acpte
 ger̃ & neq; hanc ornam̃ti speciem xpi ab illis accep̃ ecc̃l̃a

OCCIAVVM. I. nouissimum ornamentum feminalia. linea
quib; operiebant carnem turpitudinis suę. arenib; usq;
ad feminalia. siue ut usitatus femoralia cũ ad sacrifican
dũ accedebant. huiusmodi habitus ita notus est in nris regionib;
ut ex eo gallia bracata cognominata sit. Cõphensũ breuit
quib; uestib; ornarentur sacerdotes & ministri tẽpli di mofa
ice legis tẽporib; et quasi ad instar illoꝝ reuelata cuanq̃tu
gra suscepit ecclia. Sunt tamen alia que apud illos n̄ habentur
ut. Stola. Sandalia. & sudarium quod ad tergendũ sudo
rẽ in manu gestari mos est qd̄ usitato nomine. fanonẽ no
minamus. Verũ qe omnia illo tẽpore figuris & enigmatib;
obumbrabantur. conuenit ut qd̄ illa uestimta mystice
significauerint. que nunc in specialit̄ in ecclia ueneran
tur. n̄ uerbatim sed capitulatim ostendam. Vestimta illa que
in sc̄is officis portanda erant. typhus erat sc̄arũ uirtutũ. unde
& sc̄a dicebantur. Ad hec facienda non tã diuerse. quã spe
ciose species sumebantur. aurũ uidelicet qd̄ splendor sapi
entia diuine. cui iungebatur iacinthus qd̄ color ærius ui
delicet celeste desiderium. Purpura apponebatur que san
guinis imitatur colorem. ut p̄ u. genera martyru noue
rint se exercendos electi. i. ut si necessitas n̄ dubitent mo
ri p̄ xpo. & pacis tempore in se ipsis appetit occidant. mor
tificantes mēbra uĩa cum uiciis & concupiscentiis. Coc
tus bis unctus di & proximi dilectionem indicat effica

citr tenendam. Bissus geminā castitatē significat corporis
 scilicet & anime. Vnde de uera uidua dicit apłs. ut sit scā
 corpore & spū. his ornamentis debet xp̄i pontifex refulgere.
 his colorib; exornari. Tunica linea t bissina stricta. mortifi
 cationē carnis p̄tendit. Bissinū enim t linū multiplica elabo
 ratū contusione & nature subtilitate deductū ac textū in
 uestē pficit. Sic nullus a xp̄o ornari poterit. nisi castiga
 tis & mortificauerit om̄ib; carnis passionib;. Vnde & bene
 stricta d̄r. Strictū enī castū dicim̄. e contra lasciuū & dis
 solutum laxū uocam̄. Tunica tota iacinctina que a erio
 colore refulgebat. celestē designat cōuersationē. Que to
 ta erat iacinctina que sc̄dos nihil debet curare t̄renū. Ne
 mo enī ait apłs militans dō implicat se negociis sc̄tarib;
 ut ei placeat cui se pbauit. Baltheus siue cingulū q̄ tuni
 ca hec cū interiore. i. linea cingebatur. cōtinentiā carnis in
 sinuat que mater ō & custos pudiciē. queq; maxime or
 nari pontificē condecet. Hanc qui ingratus est dō pdit. sicut
 iob dicit de talibus. Balteum regū dissoluit. & precinget fu
 no renes eorū. Regum enī. i. sc̄orū sacerdotū balteū hoc
 ē pudicam cōtinentiā dissoluit. i. dissolui p̄mittit. cum de
 suis uirtutib; extolli ceperint. p̄cingit fune asperē pe
 nitentię renes eorū ut incipiant suis casibus ingemiscere
 q̄ aliorū lapsib; debuerant auxilio subuenire. Sup humera
 le qd̄ hebraice ephot dicit̄. oboedientiā mandatorum dī

significat. quo inducatur sacerdos ut meminerit precepta di-
strenue quasi onus humeris impositum debere portare.
Quod uero nomina patriarcharum in sacrificia in humeris
in pectore portabat. monetur per hoc sacerdos ut prope patrum
fidem et exempla sequatur. ut fidelium qui sunt filii apostolorum
in suis orationibus meminerit. ut et ipsi eadem exempla sequen-
da proponat. Rationale quod erat in fronte pontificis.
de signat quod pastor sapientia et doctrina predestinatus esse debet.
Nam et ideo rationale iudicium dicitur. quod debet rector ecclesie
subtili semper examinatione bona malaque discernere. et quod
t quibus quando et qualiter conueniat studiose cogitare
Hoc enim quod dicitur ponitur in rationale iudicium doctrina et ueri-
tate. ut uidelicet habeat scientiam scripturarum que possibilis
ost docere et contra dicentes arguere. Quadrangulum erat propter
iiii. euangeliorum doctrinam. duplex propter scientiam et ope-
ris firmitatem. Mensura palmi quod est digitorum extensio. do-
signat discretionem in perseverantia bonorum operum. iiii. ordi-
nes lapidum que erant in rationale nominibus patriarcharum
in sculptis. iiii. exprimunt principales uirtutes. prudentiam
temperantiam. fortitudinem. iustitiam. Terni quoque nec lapides fide
sancie trinitatis. siue spiritus. fide. et caritatem demonstrant.
Que omnia in pectore pontificis necessario esse debere huius
ornamenti. i. rationalis speciem premonent. Tiaras que et cidaris
et mitra uocatur accipiebat et ornabat caput pontificis

ad monet cū om̄s sensus capitis dō cōsecrare debere. ne uel
 oculi patiant ad inuidendū bonitati uel cōsensus qui in
 capite uigent iniquitate consentiant. & pillos inromissa
 delectatio in ceter animi sc̄itate. Lamina aurea diui
 nae maiestatis atq; potentie figura est que in fronte ponti
 ficis deportabat̄. quia ineffabilis ditatis potentia cunc
 tis que creauit sup̄ om̄ia. et ideo quasi cuncta sc̄ificans
 eximiam sibi sedem in fronte hoc est in mentis princi
 palitate constituit. Quatuor litere in lamina scripte.
 un̄ sunt cornua crucis totū mundū cōplectentia. Cru
 cieni xp̄i in om̄i creatura ap̄c̄e c̄ceditur. q̄c̄iā fideliū fron
 tes signāt. Qd lamina sc̄p̄ in fronte pontificis esse uide
 batur. ostendit q̄ dignitatē quā p̄tendit in habitu. exer
 cere debet in opere. ut d̄m placitū sc̄p̄ habere & subditoꝝ
 uota d̄no idoneus sit sc̄p̄ offerre. feminalia q̄bus puden
 da loca corporis tegebant̄. continentiam ac concubitu
 designant. que magnopere om̄ib; gradib; obseruanda
 p̄cipit̄. unde d̄r̄ ad uelanda turpitudinē. Turpe ē enī sa
 cerdotē nota lasciuie etatis ifamari. que c̄uenit ut in arce
 castimonie ab om̄ib; suscipiet̄ uenerari. Quod uero fe
 minalia ipsi sibi imponant. cetera moyses. designat unū
 queq; se a carnali cōcupiscentia refrenare debere. deinde
 uirtutib; sibi subditos q̄si moysen ministros tēpli exornare.
 LERICOS dictos hinc putant. quia mathias q̄ primus

abaptis legitur ordinatus. sorte missa subrogat. Ueros enigr.
latine sort dicitur. ac pitea uocati sūt clerici. quia de sorte
dñi sunt. & hereditas eius. Est autē generale uocabulū eorū.
qui in quocūq; gradu in ecclesia deseruiunt. Clericorum autē ton
sura ananias fertur sūpsisse exordium. Cum enī quis uo
tose obligasset. ut ieiunū atq; aliarū rerū obseruantia
se se affligeret. abstinebat ab omni qd̄ inebriare & statum
mētis auertere possit. eratq; semp in templo. unde & ananias
us. i. sc̄s & dño cōsecratus uocabat. Impletus autē uousui diebus
ueniebat ad templum dñi. & offerebat p̄ se que in lege pre
cipiebant. radabatq; capillos capitis sui et barbe. partēq;
pilorū inflāma altaris cremabat. sicq; uotū liber redibat
ad p̄pria. f̄c̄t̄ beatus petrus primus huiusmodi tonsuram
sibi fecisse ad similitudinē spinee coronę. dñi. siue ut de
rici alaiis n̄ solū differantur habitu. uerū etiam ton
sura.

*Alibi ad Carolo
magnū*

BENEDICTVS SIT D̄S PATER OM̄S
QUI TE CREAUIT & HONORAUIT. & BENEDICTVS SIT D̄NS D̄S IHC
XPC FILIUS D̄I UIUI. QUI TE REDDIDIT & ELEGIT. ET BENEDICTVS SIT
SIT SP̄S PARACLETUS Q̄ TE INLUMINAUIT & DILATAUIT COR TUUM
OM̄I SAPIENTIA. ET SCIENTIA CARITATIS DILECTISSIME. D̄ D̄ & D̄
CIS SIMA DOMINE. & BENEDICTA SIT SANCTA TRINITAS. UN̄ D̄S
OM̄S. PATER. ET FILIUS. ET SP̄S SCS QUI MIHI SERUULO SUO
LICET & INDIGNO TALĒ CONCESSIT DOMNŪ AMICUM & ADUTO

rem gratie sue qua mihi p̄seruū suum beate memorie magis-
 trum meū ministrare deuenter dignatus est. Et benedic-
 ta sit potestas & regnū tuū et filii filiorū tuorū usq; in ge-
 nerationes sēli sempiternas. & ueniat sup te & sup tuam
 generationē benedictio scōrū indie dñi nr̄i ihu xpi. utq; sc̄is-
 sima uoluntas tua sēp uigēat. floreat & crescat in corde
 tuo clarissime ecclē xpi rector & defensor. Repletus sū
 gaudio ur̄am audiens prosperitatem & exaltationem.
 et totus iocunditate exhilaratus dū ur̄e beatitudinis litteras
 accepi. legi. et osculatus sum. Unde & aliq̄d familiarius
 ur̄e dilectioni scribere presumo. et illatas questiuunculas
 uenerabili ur̄o affectui presentare. Sciens autē scolasti-
 ce inquisitionē eruditionis. et ecclesiastice disciplinam
 sollicitam ur̄e clarissime sapientie & dulcissime famili-
 aritati gratā et iocundam esse. et quicq̄d urbanitatis sa-
 le conditum cognoscitur ur̄is intellectualibus fauora-
 bile aurib; et acutissimis scientie oculis amabile esse pro-
 bauimus. Unde quod scolastica tuoronorū iuuentus flac-
 cinis ingerere aurib; solet ur̄e sc̄issime prudentie di-
 geratū duximus. & inde solatia responsionis querere
 unde sophie flumina manare nouimus tam & si has int̄-
 rogationes ur̄e sc̄issime sapientie pat̄ferri posse fateor.
 Et ne mee aliquis rusticitati presumptuose responde-
 ret ur̄m laudabile ingenium & p̄fulgens eruditionis

cautum consulere tutum esse putauimus. Nam uelut uermes
fenestris inuolant clauis. sic auribus. malis insident questun-
cule. & horum conuenientium non temporum excitati de ecclesiasti-
co memorie interrogant. cur septuagesimus et sexago-
simus et quinquagesimus ordo per dies dominicos ante quadra-
gesimum dicatur uel colatur. Si respondero ecclesie hanc esse consuetu-
dinem. et romana auctoritate huius religionis ritum esse firma-
tum. minus illis uidetur auctoritate et consuetudine sola esse
responsum nisi adhibita ratione auctoritati. quia dico ni-
hil sine causa in ecclesiasticis consuetudinibus. ad doctoribus
constitutum precipuis. Maxime titubatur illorum sensus. quod
numerus predictus ordini dierum non conuenit. Vbi dicunt.
Lxxm. ibi sunt. Lxx. dies usque ad resurrectionem domini nostri
iesu christi. Similiter ubi. Lxm. numerus notatur indies do-
minus nullatenus compoto dierum conuenit usque ad
pascha. Iterum si dico sine doctis dictum esse. id est. a parte
totum. que quidem tropica locutio ut uisus opame. nostis scrip-
turis sanctis usitatissima esse dinoscitur. sicut in tribus diebus
et tribus noctibus quibus dominus noster iesus christus in sepulchro re-
quiescere legitur intellegi necesse est. et multis in aliis locis.
que omnia si dicantur libri excedunt magnitudinem.
Addunt tamen querere cur Lxx. Lx. L. L. tantum tempo-
re dicantur. audiui dum rome esset quosdam dicentes
magistrosque orientales populi. viii. epistolas. & greci. viii.

& latini .vii. ieiunare solcant . et inde ex consuetudine ro-
 mana supersisse ecclesiam . Lxxx . Lx . l . dies uocare dominicos .
 hoc quia a talibus ; non audiui magistris quorum auctoritati me tra-
 dere auderem . omnino confirmare non fui ausus . Quapropter
 restat aliquid querendum quod tempori conveniat . & rationi
 concordet . & in nostro non aduersetur . Videtur . Lxxx . dies pos-
 se dici . propter .x . epistolas que sunt ab ipso die usque ad clausum
 pasche quo die alba tolluntur uestimenta a nuptiis baptizatis .
 Igitur in aplo legitur . regnauit mors ab adam usque ad mo-
 ysem . et significat usque ad ultima tempora legis que primo
 ysen data est . quae decurrunt usque in christum .
 Porro . Lx . inde dici potest . quae .x . dies sunt usque ad medium pas-
 che . quod est .iiii . paschalis epistole . l . usque decurrit usque ad diem
 sanctae resurrectionis . dnice . Quadragenaria autem numerus cum
 dnica sua decurrit ad mysticum pascha hebraeorum quod dominus
 noster ihesus cum discipulis suis celebravit . et nos dicimus cenam
 domini . Nec propheta interpretatio his discordare uidetur rationibus ;
 Nam septenarius spiritui sancto consecratus multis uidetur in locis
 Unde post .vii . hebdomadas spiritus sanctus missus de celo in ig-
 nis linguis in . ccc . nomen credentium . & .vii . dona sancti spiritus
 legimus in prophetis . et tunc maxime cum alba tolluntur uesti-
 menta ab baptizatis . per manus impositionem a pontifice
 accipere spiritum sanctum conueniens est qui in baptismo omnium
 receptum remissionem peccatorum . et per .vii . dies in euan-

gelico castitatis habitu. & luminib; celstis claritatis. scilicet
assistere sacrificis solent. Necn̄ etiam et senarius numerus p
fectioni uite nr̄e concordat. qe sex dieb; om̄ia opa pfecta
pfectit ds creator omp̄s. & ipse senarius numerus sicut
ur̄a doctissima sagacitas scit. parub; suis est pfectus. S &
quinarius p decadē ductus. ad resurrectionē xp̄i occurrit.
significans nobis remissionē om̄ium peccatorū. cē. & iusta
ficationem uite in xp̄o. Quadragenariū ūp decad ductū q̄t.
poenitentie q̄p̄m multas in locis tenere. constat. Vnde
& ipse dñs nr̄ ihc xp̄s xl. dieb; ieiunauit. ut quo predica
tio prima fuit. Poenitentiam agit appropinquabit cū
regnum celorum. Et sicut moyses legem. hēdas pphciam.
ita dñs nr̄ euangelicā predicationem. xl dieb; ieiunio
dedicauit. & ut ur̄a nouit ingeniosa & p̄dara in om̄ib;
philosophorū disciplinis prudentia. quia mirabilis q̄dra
genarius numerus q̄ poenitentie ut dixim̄ cūenit. si p suas
diuisiones paratur. & p partes suas crescit usq; ad. Lmū
puenit. Quia p penitentiā ad remissionē peccatorū nr̄orum
nobis ē festinandū. S & aliqd ad huc mirabile in hac cōside
ratione de cōuenientia senarii numeri inueniri potest.
& quodāmodo principiū huius subputationis mirabilis sine
cōcordat in numeroꝝ regulis. Igit̄ inter Lxmiū. & Lxmiū.
repperiuntur dies. Similiter inter Lxmiū. & Lmū
etiam et inter. L. et. xl. senarius inuenit̄ numerus & faci

89
b

unt .xvii. Qui numerus si racionabiliter consideratur & di-
uiditur in tres partes equales. erunt ter sex & est ratio
simplici ad duplum. & signi duplam mortem nostram ad sim-
plam mortem christi. quia nos duabus mortibus; fuimus obnoxii-
i. anime & corporis. Ille simplam mortem suam et innoxiam.
duplam destruxit nostram. & simplam resurrectionem suam.
duplam ostendit nostram. perdonavit unam nunc in anima.
alteram in die magno aduentus sui in corpore. ut sit et unus
homo gloriosus corpore et anima. qui primus fuit mor-
talis anima & corpore. anima peccato. corpore corrup-
tione. Similiter & si finis consideratur calculationis.
conuenienter huic racioni uidetur concordare. Nam
inter .v. feriam cenae dominicæ in qua quadragenari-
us numerus decurrit. usque in resurrectionem domini .i. do-
minicam diem quo quinquagenarius numerus peruenit.
duo sunt dies. Item ad dominicam resurrectionis die usque
in .iiii. feriam qualem numerus impletus est duo sunt
dies. Hi uero si iunguntur duo. & duo. duo faciunt.
.vi. & iste senarius si diuiditur in duo et quatuor ca-
den simplici & dupli ratio inuenitur in eo. ita ut concon-
cordia pincat ad resurrectionem domini nostri ihesu christi.
Illa prior ad passionem in qua redempti sumus & iusti-
ficati. sicut beatus apostolus ait. Nec passus est propter
redemptionem nostram. resurrexit autem propter

iusificationem nr̄am. Potuisti et hac speculatione uostris
demonstrare familiaribus quia iocunda & uulsi arith
metice disciplinac cognitio: quā & uobis diligentiā
bene notam et p uos aliis bene cognitam esse credimus.
Curima et hinc dicere potui sed nolui cartulae excedere
modum. & maxime quia non ignoranti scripsi sed ei qui
hac omnia optime nouit. Ideo per paucis hec pre
bavi uerbis. quia uobis hac omnia notissima esse
sciebam. Et ut dictum est. cum sapiente paucis. uten
dum est uerbis. Et beatus qui loquitur in aurem
audientem. id est intellegentem. Michi itaque in fi
ne epistole cum regina saba dicendum. Beati uiri
tui & beati serui tui hi qui stant coram te semper. et
audiunt sapientiam tuam. Sit dñs deus tuus bene
dictus cui complacuit. & posuit te super regnum is
rahel in sempiternum. & constituit te regem ut face
res iudicium & iustitiam. ExPLICIT

Sophocle lib. p. m.

Marcia sit mead in primo

mixtū aliquid uniuersū mixtū ē. itē unguis anīme substantie unguis
 sed aliquid unguis quā unguis aliquid unguis unguis ut
 tuū possit habere conuisionē. q̄ relatiuū ē dicitur p̄p̄m. Si ergo
 maneat illa relatiuū diffinitio. ut relatiuū sit quod aliquid dicitur
 potest difficile resistens dici partes secundarū substantiarū relatiue.
 Si uero illa diffinitio mixta. ita relatiua sint ea. quę ad aliquid refe-
 runt. excepto eo quod aliquo sunt nulla. in hac diffinitione substantiā.
 Quę admodum seruit excepto eo quod aliquo penitente ad nihil referri
 possit. Sane admonendi sumus ne nos pudeat noua uerba facere. ut ne-
 cessitate conuersionis nā similitua conuersione non respondit in relatiue
 nuntiationis. Hoc modo cū dico penitenti uolens eā extendere relatiuā.
 non me pudeat penitenti aliquid propter conuisionē dicere. Et enī penita-
 tum ut uisus. ut autem si non offendit. Si de pede agat nō pudeat simili

1. *Lamissa*
lamissa hōis
etom̄ in mē
he quibus
ena p̄m̄ dicitur
ad dicitur
id tūm
formitati
incim̄ potest

deruatione fingere notū conuisionis subū. Itē scire oportet eū q̄ rela-
 tuum aliquid ad quod referat ignorat. Nec omnino utrū ad aliquid refer-
 ri possit id quod dicitur scire posse hoc modo. cū dicitur hoc duplū ē. aut nō sit
 simplū ē id quod duplū sit. Aut si illud ignorat. nec omnino utrū
 duplū sit scire potest. Quid facere quid pati sit. Facere et pati
 possit habere contrariū. ut calefacere et refrigerare et cale fieri
 et refrigerari. Habent etiā magis et minus ut magis et minus. ut esse
 et magis et minus ur̄. Quid sit situs. Sit omnis denominatiue
 dicitur ut sedere a sessione. stare a statione. Et quāuis in quā nōa defi-
 ciunt. ex quibus denominantur. ratio tōn nōa deficiunt. De illis tribus que res-
 tant sup̄ dicta exempla sufficiunt. Quando enī dicuntur ut heri et as
 ubi ut romę. athenis. Habitū ut altitū. armatū quod horum recipit
 magis et minus. cū in uno sermone uiderit facile apparet. Itē si
 decem p̄tationes ex quibus quod necessario singulari enuntiationis
 Nā quod omnino dixerim. quod aliquid significet. nō dicitur in intellectu
 possit. uniuersū sit an falsū. unū ē de his decem. Exceptis dicitur at illis
 uerborū quodāmodo. Sunt enī pleraque agnatiua in orationis
 partibus enuntiatā que omnino p̄ se nihil ualent. aut aliquid signi-
 ficant plenū. nisi cū fuerint uerba adiuncta. ut enuntiationes. et pro-
 positiones. et quod tale docent illi. Resistit autem de oppositis dicam.